Dzisiaj 16 stron

Wydanie wieczorne

Cena 20 groszy

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — w dni poświąteczne tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr Marjan Chełmikowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 590

Poznań, piątek dnia 20 grudnia 1929

Rok XXIV

Tragedja szkolnictwa powszechnego

Coraz częściej na łamach prasy pojawiają się artykuły o działalności ministerstwa oświaty, artykuły, zawierające coraz poważniejsze zastrzeżenia i coraz słuszniejsze krytyki. Dzisiaj pragniemy poruszyć może najboleśniejszą sprawę z dziedziny tego ministerstwa: tragedję naszej szkoły powszechnej, gdzie szybkim krokiem zbliżamy się do katastrofy.

Jeżeli w bieżącym roku szkolnym, w samej tylko stolicy państwa w Warszawie, kilka tysięcy dzieci w wieku szkolnym odejść musiało od bram szkoły z powodu braku w niej miejsca, to naprawdę bić trzeba na alarm i, pomijając już zagadnienie winy, uświadamiać społeczeństwo oraz szukać środków zaradczych. Kilka cyfr wyjaśni nawet najobojętniejszemu grozę i powagę położenia.

W roku szkolnym 1927-28 mieliśmy w szkołach powszechnych okrągło 3,380.000 uczniów, w roku 1928-29 — 3,640,000. Natomiast, według obliczeń, będziemy mieli: w roku szkolnym 1932-33 okrągło 5,000,000, w roku 1935-36 — 5,600,000, w roku 1939-40 — 6,000,000.

Ten olbrzymi przyrost dzieci, których przecież od szkoły nie odpędzimy, wymaga całej nowej armji nauczycieli, oraz ogromnego przyrostu izb lekcyjnych.

Jeśli chodzi o nauczycieli, to mamy ich obecnie okrągło 65.000, w roku 1932-33 trzeba ich będzie 80.000, a w r. 1939-40 przeszło 100.000 przy maksymalnem obciążeniu uczniami, t. j. przeszło 60 na jednego nauczyciela. Rozwiązanie sprawy etatów nauczycielskich, — przyczem trzeba pamiętać, że każdy tysiąc nauczycieli kosztuje obecnie państwo 3 miljony złotych, to kwestja budżetowa, bardzo poważnie obciążająca skarb państwa, ale ostatecznie nie beznadziejna.

Natomiast zupełnie beznadziejna jest sprawa pomieszczeń dla dzieci i nauczycieli. Mamy obecnie (bez Śląska) ogółem 55 900 izb lekcyjnych, z czego 25 000 wynajętych. Czem są w swej większości te wynajęte izby, zwłaszcza na kresach, izby w chatach chłopskich, o tem świadczą zapełnione nauczycielami sanatorja dla piersiowo chorych, ale na dłuższy jeszcze czas z wynajmowania ich rezygnować nie można. Ministerstwo oświaty już w r. 1919 wypracowało program budowlany, według którego państwo wraz z gminami miało budować po 5000 izb lekcyjnych rocznie. — Tymczasem po koniec roku 1928 oddano do użytku szkolnego zaledwie 4054 izb, a co najciekawsze, że z tej liczby na „błogosławioną" erę „sanacyjną", t. j. lata 1926 — 1928 wypada aż 714 izb lekcyjnych. Stwierdzić trzeba głośno, że, o ile np. w roku 1925 zbudowano 1/5 projektowanych izb, t. j. 1022, to w latach 1927 i 1928, w których wydano poza budżetem blisko miljard złotych, zbudowano zaledwie 496 izb lekcyjnych, tj. o połowę mniej, niż w jednym roku 1925 (346 w r. 1927 i aż 150 w r. 1928). Na te tak ważne potrzeby nietylko nic nie wydatkowano ponad budżet, ale nawet nie wyczerpywano budżetu budowy szkół i mieszkań dla nauczycieli.

Znawcy spraw budowlanych łatwo mogliby obliczyć, ile izb lekcyjnych możnaby zbudować za wyrzucone pieniądze na osławiony film pocztowy („Tajemnica skrzynki pocztowej"), ile tych izb „zjadły" wybory posłów B. B., ile subwencjonowana prasa, ile budowle b. min. Miedzińskiego i t. d. W każdym razie, dając te miljony jako subwencje dla samorządów miejskich i wiejskich, możnaby mieć za nie kilka tysięcy tak gwałtownie potrzebnych izb szkolnych.

Nie mogło, czy nie potrafiło min. oświaty narzucić swego zdania reszcie panów ministrów. Budowało się wspaniałe, monumentalne gmachy, które mogłyby i powinny stawiać następne pokolenia, ale nie było i niema pieniędzy na podstawową i najważniejszą dla państwa rzecz, na budowę szkoły powszechnej na dalekiej wsi. Tragiczny byłby to kontrast, gdyby panu ministrowi złożono album z fotografjami, w którem na pierwszej karcie znalazłby piękny, właśnie kończony gmach ministerstwa w Warszawie, a na tysiącach dalszych kart nędzne lepianki chłopskie w Królestwie i na Kresach, gdzie mieszczą się nasze szkoły i mieszkania nauczycieli.

Oprócz wielu trudnych i ciężkich spraw, jakie rządy pomajowe pozostawią swym następcom do załatwienia, ta należy do najtrudniejszych i najgroźniejszych, bo każdy upływający rok tylko ją jeszcze pogarsza.

Czternasty dzień przesilenia rządowego

Prof. Bartel znowu na widowni — Konferencja na Zamku

Warszawa, 20. 12. (Tel. wł.) Wszystko wskazuje, że dzisiejszy dzień jest dniem krytycznym w przesileniu. Prof. Bartel przybył dziś rano z trzygodzinnem opóźnieniem. Udał się zaraz na Zamek, gdzie o godz. 12 odbyła się konferencja p. Prezydenta, p. Bartla, prof. Makarewicza i prezesa sądu apelacyjnego Dutkiewicza. Co ma znaczyć ta konferencja, trudno się domyśleć. Prof. Juljan Makarewicz jest członkiem klubu Ch. D. i profesorem prawa karnego na uniwersytecie lwowskim. P. Feliks Dutkiewicz jest prezesem Sądu Apelacyjnego w Warszawie. Obecnie pełni obowiązki prezesa głównej komisji wyborczej, a za rządów prof. Władysława Grabskiego był przez pewien czas wiceministrem spraw wewnętrznych. W godzinę później przybyli na Zamek marsz. Piłsudski oraz p. o. premjera p. Świtalski, oraz prezes klubu B. B. pułkownik Sławek.

Mówią, że o godz. 5 popołudniu odbędzie się w Belwederze dalsza konferencja w tym samym składzie.

Wobec doniesienia „Il. Kurjera Codziennego" o powierzeniu misji tworzenia rządu pułkownikowi Sławkowi, p. Sławek interwiewowany w tej sprawie, kategorycznie wszystkim pogłoskom zaprzeczył. (w)

Warszawa, 20. 12. (AW.) Wczoraj p. o. premjer p. Świtalski przyjął kolejno ministrów pp. Niezabytowskiego, Staniewicza i Kühna, przeprowadzając z nimi konferencje w sprawach resortowych.

Warszawa, 20 12. (AW). P. Prezydent Rzplitej spędzi święta Bożego Narodzenia w Spale. Wraz z P. Prezydentem uda się do Spały syn jego z małżonką. P. Prezydentowa bawi z córką w Szwajcarji i na święta do kraju nie wróci. Jak się zdaje, wyjazd do Spały nastąpi w sobotę.

Z sejmowej komisji skarbowej

Warszawa, 20. 12. (PAT.) Sejmowa komisja skarbowa przyjęła po referacie przewodniczącego p. Krzyżanowskiego (BBWB) z drobnemi poprawkami stylistycznemi rządowy projekt ustawy o przedłużeniu mocy obowiązującej i uzupełnieniu ustawy z dnia 1 kwietnia 1925 r. w sprawie państwowego podatku od nieruchomości w gminach wiejskich, oraz od niektórych budynków w gminach wiejskich. Referentem na plenum Sejmu został wybrany pos. Krzyżanowski. Pos Kuśnierz (Ch. D.) zapowiedział, że na najbliższem posiedzeniu Sejmu zgłosi wniosek, wzywający rząd do przedłożenia noweli do ustawy o podatku obrotowym. Wniosek Klubu Narodowego w sprawie zniesienia ceł na saletrę chilijską przydzielono do zreferowania pos. Świeckiemu.

Deklaracja Niemców w Czechosłowacji

Niemieccy posłowie do parlamentu czechosłowackiego protestują przeciw traktatowi w St. Germain

Praga, 20. 12. (Radjo). Na wczorajszem posiedzeniu Sejmu czeskosłowackiego złożyli posłowie niemieckiej partji narodowej i sudecko - niemieckiego Landbundu uroczystą deklarację następującej treści:

„Na mocy Traktatu pokojowego w St. Germain blisko cztery miljony Niemców włączono do państwa czeskosłowackiego. Napróżno Niemcy sudeccy wskazywali na to, że państwo w ten sposób utworzone jest sprzeczne z prawami naturalnemi narodów, że nie odpowiada zasadom Wilsona, ani też pojęciom demokratycznym. My, przedstawiciele narodu niemieckiego w Czechosłowacji wbrew oświadczeniom Traktatu w St. Germain, że narody Czech, Moraw i Śląska połączyły się dobrowolnie w jedno państwo — stwierdzamy, że Niemcy w Czechach, na Morawach i Śląsku wyrazili wówczas wolę stanowienia wspólnego państwa wraz z niemieckiemi terytorjami Austrji.

Wobec tego uważamy obecny stan za akt przemocy, którego nigdy nie uznamy za stan prawny. Protestujemy uroczyście przeciwko złamaniu naszych praw naturalnych i oświadczamy, że nie możemy uznać ustaw powziętych przez czechosłowackie rewolucyjne zgromadzenie narodowe. Odrzucamy ustrój państwowy narzucony nam wbrew naszej woli, gdyż tylko równouprawnionie narody mogłyby stanowić o prawnem wzajemnem połączeniu się. Obowiązuje nas uchwała nasza z roku 1920. Nigdy nie uznamy Czechów za naszych panów, natomiast walczyć będziemy tak długo, dopóki dojdzie do głosu zasada swobodnego samostanowienia o sobie każdego narodu. Protestujemy uroczyście przeciwko bezprawiom, jakie dotykają Niemców sudeckich w życiu prywatnem i publicznem. Następcom naszym powierzamy jako zasadnicze prawo Niemców sudeckich naszą deklarację z 1920 r.".

Grupy centrowe a B. B.

Warszawski prorządowy „Kurjer Poranny" pisze:

„Podczas konferencji na zamku ujawniony został fakt, o którym prasa opozycyjna zapomniała poinformować swoich czytelników, fakt konferencyj w sprawie konstytucji, odbytych w mieszkaniu posła Dębskiego z klubu „Piasta". Inicjatywa do tych konferencyj wyszła od jednego z przewódców Chadecji, i dlatego ujawnienie faktu tej konferencji w prasie należało przedewszystkiem do jej inicjatorów. Na tę konferencję zaproszony był prezes BB., płk Sławek, oraz, o ile nam wiadomo, jeden z członków grupy Zjednoczenia Pracy Wsi i Miast. Konferencje te, jak utrzymywano w kołach opozycyjnych, doprowadziły tylko do ujawnienia niedających się pogodzić sprzeczności".

A w „Expressie Porannym" w uzupełnieniu streszczenia przemówienia pos Sławka znajdujemy następujące informacje:

„Nawiasowo tu dodać możemy, że mowa tu o poufnych rozmowach, odbytych w imieniu klubu BB. przez posłów Sławka, Jana Piłsudskiego i Lechnickiego z niektóremi klubami opozycji na gruncie neutralnym. Pośredniczył w tych rozmowach ogólnie lubiany poseł Dębski z Piasta".

Tyle, co znalazło w prasie. Owóż należy stwierdzić, iż w przemówieniu swojem pos Sławek wyraźnie mówił o konferencjach, prowadzonych u pos. Dębskiego w sprawie uzgodnienia stanowisk co do konstytucji i wyraźnie podkreślał inicjatywę w tej mierze grup centrowych, dając do poznania, iż obejmuje tem także i Chrz. Demokrację.

Równocześnie w swem przemówieniu pos. Dąbski ze Stronnictwa Chłopskiego wypowiadał się za rozszerzeniem władzy Prezydenta i wynalezieniem nowego sposobu obioru, czyniąc pewne aluzje, że ewentualnie gotówby dyskutować na temat plebiscytowej formy wyboru Prezydenta.

Są to znamiona nowe, nieznane dotąd szerszym kołom politycznym. Czy miałyby one oznaczać jakiekolwiek zmiany w postępowaniu tych klubów?

W obronie deklaracji Balfoura

Londyn, 20. 12. (Radjo) Balfour, Lloyd George i generał Smuts zamieścili w „Timesie" wspólny list, w którym jako byli członkowie rządu w czasie wojny, który był odpowiedzialny za deklarację Balfoura z przed lat 12, wyrażają głębokie ubolewanie z powodu niepokojów, które owładnęły Palestyną. Zasada deklaracji Balfoura dająca warunki rozwoju narodu żydowskiego w Palestynie, jak była, tak i dzisiaj jest słuszna. Natomiast stosowanie jej było wielokrotnie niewłaściwe, to też podpisani pod listem wymienieni politycy wzywają rząd W. Brytanji ażeby utworzył odpowiednią, poważną komisję upełnomocnioną do naprawienia administracji w Palestynie.

Nauka z przesilenia

W życiu zarówno indywidualnem jak zbiorowem zdarza się często, że w trakcie namiętnego sporu czy walki jedna ze stron przekonywa się, że właściwie to, o co toczyła bój, jest czemś innem, niż się jej wydawało.

Coś podobnego przytrafiło się obozowi rządowemu podczas obecnego przesilenia. Cały impet obozu rządowego w sprawie konstytucji, wzmocniony ostatnio odczytami p. Świtalskiego i jego kolegów, szedł dotąd wyłącznie w kierunku wzmocnienia władzy Prezydenta Rzeczypospolitej. Postulat ten pojmowano tak jednostronnie, że właściwie poza nim nie widziano wcale konstytucji.

Przyszło przesilenie. Artykuł 45. konstytucji, mówiący o powoływania rządu przez Prezydenta nabrał nowej aktualności przez wyraźne zdeklarowanie się całej opozycji, że nie myśli ona wpłynąć na decyzję Prezydenta w tym względzie. Można oczywiście słusznie zarzucić, że, gdyby nie obecne anormalne warunki ukrytej dyktatury, gdyby Sejm obecny miał od początku wyraźną większość, to stanowisko opozycji byłoby inne. Ale z drugiej strony nie ulega wątpliwości, że — jak tego dowodzi dziesięcioletnie doświadczenie — stworzenie u nas trwałej większości parlamentarnej jest bardzo trudne, prawie, że niemożliwe, a stąd wpływ samego Prezydenta na utworzenie rządu jest faktycznie bardzo duży, właściwie decydujący.

Cokolwiek będzie w konstytucji napisane, niepodobna jednak przypuszczać, aby Prezydent przy mianowaniu rządu zupełnie nie liczył się z opinją Sejmu. Gdyby nawet pójść tak daleko, że rząd ma być wogóle nieodpowiedzialny przed Sejmem, to i w tym wypadku rząd, mający przeciwko sobie zdecydowaną większość Sejmu, miałby ogromne trudności. Wszakże Sejm mógłby takiemu rządowi odmówić uchwalenia budżetu, czy ewentualnie innych ustaw, czemu Prezydent nie mógłb się biernie przypatrywać.

Stąd wniosek, że na każdy wypadek potrzebna jest harmonja między Sejmem, względnie jego większością. Bez niej aparat państwowy nie może należycie funkcjonować, a Prezydent musi wobec tego albo odwołać rząd, albo rozwiązać Sejm.

Wykazaliśmy wyżej, że zupełna nieodpowiedzialność rządu przed Sejmem w praktyce nie daje temu rządowi potrzebnej trwałości a przeciwnie — może być zarzewiem niebezpiecznych dla państwa konfliktów. Gdy zaś z drugiej strony nie można zgodzić się na to, aby rząd był zależny od każdego przypadkowego głosowania Sejmu, przeto najlepszem wyjściem jest ograniczona zależność rządu od Sejmu, uwarunkowana kwalifikowaną większością, jak to proponuje w swoim projekcie konstytucyjnym Klub Narodowy.

Przesilenie obecne wykazało, że władza Prezydenta w Polsce jest już dosyć silna. Ma on prawo mianowania i odwoływania rządu z jednej, a rozwiązywania Sejmu z drugiej strony. Odrzucając niedorzeczne pomysły B. B. o władzy Prezydenta nad sądami, trybunałami, Kontrolą Państwową i wyborami sejmowemi, można mówić jeszcze tylko o prawie veta, co również uwzględnia projekt Klubu Narodowego.

Natomiast z przesilenia tego wynika bardzo jasno, że bez równowagi i harmonji między władzą wykonawczą a ciałami prawodawczemi nie można na serjo myśleć o trwałem umocnieniu państwa na wewnątrz, a pośrednio i na zewnątrz. A stąd wypływa najważniejszy dla nas wniosek, a mianowicie, że na nic nie zdadzą się zachody około umocnienia władzy Prezydenta bez równoczesnego wysiłku, zmierzającego do naprawy Sejmu. Największym błędem rządowych reformatorów konstytucji jest rezygnacja ich z poprawienia — w interesie narodu i państwa — ordynacji wyborczej do Sejmu i Senatu.

Czyżby nie rozumieli oni, że wzmocnienie władzy Prezydenta bez równoczesnego ulepszenia składu izb ustawodawczych nie da państwu mocnych podstaw na przyszłość? Chyba rozumieją. Ale mimo tego brną dalej w raz wytkniętym kierunku, bo chcą fikcjami demokracji utrzymać się przy władzy. Sobie nie pomogą, a Polsce też nic dobrego nie dadzą. M. K.

Naprawa parlamentaryzmu

Na środowem posiedzeniu sejmowem zostały odesłane do komisji regulaminowej dwa wnioski, dotyczące zmiany regulaminu. Jeszcze po pierwszej sesji obecnej kadencji sejmowej marszałek Daszyński zwracał uwagę na konieczność reformy regulaminu w celu usprawnienia prac parlamentarnych. Przy ostatniem uchwalaniu budżetu w marcu r. b. już powzięto pewne uchwały, ograniczające nadmiar poprawek i wniosków zgłaszanych do trzeciego czytania.

Obecnie przedstawiono komisji regulaminowej dwa projekty zmian: jeden Klubu Narodowego, drugi grup centrowo - lewicowych. Propozycje obu stron są znamienne i odpowiadają zasadniczym założeniom ideologji narodowej z jednej, a liberalno - lewicowej z drugiej strony.

Najistotniejsze propozycje Klubu Narodowego streszczają się w następujących postulatach:

1) Zmiana polegałaby na jasnem ustaleniu, że zamknięcie sesji sejmowej nie pociąga za sobą zmian w składzie władz Sejmu i komisji i w toku prac poselskich.

2) Aby zabezpieczyć bieg prac przed nadużywaniem swobody zgłaszania poprawek, co dotąd było czynione dla celów czysto demagogicznych, proponowana jest zmiana, by poprawki, niezgłoszone w komisji jako wnioski mniejszości, były traktowane jako zwykłe wnioski poselskie, wymagające 15. podpisów.

3) Do tego również samego zmierza ograniczenie poprawek przy trzeciem czytaniu, zabraniające czynienia nowych, które nie były przedmiotem obrad komisji.

4) Do tego odnosi się także skreślenie postanowienia regulaminu, uprawniającego jednego posła do zgłaszania poprawek.

5) Poprawka do art. 61 rozszerza kompetencje marszałka w stosunku do posłów. Nadaje mu bowiem prawo wkroczenia przeciw posłowi, „jeżeli poseł wykroczy przeciw obowiązkowi przyjętemu w ślubowaniu poselskiem". Może to mieć duże znaczenie w ukróceniu propagandy komunistycznej i wystąpień antypaństwowych, jakich byliśmy niestety częstymi świadkami na trybunie parlamentarnej.

6) Ważne postulaty dotyczą zwoływania komisji przez przewodniczącego w ciągu 48 godzin na żądanie jednej trzeciej liczby członków komisji; zamknięcie posiedzenia przed wyczerpaniem porządku dziennego może nastąpić tylko za zgodą większości komisji. Mieliśmy w poprzedniej sesji przykłady, kiedy wiceprezes komisji zwoływał ją wbrew prezesowi (chodziło tu o nowelizację wojskowej procedury karnej).

Propozycje grup centrowo - lewicowych dotyczą kwestyj następujących:

1) Chodzi o ustalenie momentu nabycia praw poselskich. Wniosek domaga się ustalenia tego momentu z chwilą ogłoszenia na publicznem posiedzeniu okręgowej komisji wyborczej wyniku wyborów lub też ogłoszenia wyniku wyborów z listy państwowej w „Monitorze Polskim". Zmierza to do rozszerzenia nietykalności poselskiej.

2) Przedłożenia rządowe muszą być odesłane do komisji. Jest to skutek fatalnego błędu, popełnionego przez lewicę, kiedy odrzuciła odrazu w pierwszem czytaniu przedłożenia rządowe o nowelizacji podatku gruntowego i podymnego, przedłożone w minionej sesji przez min. Czechowicza.

3) W celu uproszczenia trzeciego czytania ustawy projekt proponuje odłożenie głosowania na żądanie 50 posłów a nie jak dotąd 30. Dopuszcza trzecie czytanie tego samego dnia, co druge, ale w razie zapowiedzenia poprawek zniewala marszałka do wyznaczenia przynajmniej 2 godzin na ich zgłoszenie do trzeciego czytania.

4) W wypadkach, gdy projekt wraca z Senatu do Sejmu zmiana, proponowana przez Senat, o ile nie uzyska w Sejmie zwykłej większości do przyjęcia lub kwalifikowanej do odrzucenia, projekt ustawy upada w całości. Przy głosowaniu nad budżetem w razie niewyjaśnionego głosowania, upada tylko ten paragraf, nad którym głosowano i powoduje to tylko zmianę sum w poszczególnych działach preliminarza i ustawy skarbowej. Gdyby chciano ten paragraf uchwalić, można to uczynić tylko jako kredyt dodatkowy. Postulat ten jest spowodowany doświadczeniami ostatnich sesyj, zachodziły bowiem już takie sytuacje, że wskutek trudności z jakimś paragrafem cały budżet był narażony na odrzucenie.

5) W celu usprawnienia rozpraw budżetowych propozycja nadaje marszałkowi prawo przyjąć wyjątkowo poprawkę poselską niezamieszczoną w sprawozdaniu komisji budżetowej. Prezydjum komisji budżetowej projekt rozszerza do przewodniczącego, trzech zastępców i sekretarza.

6) W celu przyspieszenia prac komisyjnych propozycja nakłada obowiązek na przewodniczącego zwołania komisji w ciągu 5 dni na żądanie większości członków. W razie niezwołania komisji przez przewodniczącego ma prawo to uczynić marszałek Sejmu, który albo przewodniczy albo wyznacza przewodniczącego. H. W.

Dalsze wyniki wyborów do sejmików powiatowych

Powiat obornicki

W powiecie obornickim Stronnictwo Narodowe wzięło czynny udział w wyborach wiejskich w dwóch okręgach, a mianowicie połajewskim i boruszyńskim. W okręgu połajewskim na 4 mandaty wybrano 2 przedstawicieli Stronnictwa Narodowego i 2 „piastowców". W okręgu boruszyńskim była lista kompromisowa, z której na 4 mandaty przeszedł 1 narodowiec, 1 N P. R.-owiec, 1 Niemiec, 1 bezpartyjny.

Na ogólną liczbę 27 mandatów wiejskich z całego powiatu podział według poglądów ideowo - politycznych jest następujący: Stronnictwo Narodowe 4, Crześc. Rolnicy 6, „Piast" 5, N. P. R. 7, P. P. S. 1, Niemcy 4.

P. A. T. podała tendencyjnie, jakoby Str. Narodowe uzyskało w całym powiecie tylko 1 mandat wiejski.

Z miast wejdzie do sejmiku kilku narodowców.

Powiat bydgoski

Udział wyborców w pow. bydgoskim był średni — głosowało około 70 proc. uprawnionych. Polacy głosowali bardzo słabo, Niemcy natomiast w 90 procentach.

Ogółem głosowało 13.965 osób.

6 list rolniczych zdobyło 5320 gł. i 11 mandatów;

4 listy N. P. R. — 3876 głosów i 7 mandatów;

1 lista kompromisowa (rolnicza i N. P. R.) 2421 głosów i 4 mandaty;

4 listy niemieckie 3613 głosów i 6 mandatów.

Wśród list rolniczych w obwodach I i III wystawiono po dwie listy. W obwodzie I zwyciężył p. Radzimiński, który zdobył 3 mandaty (p. Letke 1 mandat). W obwodzie III zwyciężył ks. Hamerski, zdobywając 2 mandaty (p. Dudziński 1 mandat).

Ogólny podział mandatów wiejskich jest następujący: „Piast" 9, N P. R. 8, Ch. D. 2, Niemcy 6 (poprzednio mieli 2). Razem 25 mandatów.

Str. Narodowe udziału czynnego w wyborach wiejskich nie brało.

Powiat koźmiński

Podział mandatów z gmin wiejskich jest następujący: Stronnictwo Narodowe 2, Chrz. Rolnicy 1, N. P. R 5, „Piast" 4, Niemcy 1. Ogólna liczba mandatów wynosi 13.

Stronnictwo Narodowe oficjalnie udziału w wyborach wiejskich nie brało, a tylko jego sympatycy kandydowali na paru listach mieszanych. Z miast wejdzie do sejmiku prawdopodobnie paru narodowców; są to miasta Koźmin (wysyła 3 przedstawicieli do sejmiku), Borek i Pogorzela. Zaznaczyć należy, że w Borku wybory do rady miejskiej zostały unieważnione i odbędą się ponownie.

Powiat ostrzeszowski

Na ogólną liczbę 21 mandatów 15 uzyskał „Piast", 4 bezpartyjna lista Kółek Rolniczych (którą P. A. T. bezceremonjalnie zaliczyła do B. B.) i 2 Niemiec.

Stronnictwo Narodowe, które w wyborach wiejskich nie uczestniczyło, uzyska parę mandatów z miast.

Wśród konserwatystów z B. B.

W redakcji warszawskiego „Dnia Polskiego" nastąpiła zmiana na stanowisku naczelnego redaktora. Ustąpił z redakcji p. Alfons Dziaczkowski, który stał na czele tego pisma od chwili założenia, t. j. od 1-go stycznia 1924 r. Powody ustąpienia p. Diaczkowskiego są natury politycznej i osobistej. Po wejściu do redakcji posła Piaseckiego, reprezentującego w „sanacyjnym" obozie zachowawczym kierunek najbardziej bojowy, bez zastrzeżeń, t. zw. pułkownikowski, redaktor Dziaczkowski uważał, że nie może ponosić odpowiedzialności moralnej i prawnej za politykę, uprawianą obecnie przez redakcję „Dnia Polskiego". W najbliższych dniach zacznie wychodzić pod redakcją p. Dziaczkowskiego tygodnik polityczny „Na Dobie". Będzie on organem grupy ziemian, którzy byli mniej lub więcej związani z B. B., ale nie solidaryzują się z obecnym rewolucyjnym kursem polityki odłamu konserwatywnego B. B.

Z dziedziny nieważnych wyroków w apelacji poznańskiej

Któż ze zwiedzających naszą Pewukę nie pamięta kolejki górskiej, „koła śmiechu", „dzikiego osła", „wodospadu Niagary", lilipucich samochodów! Otóż te sympatyczne urządzenia rozrywkowe przyczyniły się obecnie do stwierdzenia dużych nieformalności w sądach naszej apelacji. A stało się to w sposób następujący:

Urząd skarbowy w Poznaniu, uważając, że właściciel wszystkich tych urządzeń nie wykupił świadectwa przemysłowego właściwej kategorji, wymierzył mu karę w kwocie 750 złotych. Ale twardy monachijczyk nie dał się: odwołał się do sądu grodzkiego, a, gdy sąd grodzki uznał go winnym popełnienia przestępstwa przeciw skarbowi, odwołał się jeszcze wyżej do sądu okręgowego. I sąd okręgowy uchylił wyrok sądu grodzkiego, wydając orzeczenie, że sąd grodzki nie był właściwym sądem dla rozpoznawania tej sprawy, i że właściwym sądem jest sąd okręgowy w Poznaniu.

Orzeczenie to będzie miało daleko idące skutki. Dotychczas bowiem w sprawach karno - skarbowych o podatek przemysłowy, jak i innych sprawach karno - administracyjnych sprzeciwy przeciw orzeczeniom władz administracyjnych rozpoznawały sądy grodzkie. Praktyka ta była właściwa przed wejściem w życie nowego kodeksu postępowania karnego, t. j. przed 1 lipca r. b. Nowa procedura zmieniła ten stan rzeczy. W myśl bowiem przepisów artykułów 618—626 tej rocedury, a w szczególności art 620 sądem właściwym dla rozpoznawania sprzeciwów w sprawach karno - administracyjnych jest sąd okręgowy.

Art. 13 par. 1. kodeksu postępowania karnego mówi, że „orzeczenie wydane przez sąd niższego rzędu z obrazą przepisów o właściwości rzeczowej jest z mocy prawa nieważne". Wszelkie więc te nieprawomocne wyroki będą mogły być łatwo uchylone w drodze odwołania lub kasacji, prowomocne zaś będą mogły być uchylone w drodze kasacji w obronie ustawy złożonej przez prokuratora Sądu Najwyższego w myśl art 521 nowej procedury karnej lub przez Sąd Najwyższy w myśl art. 77 ustawy o ustroju sądów, jako „orzeczenia wydane... w sprawie karnej przez sąd rzeczowo niewłaściwy".

Oto jeszcze jeden dowód jak zbyt „radosna twórczość", zbyt śpieszne wprowadzanie w życie ustaw powoduje chaos i zamęt.

Zjazd polskich „bezbożników"

(KAP) Polscy „bezbożnicy", na rozkaz Moskwy, urządzają swój zjazd w Warszawie w okresie Bożego Narodzenia, pragnąc zapewnie, na wzór swych kolegów w sowietach, demonstrować przeciwko świętu całego chrześcijaństwa.

Jako program zjazdu „Wolnomyśliciel polski" podaje m. in.: Kler a sztuki plastyczne, o wolnej szkole, o spółdzielni szkolnej, świat pracy a religja, o krematorjum itp. Gościny bezbożnikom udzielił, jak wiadomo, socjalistyczny związek zawod. kolejowców w swym gmachu przy ul. Czerwonego Krzyża.

Tak to w praktyce wygląda socjalistyczna zasada „religja jest to rzecz prywatna", gdy oddaje się dom wybudowany ze składek robotników katolików, do użytku ludzi, których hasłem „precz z religją!"

Nie mniej dziwnym jest fakt ogłoszenia Stow. wolnomyślicieli za rozwiązane, gdy daje się mu możność powstania i działalności w innej formie, w formie „Związku wolnomyślicieli".

Ojciec św. opuszcza poraz pierwszy Watykan

Rzym, 20. 12. (Radjo wł.) Bez żadnych poprzednich zapowiedzi, opuścił Ojciec św. Watykan, z którego samochodem udał się do katedry Lateraneńskiej pod wezw. św. Jana, w której to świątyni celebrował z okazji swego 50-letniego jubileuszu kapłańskiego uroczystą mszę św.

Od czasów Piusa IX. żaden z papieży mszy św. w wymienionej świątyni nie odprawiał. Ponieważ kościół św Jana w Rzymie uważany jest jako „świątynia - matka całego chrześcijaństwa", stało się rzeczą naturalną, że Ojciec św. po ugodzie zawartej z rządem włoskim, jako biskup rzymski w tym właśnie kościele po raz pierwszy wziął udział w nabożeństwie.

Encyklika papieska

Rzym, 20. 12. (PAT.) „Osserwatore Romano" ogłasza datowaną dnia 19. b. m. encyklikę, zatytułowaną „Roma apud Sanctum Petrum." Obejmuje ona 7 szpalt pisma i jest poświęcona rekolekcjom, w których Ojciec św. widzi drogę do skutecznej naprawy obyczajów prywatnych i publicznych, prowadzących do pacyfikacji dusz ludów. Ćwiczenia duchowe są lekarstwem na brak rozwagi, dominujący w życiu dzisiejszem, nacechowanem pożądaniem bogactw i rozkoszy, zabijających w duszach pierwiastek idealny.

Ojciec św. zaleca rekolekcje zarówno duchowieństwu, jak wiernym oraz młodzieży. Znaczna część encykliki poświęcona jest wspomnieniom historycznym o metodzie rekolekcji ze szczególnem uwzględnieniem odpowiedniego dzieła św. Ignacego Lojoli.

Encyklika kończy się wyrażeniem nadziei, że praktyki duchowe wszystkich klas społeczeństwa chrześcijańskiego doprowadza do pokoju indywidualnego i społecznego w myśl hasła „pax Christi in regno Christi". Niech wszyscy pamiętają o cennej spuściźnie tego, który powiedział: „Mój pokój daję wam." Temi słowami Chrystusa Ojciec św. pozdrawia wiernych w dniu 50-lecia swego kapłaństwa.

Min. Dietrich o rokowaniach handlowych z Polską

Berlin, 20. 12. (PAT.) Minister wyżywienia i rolnictwa Dietrich wygłosił odczyt o sytuacji rolnictwa niemieckiego w którym m. in. wskazywał, że ponieważ jedynym rynkiem zbytu dla żyta niemieckiego są państwa skandynawskie, porozumienie z Polską w sprawie pokrycia zapotrzebowania tych państw jest konieczne. Rokowania z Polską w tym przedmiocie są w toku. W rokowaniach handlowych z Polską przyznane przez Niemcy kontyngenty nierogacizny będą w pierwszych latach po zawarciu traktatu handlowego nie większe, aniżeli kontyngenty, jakie przyznał b. minister Schiele wówczas, kiedy sam prowadził rokowania handlowe z Polską.

Most pod Dęblinem

Warszawa, 19. 12. (PAT.) Dnia 18 bm. odbyło się poświęcenie i otwarcie wielkiego mostu na Wiśle pod Dęblinem. W moście tym zmieniono 5 wielkich przęseł Pracy tej dokonano w rekordowym czasie, przyczem zmiana przęseł pociągnęła za sobą tylko krótką przerwę w ruchu, co daje doskonałe świadectwo polskim inżynierom i robotnikom. Po poświęceniu mostu min. Kühn przeciął wstęgę, poczem wszyscy gremjalnie przeszli pieszo most, oglądając imponującą konstrukcję. Ogólna długość mostu wynosi 448 m.

Barykady w Berlinie

Berlin, 20. 12. (PAT). W związku z odbywającemi się wczoraj w radzie miejskiej wyborami prezydjum, doszło wieczorem na ulicach, przylegających do magistratu, do krwawych demonstracyj bezrobotnych, zaaranżowanych przez komunistów, w czasie których w pobliżu placu Aleksandra doszło do starcia z policją. Komuniści zaczęli wznosić barykady, przyczem doszło do wymiany strzałów. Jest kilkunastu rannych.

Epilog awanturniczej wyprawy

Hamburg, 20. 12. (Radjo). Prokurator wystąpił przeciw firmie handlowej Seelig et Co w Prenzlau oraz kapitanowi Zipplitowi — za bezprawną, awanturniczą wyprawę urzędową na statku „Falke" przeciw Wenezueli, celem obalenia tamtejszego rządu, przyczem oszukano część załogi, nie wyjawiając jej właściwego charakteru wyprawy.

Od redakcji: Przypominamy, że „Falke" stał przez pewien czas w Gdyni, gdzie zwerbował czterech rybaków do swej załogi.

Przeciw prześladowaniu religii

Londyn, 20. 12. (PAT). Przy udziale 8 tys. osób odbyła się wczoraj w Alberthall demonstracja protestacyjna przeciwko okrutnemu prześladowaniu religijnemu w Rosji Sowieckiej. Uchwalono rezolucję, wzywającą rząd do poczynienia kroków celem zapobieżenia tym prześladowaniom. Biorący udział w tem zebraniu naczelny rabin londyński Herz oświadczył, że w czasie ostatnich prześladowań najbardziej ucierpieli Żydzi.

Jak w operetce

Berlin, 20. 12. (AW.) W więzieniu w Moabicie wykryta została afera przypominająca swemi szczegółami operetkowe więzienie w „Zemście Nietoperza". Trzech wachmistrzów straży więziennej, pozostających już od wielu lat w służbie, zwalniało na własną rękę więźniów i uczęszczało z nimi do knajp, kinematografów, a nawet zjawiali się na placu wyścigowym, gdzie wspólnie robili zakłady.

Groteskowa wytworzyła się sytuacja, gdy pewnego razu więźniowie wspólnie ze swymi opiekunami ubrani w najmodniejsze fraki zjawili się w loży w Operze. Bawiący w teatrze sędzia śledczy rozpoznał w loży więźnia, którego to tegoż dnia rano przesłuchiwał. Sędzia śledczy złożył odpowiednie doniesienie władzom, skutkiem czego cała rzecz się wydała. Urzędników więzienia aresztowano pod zarzutem niedbałego nadzoru i poplecznictwa, gdyż jak wykazało śledztwo — „urlopowani" więźniowie komunikowali się ze świadkami.

Wilki we Włoszech

Rzym, 20. 12. (Radjo) W całych Włoszec hzapanowało dotkliwe zimno. W pobliżu Salerno na przejeżdżający autobus napadło stado wilków, szofer jednego wilka zastrzelił i kilka z nich zranił.

Lord Salisbury o Polsce

Londyn, 19. 12. (PAT.) Na dorocznym bankiecie angielskiego stowarzyszenia Ligi Narodów był gościem honorowym ambasador polski Skirmunt. Gospodarz bankietu lord Salisbury, wznosząc toast na cześć gościa, wygłosił pod adresem Polski piękne przemówienie stwierdzając, że utworzenie państwa polskiego jest jednym z najistotniejszych rezultatów wielkiej wojny. Lord Salisbury podkreślił znaczenie Polski, czego wyrazem jest podniesienie poselstwa polskiego do rangi ambasady i wskazał na rolę, jaką Polska odegrała w Lidze Narodów.

Samoloty litewskie nad Wileńszczyzną

Wilno, 20. 12. (AW.) W dniu wczorajszym w rejonie Trok przez dłuższy czas krążył nad polskiem terytorjum samolot litewski, który po pewnym czasie odleciał w kierunku Litwy. Również wczoraj rano zauważono wojskowy samolot litewski w pobliżu Słobódki, który po dłuższej obserwacji naszego terytorjum odleciał na teren litewski.

Parlamentarzyści francuscy w Berlinie

Paryż, 20. 12. (PAT.) Wczoraj wyjechała do Berlina delegacja polityczna i ekonomiczna, złożona z wybitnych parlamentarzystów oraz przedstawicieli sfer gospodarczych Francji. Delegacji przewodniczy b. minister Francois Marsal. „Paris Midi", stojący blisko ministra Louchera, zaznacza, że wizyta ta następuje za wiedzą i poparciem obu rządów.

Pożar fabryki mebli

Grudziądz, 20 12 (Tel wł.). — Dziś w nocy spłonęła wielka fabryka mebli M Rubińskiego przy ul Rynkowej. Pożar zauważono dopiero około godz. 11,30 w nocy, gdy płomienie przebiły się przez dach. Mimo energicznej akcji straży ogniowej, fabryka spłonęła doszczętnie wraz z zapasami surowca Straty wynoszą około 100 tys zł. Fabryka była tylko częściowo ubezpieczona Bez pracy pozostało około 80 robotników.

Samobójstwo inż. Bitschana

Warszawa, 20 12 (Tel wł.) — Dzisiaj w godzinach popołudniowych popełnił samobójstwo inż. Paweł Bitschan, właściciel biura samochodowego, znany w szerokich kołach towarzyskich stolicy, komandor licznych raidów samochodowych, organizowanych w Polsce przez Automobilklub Polski. (w)

O nowy kalendarz w Stanach Zjednoczonych

Nowy Jork, 19. 12. (AW.) W Stanach Zjednoczonych prowadzona jest energiczna agitacja za zniesieniem obecnego kalendarza. Wystąpiono tam z projektem, aby zamiast 12 miesięcy rok liczył 13. Jedna z firm nowojorskich, pragnąc wypróbować ten projekt, oświadczyła pracownikom, iż poczynając od 2 stycznia 1930 r. wprowadza u siebie rok 13-miesięczny, przyczem na tej podstawie zostanie zreorganizowana buchalterja. Również pensje otrzymywać będą pracownicy 13 razy do roku.

Przejechanie przez lokomotywę

Mühlheim, 19. 12. (PAT.) Z powodu mgły lokomotywa najechała na grupę robotników, przechodzących przez tor kolejowy.

6 robotników zostało zabitych, 6 odniosło ciężkie rany.

Ku uwadze poznańskich organizacyj

Proszą nas o zaapelowanie do organizacyj, by na akademję ku upamiętnieniu powstania wielkopolskiego w drugie święto Bożego Narodzenia o godz. 6-tej wieczorem w Domu Rzemieślniczym przy ul. Ratajczaka 26-27 wysłały swoje sztandary, ponieważ akademja będzie miała charakter uroczysty.

Kurs złotego. Dziś rano notowano w obrotach nieoficjalnych kurs dolara w Warszawie 8,88 2/5 zł, w Gdańsku na Warszawę 8,89 1/4 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 mkn. w dewizach 212,79 zł, gotówką 212,37 zł, za 100 guld gd. w dewizach 173,42 zł, gotówką 173,07 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 20 grudnia 1929.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była utrzymana. Brak materjału prawie we wszystkich notowanych papierach odczuwano nadal.

Z pap. procent. poszukiwano w dalszym ciągu 5 proc. poż. konwers. po 49 proc., również płacono za 5 proc. premj. dolarowe po 66,—, natomiast oddawano 4 proc. poż. inwestycyjną po 119,—. Z pap. lokacyjnych P Z K. poszukiwano 8 proc. listy dolarowe po 91,50 proc (przy dew. 8.883) i 4 proc. listy zast. konwert. po 38 proc. Mniejsze ilości 6 proc. listów żytnich handlowano po 22,— w płaceniu bez notowanią.

Z akcyj bankowych wzgl. przemysłowych poszukiwano Bank Polski po 176,—, Herzfelda po 40,— i R. Maya po 88,—. Poza tem handlowano bez notowania kursu Browary Krotoszyńskie po 26,— w płaceniu i Cegielskiego po 48,50 w oddaniu.

Cedula urzędowa z dnia 20 grudnia 1929 r.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominału)

5% Pożyczka konwersyjna 49% P.
8% dolarowe listy Pozn Ziemstwa Kred. 91,50 P.
4% listy zastaw konw Pozn Ziem Kred. 38% P.

(Kurs w złotych)

5% Pożyczka premjowa serja II 66,— P.
4% Prem. Pożyczka Inwestycyjna 119,— O.

Akcje bankowe.

(Kurs w złotych za 1 akcję)

Bank Polski I em. 176,— P.

Akcje przemysłowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)

Herzfeld - Viktorius I em zł. 40,— P.
Dr. Roman May I em zł 88,— P.

Tendencja: Utrzymana.

GIEŁDA WARSZAWSKA

dnia 20 grudnia 1929 r.

Waluty	Gotówka
Dol. St. Zjedn.	sp. 8,88¾ sp. 8,90¾ kup. 8,86¾

Devizy:

	trans	sprzed.	kup.
Belgja	124,67	124.93	124.36
Londyn	043.45¼	043.56	043.35
Nowy Jork	008.88⅕	008.90⅕	008.86⅕
Paryż	035.07	035.16	034.99
Praga	026.42¼	026.49	026.35⅙
Szwajcarja	173.16	173.59	172.73
Sztokholm	240.20	240.82	239.62
Wiedeń	125.33	125.64	125,02

Tendencja przeważnie utrzymana.

Papiery państwowe i obligacje:

4% poż inwest	118.50	118.25	118.50
5% poż premj. dol.	068,75	67.75	68.25
5% poż konw	000.00	000.00	049.75
6% poż. dol	000.00	000,00	080,50

Akcje w złotych:

Bank Dyskontowy	000.00—125.00
Bank Polski	000,00—1 5.00
Bank Zachodni	000,00—080.00
Bank Zw Sp Zarob.	000,00—078.50
Firley	000.00 038.50
Starachowice	020.00—020.25
Haberbusch	104.50—104.00

Tendencja niejednolita.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin dnia 20 grudnia 1929.

Pszenica march od st załad 76 77 kg przeciętn jakości	241,00—242,00
Tendencja mocna.	
Żyto march od stacji załad 72 kg przeciętnej jakości	170.00—172.00
Tendencja mocniejsza.	
Owies march do stacji załad	149.00—157.00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień browarny	187,00—203,00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	167.00—177.00
Tendencja spokojna.	
Kukurydza loco Hamburg	000.00—166.00
Tendencja cicha.	
Mąka pszenna	29.00—34.75
Tendencja spokojna.	
Mąka żytnia	23.25—26 90
Tendencja nieco słabsza.	
Ospa pszenna	11.00—11,50
Tendencja cicha.	
Ospa żytnia	09.75—10.25
Tendencja cicha.	
Groch Victoria	29.00—38.00
Groch drobny	24.00—28.00
Groch pastewny	21,00—22.00
Peluszka	20.00—21.00
Bób polny	18.50—20.00
Wyka	23.00—26.00
Łubin niebieski	13.75—14.75
Łubin żółty	16.50—17,50
Makuch rzepakowy	18.40—18.90
Makuch lniany	23.80—24.00
Wytłoki suszone	08.10—08.40
Śrót Soya	17.50—18.00
Płatki ziemniaczane	14,50—15,10

Ogólna tendencja mocniejsza.

Notowania złotego w Berlinie

z dnia 20 grudnia 1929.

Wypłaty na Warszawę 46.75—46,95
Noty wielkie. 46.625—47.025

Stronnictwo Narodowe

Koło na Św. Łazarzu

Zebranie odbędzie się w piątek, dnia 20 b. m., o godz. 8-mej w lokalu p. Smoczyka, ul Marszałka Focha 70

Referat wygłosi p. red Herniczek na temat:

Na marginesie obecnego przesilenia

Członków i sympatyków uprzejmie zaprasza

Zarząd.

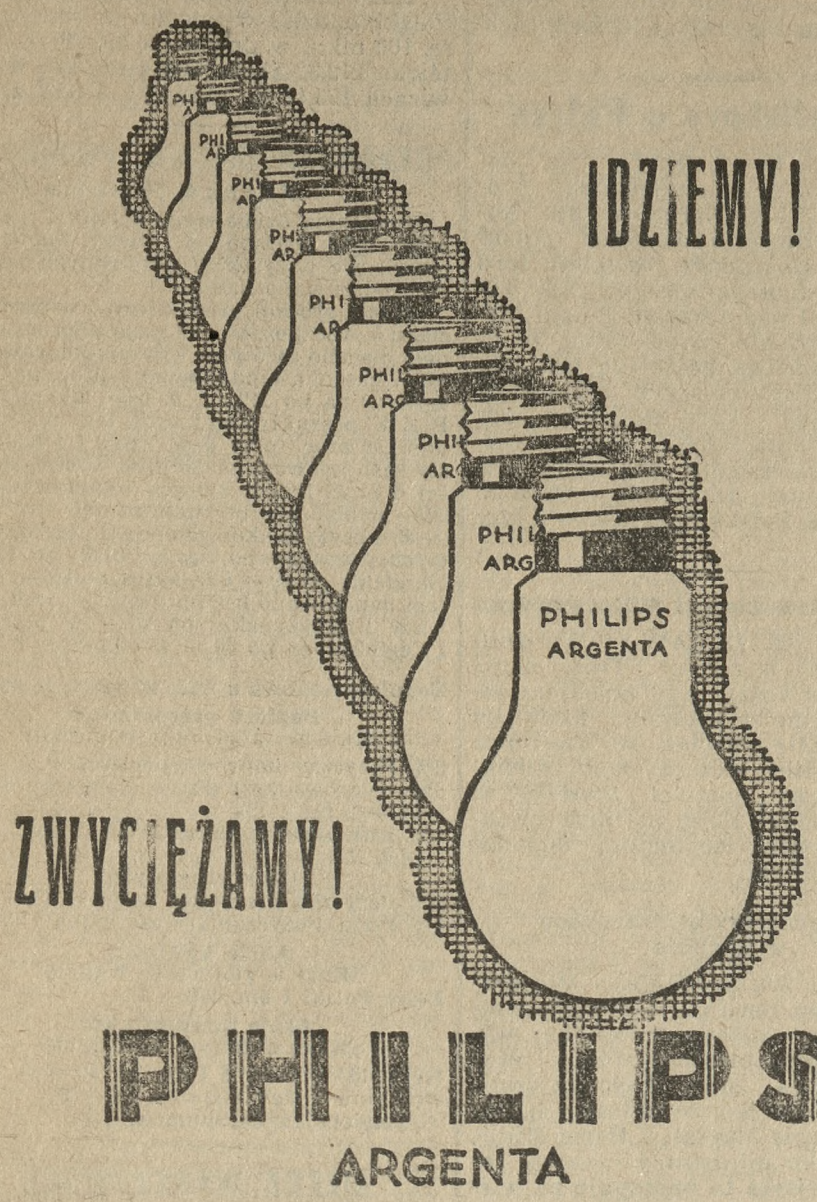

W odpowiedzi na zarzut korupcji partyj i posłów

B. prezes Rady Ministrów i minister skarbu p. Władysław Grabski przesyła nam odpowiedź na dotyczący jego rządów ustęp przemówienia p. o. prezesa Rady Ministrów p. Świtalskiego. P. Władysław Grabski stoi, jak wiadomo, zupełnie zdala od Stronnictwa Narodowego i występował niejednokrotnie wobec obozu naszego wrogo. Nie może nas to oczywiście powstrzymać od udzielenia mu głosu na łamach pisma naszego w imię bezstronności. Oto wywody p. Władysława Grabskiego:

B. premjer Świtalski w replice swojej, dawanej Sejmowi w odczycie w Filharmonji w dniu 14 bm., powiedział: „Pan minister Kwiatkowski w swoim odczycie we Lwowie cytował wypadki, ile to pożyczek na nieistniejące interesy zostało wtenczas (w okresie przedmajowym) rozdane z Banku Gospodarstwa Krajowego, jako gesty jednające sympatje stronnictw. Gdybyśmy podsumowali wszystkie te straty, które wtenczas państwo poniosło, doszlibyśmy do zawrotnych sum, ile to takie jednanie sympatyj kosztuje".

Ponieważ takie powiedzenie musiało być rozumiane jako aluzja do rządów moich, więc rozejrzałem się w dosłownym tekście mowy p. ministra Kwiatkowskiego we Lwowie i nie znalazłem wcale cytowania wypadków, na które się powoływał p. premjer Świtalski. Natomiast znalazłem ustęp, będący z daną kwestją w związku, następujący:

Rząd, który (w okresie przedmajowym) „najdłużej utrzymywał się przy władzy", „zaakceptował i stosował korupcję partyj i posłów. Jaką przerażającą treść posiadają protokóły kontroli, prowadzonej w jednym z banków państwowych za lata zprzed okresu majowego. Schemat tych licznych afer prawie jest jednolity. Jakieś nieznane osoby zgłaszają się o pożyczkę, rzekomo na uruchomienie fabryki, banku, spółdzielni itp. Komitet bankowy stwierdza, że przedstawiony interes nie istnieje, że osoby nie zasługują na zaufanie. Następuje adnotacja, że petentów popiera partja lub poseł sejmowy taki i taki. Komitet bankowy stawia jednak wniosek na odrzucenie podania, poczem następuje uwaga: na telefoniczną dyspozycję ministerstwa skarbu udzielić pożyczkę. Oczywiście wszystkie formalności zostały przecudownie prawnie załatwione tak, że nawet procesu w takiej sprawie wytoczyć nie można".

Z kolei zatem sięgnąłem do protokółów rewizji banków państwowych przez Najwyższą Izbę Kontroli Państwowej przeprowadzonej, które mnie zostały na moje żądanie w swoim czasie przesłane. Ale, choć kontrola przeprowadzona w tych bankach w czasie, w którym urzędowała nadzwyczajna komisja do walki z nadużyciami, nagromadziła dużo krytycznego materjału i postawiła różne zarzuty zarówno bankom jak i ministerstwu skarbu, jako władzy nadzorczej — obrazu tego, który namalowali pp. minister Kwiatkowski i premjer Świtalski niema w protokółach rewizji wcale.

W protokółach tych, obejmujących łącznie około 200 stronic pisma maszynowego, znajdujemy nazwisko zaledwie jednego posła, nic wogóle nie znaczące. Ogólna suma kredytów, co do których Najwyższa Izba Kontroli miała przypuszczenie, bez dowodów zresztą, zlecenia ich Bankowi Gospodarstwa Krajowego przez ówczesny rząd wynosi zaledwie cyfrę 5.060.975 zł 03 gr, co w porównaniu z cyfrą lokat rządowych w Banku stanowiło bardzo małą kwotę. Najwyższa Izba wyraziła obawy co do strat, stanowiących część wyżej wymienionej sumy kredytów, obawy, które się w znacznej mierze nie sprawdziły. Faktów dawania kredytów na nieistniejące przedsiębiorstwa w protokółach niema.

Schemat, podany w odczycie lwowskim, jakoby zgłaszały się do Banku osoby nieznane, jakoby komitet Banku stwierdzał, że interes nie istnieje i jakoby ulegał represji ministerstwa skarbu wobec popierania takich interesów przez partje, nie jest wcale oparty na tych protokółach, jak to twierdził w odczycie minister Kwiatkowski i jest płodem widocznie jego własnej lub jego informatorów fantazji.

Gdy we właściwym czasie otrzymałem wspomniane protokóły Najwyższej Izby Kontroli Państwowej napisałem do p. prezesa tej instytucji memorjał, którego kopję przesłałem P. Prezydentowi Rzeczypospolitej, marszałkom poprzedniego i obecnego Sejmu i Senatu oraz prezesowi Rady Ministrów i ministrowi skarbu. W memorjale tym wykazałem celowość całokształtu ówczesnych kredytów banków państwowych z punktu widzenia interesów ogólno państwowych. Wyjaśniłem, że kredyty t. zw. zlecone były objawem normalnym, i że istnieją one w dalszym ciągu pod różnemi formami. Kredyty zlecone ówczesne nie były to przytem wcale kredyty polityczne i były czynione legalnie, na dowód czego przytoczyłem uchwały Sejmu ówczesnego, w którym w obronie polityki kredytów bankowych za moich rządów stawał obok posła Zdziechowskiego — poseł Moraczewski.

Jeżeli w okresie rządów moich niektórzy posłowie zabiegali o różne kredyty w bankach państwowych, nie miało to żadnego związku ani z ich stosunkiem do rządu, ani wogóle z ówczesnym systemem rządzenia. Czynili to oni tak samo, jak czynią teraz i jak zawsze będą czynili z chwilą, gdy prawnie i logicznie niemożliwem jest zabronić posłom, by żadnego udziału czynnego w życiu gospodarczem nie przyjmowali.

Wiadomą jest rzeczą, że gdy jeden z posłów starał się u mnie o kredyt dla jednego z banków i złączył tę sprawę z zachowaniem się politycznem grupy posłów w Sejmie, dostał stanowczą odmowę, co było przyczyną specjalnej ostrej kampanji prasowej przeciwko mnie prowadzonej. Jeżeli taki fakt miał miejsce, a o nim powszechnie wiadomo, to tylko znaczy, że widocznie systemu korupcji posłów przy pomocy kredytów bankowych nie było, gdyż inaczej taki fakt byłby niezrozumiały.

Legenda o korupcji posłów przy pomocy kredytów banków państwowych wyrosła w chorobliwej atmosferze 1926 roku. W okresie dochodzeń nadzwyczajnej komisji do walki z nadużyciami w 1927 r., pomimo usilnych starań, nie znalazła ona potwierdzenia. Obecnie niektóre wybitne osobistości polityczne starają się ją ożywić zpowrotem. Jest to im widocznie potrzebne. Ale Polsce wcale nie jest potrzebnem, by taki fałsz miał się utrwalać i przechodzić do potomności.

Nie jest zamiarem moim bronić Sejmu i t. zw. sejmowładztwa. Nie potrzebuję też w chwili obecnej bronić okresu rządów moich. Co było do podania w tej mierze do wiadomości ogólnej, podałem to w obszerniejszej pracy dawno już ogłoszonej. Dla oceny z dalszego stanowiska tego, co było dobrego i złego w rządach moich, bieg życia dostarczać będzie objektywnego materjału.

Kto twierdzi, że Sejm był korumpowany, winien wskazać, którzy to posłowie i na rzecz jakich stronnictw ulegali korupcji. Kto twierdzi, że udzielane były kredyty na interesy nieistniejące dla jednania sympatji posłów, winien tego rodzaju kredyty wymienić. Kto twierdzi że zjednywanie takiej sympatji kosztowało zawrotne sumy, winien podać cyfrę na poparcie tego twierdzenia.

Z chwilą, gdy w ciągu czterech lat żadne z tych twierdzeń nie zostało objektywnie udowodnione, stawianie ich publiczne jest zwykłą insynuacją. Ze swej zaś strony wszystkie te twierdzenia w odniesieniu do b. rządów moich nazywam publicznie fałszem.

Władysław Grabski.

Medal włoski na pamiątkę traktatu laterańskiego

(KAP) Podobnie jak Watykan, rząd włoski wydał obecnie„ medal porozumienia" na pamiątkę zawarcia traktatu laterańskiego. Na jednej stronie medalu znajduje się wizerunek św. Piotra, błogosławiącego Włochom, przedstawionym w postaci niewieściej, która trzyma godło liktorskie. Na drugiej stronie widnieją herby włoski i watykański oraz napis, że Papież i król dzięki pracy sekretarza stanu i Mussoliniego doprowadzili porozumienie do skutku przy jednomyślnej zgodzie wszystkich Włochów oraz dla dobra religji i celów nadnaturalnych.

Odmładzanie cery.

W poprzednim artykuliku wspomniałem o wpływie odmładzającym ciepła, w połączeniu z jednoczesnem działaniem kremu, z zawartością ożywczych składników. Dla cery prawidłowej poleciłem w celu zapobiegawczego pokrzepienia: **krem „Mira" Dra Lustra**, dla suchej zaś i starzejącej się: **krem „Oxa" Dra Lustra.** Spłókiwania twarzy gorącą wodą dorównują w skutkach masażowi, chodzi bowiem o przypływ świeżego strumienia krwi do skóry. Zimna woda działa wręcz przeciwnie. Trojakie są przegrzewania skóry ciepłem. Twarz powleka się (nie wciera się) kremem **„Mira"** względnie **„Oxa"**, poczem spłókuje się ją długo gorącą wodą. Intensywniej ożywia się skórę, stosując, oprócz spłókiwań — kremem **„Oxa"** natłuszczonej twarzy — naparzania nad parą. W wypadkach przedwczesnego wiotczenia cery stosuje się na natłuszczonej twarzy kremem **„Oxa" — kataplazmy ze sproszkowanego siemienia lnianego.** Zabieg ten dorównuje niemal przegrzewaniu twarzy diatermją. Sposób przyrządzenia kataplazmu objaśni każdy z pp. Aptekarzy. W zimie pudrować twarz obficie pudrem **egzotycznym Dra Lustra.**

Tw 824 Dr. Z. R.

H. MAKOWSKI
WINO-MIÓD
KRUSZWICA

Podarek gwiazdkowy dla całej rodziny.

Boże Narodzenie za pasem, więc pojawia się pytanie, co dam synowi, co córce, co żonie, mężowi, znajomym, przyjaciołom... Jakże wielu ludzi biedzi się z tą myślą, notuje to i owo, zastanawia się, by wreszcie przyjść do przekonania, że wybór nie był trafny. Temu trzeba dać to, tamtemu owo, prezent ma być praktyczny, musi być tani, a sprawiać wiele radości.

I gdy już się znalazło coś, stosownego dla córki wypływa kwestja prezentu dla syna. A wreszcie, gdy ktoś sprawę podarków traktuje poważnie, a nie byle się zbyć traci przy tem zastanawianiu się humor, irytuje się, nie mogąc się zdecydować i wreszcie wydaje sporo pieniędzy na podarki, które mogą być nawet cenne i wartościowe ale niekoniecznie stosowne dla obdarowanego. No a czy istnieją prezenty, któreby sprawiły radość całej rodzinie, od babki począwszy, a na wnukach skończywszy? Prezent dla wszystkich odrazu? Owszem, i o taki nie jest trudno!

Kamera fotograficzna jest tym cudownym wynalazkiem, który sprawia stale radość całej rodzinie. Nawet gdy ma ktoś już jakiś tani aparacik, można innemu członkowi rodziny ofiarować nieco lepszą kamerę, bardziej praktyczną, w innym formacie, wykonaniu, jakiś nowoczesny aparat, który pozwala na szerszy zakres zdjęć i uwzględnia najnowsze wymogi techniki.

Już w chwili wigilijnego zebrania aparat fotograficzny daje wszystkim powód do radości. Choinka w pełnym blasku jarzących się świeczek nadaje się znakomicie do zdjęcia, a trwałą wartość posiada obraz, przedstawiający zgromadzoną około choinki rodzinę, obraz cenny i co roku cenniejszy przypomina stale wartość aparatu, którym go dokonano. I zaraz po wigilji aparat nie spoczywa, schodzą się krewni i znajomi, dając sposobność do miłych zdjęć, może planuje się jakąś wycieczkę, podróż, podczas której aparat specjalnie się przyda, utrwalając w szeregu obrazów przebieg wyprawy. W ten sposób zdobywa się za pomocą aparatu trwałe wspomnienia z wędrówek zimowych lub letnich i innych pięknych, czy doniosłych chwil życia.

Fotografja jest idealnem zajęciem dla każdego, kto choćby pobieżnie zaznajomił się z jej najgłówniejszemi zasadami. Pomysłowe uproszczenie, z automatyzowanie aparatów fotograficznych najnowszych modeli, usunęły wiele trudności, które dawniej piętrzyły się przed młodym amatorem.

Bez matówki, bez ciemnicy, bez nastawiania na odległość, tylko przez parę prostych ruchów i nacisk na migawkę, przychodzi do skutku zdjęcie i to dobre zdjęcie. Czyż nie jest to proste i łatwe? Każde dziecko może dziś fotografować, a już dorosły człowiek nowoczesny, musi bezwzględnie posiadać kamerę fotograficzną. Jest ona poprostu przedmiotem pierwszej potrzeby dla każdego kulturalnego człowieka. Pw 8045-51 193

Kto więc chce nietylko całej rodzinie, nietylko obdarowanemu sprawić radość, ale pośrednio i sobie samemu, ten powinien kupić na gwiazdkę tylko aparat fotograficzny.

Aparaty i przybory fotograficzne, poleca w wielkim wyborze firma Kazimierz Greger, Poznań, ul. 27 Grudnia 20.

Na Gwiazdkę!

I. **Perfumy, Wody Kolońskie, Artykuły Toaletowe,**
II. **Ozdoby choinkowe — Swieczki,**
III. **Aparaty fotograficzne**

poleca w Olbrzymim Wyborze po Cenach Najniższych

BR. MACHALLA, Poznań
ul. 27 Grudnia 2 naprzeciw Kom. Policji

Znawcy utrzymują, że angielska herbata Lyons'a jest bezkonkurencyjna

HERBATA LYONS'A

DO NABYCIA

we wszystkich pierwszorzędnych handlach kolonjalnych. nw 816

DZIAŁ GOSPODARCZY

Ulgi podatkowe dla kapitałów

Obecnie obowiązujący podatek od kapitałów i rent został wprowadzony ustawą z dnia 16 lipca 1920 r. Pierwotnie podatek ten obejmował przychody z rozmaitych form lokaty kapitałów, z biegiem jedna czasu zakres tego podatku został znacznie zwężony, a mianowicie:

a) ustawą z dnia 1 maja 1923 r. został zawieszony pobór podatku od kapitałów hipotecznych zabezpieczonych oraz od skapitalizowanych wartości zabezpieczonych bezpośrednio na nieruchomościach, rent i innych powtarzających się świadczeń pieniężnych;

b) ustawą z dnia 20 lipca 1925 r. zostały zwolnione od podatku od kapitałów i rent obligacje, emitowane przez związki samorządowe, instytucje kredytowe tudzież przedsiębiorstwa przemysłowe;

c) rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 maja 1927 r. zwolniło od wspomnianego podatku przychody z listów zastawnych, emitowanych przez instytucje kredytowe.

Wskutek powyższych przepisów podatek od kapitałów i rent obciąża obecnie jedynie:

1) przychody z wszelkiego rodzaju wartościowych papierów państwowych, publicznych i prywatnych;

2) przychody z wkładów na rachunek bieżący i z innych wkładów procentowych w bankach itp. instytucjach kredytowych;

3) przychody z kapitałów pieniężnych pożyczonych bez względu na formę przez osoby prywatne, lub instytucje i przedsiębiorstwa nieobowiązane do publicznego składania rachunków — instytucjom lub przedsiębiorstwom handlowym i przemysłowym, obowiązanym do publicznego składania rachunków;

4) specjalne rachunki bieżące on'callowe, zabezpieczone przez złożenie papierów wartościowych lub w jakikolwiek inny sposób, otwarte w instytucjach kredytowych oraz domach bankowych;

5) przychody z pobieranych w gotówce lub naturze świadczeń, umówionych w kontraktach wydobywania ciał kopalnych z cudzego gruntu, o ile świadczenia ustalone są nie w kwocie pieniężnej ściśle oznaczonej, lecz w stosunku procentowym do ilości wydobytych ciał kopalnych (procenty brutto).

Podatek od przychodów, wymienionych powyżej pod punktem 1, 2 i 3 wynosi 10 proc., zaznaczyć jednak należy, że z mocy powołanej wyżej ustawy z dnia 20 lipca 1925 r. przychody z kapitałów pieniężnych, należących do osób fizycznych i prawnych, mających zagranicą miejsce stałego zamieszkania, względnie siedzibę zarządu, są w całości zwolnione od podatku od kapitałów i rent.

Ponadto wolne są od podatku przychody z wkładów w Pocztowej Kasie Oszczędności i w instytucjach drobnego kredytu oraz wkłady na książki oszczędnościowe komunalnych kas oszczędności, o ile wysokość wkładu nie przewyższa 5.000 zł. Wreszcie podatkowi od kapitałów i rent nie podlegają przychody z akcyj i udziałów instytucyj lub przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych.

Celem ostatnio wniesionego projektu ustawy jest zwolnienie od podatku od kapitałów i rent przychodów wymienionych w punkcie 1, 2 i 3.

Podatek od kapitałów i rent jest w istocie swojej opodatkowaniem kapitałów ulokowanych w wierzytelnościach — analogicznie jak podatek gruntowy jest opodatkowaniem kapitałów ulokowanych w ziemi, podatek majątkowy opodatkowaniem całości posiadanego kapitału. Ponieważ z natury rzeczy kapitał ulokowany w wierzytelnościach, aby przynosić dochód musi zostać wypożyczony — zatem podatek zwany podatkiem od kapitałów i rent jest w rzeczywistości podatkiem od kapitałów przeznaczonych dla operacyj kredytowych. Bez względu na założenie, z jakiego wychodził ustawodawca ustanawiając podatek powyższy, podatek ten doliczony zostaje do kosztów operacyj kredytowych. Koszty te zaś zkolei odbić się muszą na drożyźnie kredytu.

Jak długo w jakimś państwowym organizmie gospodarczym kredyt, stanowiący niezbędną funkcję dla nowoczesnego aparatu wytwórczości i wymiany, jest zbyt drogi, t. zn. droższy niż w większości krajów, z któremi państwowy organizm gospodarczy znajduje się w stosunkach wzajemnej wymiany, tak długo opodatkowanie operacyj kredytowych wydaje się być szkodliwe dla rozwoju gospodarki społecznej.

W tem też rozumieniu wymienione na wstępie pod a), b) i c) ustawy wzgl. rozporządzenie Prezydenta Rzplitej przewidziały uwolnienie od podatku tych kapitałów, które ulokowane zostały na hipotekach, w obligacjach i listach zastawnych, czyli zwolniły od podatku najważniejsze operacje kredytu długoterminowego, które to zwolnienie uznano temsamem za gospodarczo usprawiedliwione w obecnych warunkach. Z tych też powodów zostaje projektowaną obecnie ustawą zawieszony podatek od wszystkich innych rodzajów kredytów długoterminowych, t. j. wszelkiego rodzaju wartościowych papierów państwowych, publicznych i prywatnych.

Jednakże koszty kredytu krótkoterminowego oraz wysokość kapitałów ulokowanych w operacjach kredytu krótkoterminowego ma również ważne znaczenie dla pomyślnego rozwoju życia gospodarczego, odpowiednia bowiem proporcja kapitałów obrotowych społeczeństwa (czyli właśnie kapitałów przeznaczonych do operaji kredytu krótkoterminowego), w odniesieniu do wszystkich innych kapitałów zatrudnionych w wytwórczości i wymianie stanowi w znacznej mierze o normalnym przebiegu procesów wytwórczości i wymiany, a często nawet o samej możności uruchomienia i wyzyskania kapitałów uwięzionych w ziemi lub innych warsztatach pracy.

Organizm gospodarczy Polski odczuwa w bardzo silnym stopniu brak kapitału obrotowego. Wskazuje na to wysokość oprocentowania pożyczek krótkoterminowych oraz nienormalnie wysoki obieg wekslowy. Jeśli brak kredytu długoterminowego opóźnia racjonalizację gospodarki społecznej, to brak kredytu krótkoterminowego częstokroć zabija wprost słabsze organizmy ekonomiczne.

Z tych więc względów wydaje się gospodarczo uzasadnioną ocena kapitałów ulokowanych w operacjach kredytu krótkoterminowego, jako użytych w sposób najbardziej pożądany dla całokształtu życia ekonomicznego w momencie obecnym i zwolnienie ich od opodatkowania, aż do chwili kiedy stosunek kapitałów obrotowych do całości kapitałów stanowiących majątek narodowy Rzeczypospolitej nie ułoży się normalnie.

Wpływy z całego podatku od kapitałów i rent wyniosły w r. 1928/9 15.947.753 zł. Na rok 1929/30 preliminowano 13 miljonów zł. Ubytek spowodowany projektowaną reformą wyniesie okr. 6 milj. zł i nie zaważy w sumie dochodów budżetowych.

Projekt rządowy winien być uzupełniony przez objęcie nim rachunków on'call-owych oraz mieć formę ustawy definitywnie zwalniającej kapitały od podatku, bez upoważnienia dla rady ministrów do ponownego wprowadzenia tego podatku. Inaczej pewności lokowania funduszów pieniężnych nie osiągnie się. K. M.

Wystawa komunikacyjna a napływ kapitałów zagranicznych

Wiadomo już, że rokowania między firmą „Lilpop, Rau i Loewenstein" a przedstawicielem amerykańskiego trustu „Standard Steel Car Corporation" w sprawie zaangażowania się kapitałów tego trustu w wymienionem przedsiębiorstwie polskiem zakończyły się nader pomyślnie. Ta pierwsza poważna tranzakcja pomiędzy kapitałem zagranicznym a przemysłem polskim jest zwiastunem, że kapitaliści zagraniczni po zaznajomieniu się w roku przyszłym na Międzynarodowej Wystawie Komunikacji i Turystyki w Poznaniu ze zdolnością produkcyjną naszego przemysłu, niewątpliwie coraz chętniej będą się angażowali w przedsiębiorstwach polskich.

M. W. K. T. wykaże bowiem naocznie przed gremjum fachowców zagranicznych, że po dokonanej ostatnio reorganizacji w fabrykach polskich i zastosowaniu w nich metod nowoczesnych organizacji pracy, przy wybitnych uzdolnieniach technicznych inżynierów polskich, produkcja przemysłu polskiego znacznie wzrosła przy równoczesnej obniżce jej kosztów, wobec czego polskie przedsiębiorstwa przemysłowe, dając pełne gwarancje rentowności, niewątpliwie zainteresują sobą kapitalistów zagranicznych, wskazując im nader zyskowną lokatę pieniędzy w inwestycjach przemysłu polskiego.

PODATKI I OPŁATY

(p) **Podatek dochodowy od dodatku mieszkaniowego funkcjonarjuszy państwowych i komunalnych.** Min. skarbu odroczyło, na zasadzie art. 120 ustawy o podatku dochodowym po koniec r. 1930 pobieranie podatku dochodowego od dodatku mieszkaniowego, wypłacanego funkcjonarjuszom państwowym i komunalnym. Niedobrane na skutek powyższego zarządzenia kwoty podatku dochodowego, mogą być we właściwym czasie umorzone w drodze art. 126 ustawy o podatku dochodowym. (c)

KRONIKA GOSPODARCZA

(k) **Ustąpienie dyr. Karłowskiego z Banku Zw. Spółek Zarobkowych.** Donosiliśmy już o zmianach w Banku Handlowym w Warszawie oraz związanych z tem przesunięciach personalnych. Na wczorajszem posiedzeniu rady nadzorczej Banku Związku Spółek Zarobkowych zgłosił dotychczasowy prezes rady p. Stanisław Karłowski swoją rezygnację z powodu powołania go do rady Banku Handlowego w Warszawie. Kapitał zakładowy Banku Handlowego w Warszawie został znacznie podwyższony przez grupę przemysłową Wielkopolski. P. Karłowski wchodzi do rady jako jeden z mężów zaufania tej grupy. Rada nadzorcza Banku Zw. Spółek Zar. przyjęła rezygnację z ubolewaniem do wiadomości, a żegnając się z prezesem Karłowskim, wyraziła mu podziękowanie za jego 6-letnią współpracę i wybitną działalność na tem stanowisku w trudnym okresie gospodarczej odbudowy kraju.

(k) **Polsko - gdańskie porozumienie w sprawie eksportu żyta.** Omawiając porozumienie osiągnięte pomiędzy gdańskim związkiem eksportu zboża a polskim syndykatem eksportu zboża, pisma gdańskie podkreślają, że po zawarciu tego porozumienia w praktyce nie zajdą poważniejsze zmiany, ponieważ także polski handel zbożem eksportować będzie dalej przez Gdańsk oraz wskutek tego, że gdańscy eksporterzy mają możność zakupywania w Polsce zboża z prawami wywozowemi na cele eksportu. Dalej dzienniki wskazują na prowizoryczny charakter tej prywatnej umowy, która będzie obowiązywać dopóki sprawa gdańskiego syndykatu zbożowego nie będzie załatwiona w rokowaniach polsko - gdańskich. Jedynie organ nacjonalistów niemieckich „Danziger Allgemeine Zeitung" atakuje z powodu tej umowy gwałtownie Polskę, widząc w tem poszkodowanie Gdańska i jego życia gospodarczego oraz, że Gdańsk zrezygnować musiał z utworzenia własnego syndykatu eksportu zboża z Polski.

(k) **„Młyn w Głównej Cerealia" S. A. w Poznaniu.** Walne zebranie akcjonarjuszów odbyło się 16 bm. w lokalu Spółki w Poznaniu przy ul. Sew. Mielżyńskiego 23. Sprawozdanie zarządu oraz bilans z rachunkiem zysków i strat za r. 1928/29 przedstawił zgromadzonym członek zarządu p. Świderski zaznaczając, iż rok sprawozdawczy był naogół niepomyślny. W r. 1928/29 młyn przemielił w 190 dniach 9.430 tonn żyta, wobec 9.060 tonn w 192 dn. roku 1927/28. Obroty gotówkowe wynosiły w roku sprawozdawczym 3.754.000 zł. Bilans na dzień 30 czerwca 1929 r. zamykający się sumą 1.431.081,54 zł. przyjęto i udzielono pokwitowania zarządowi i radzie nadzorczej. Pozostałość wykazanego zysku uchwalono przenieść na rok następny. Ustępujących członków rady nadzorczej pp. dyr. Feliksa Sommera z Warszawy i hr. Zb. Żółtowskiego z Myszkowa wybrano ponownie. Ponadto wybrano p: H. Wyczółkowskiego, dyr. firmy „Elewatory Polskie" z Warszawy. Zarząd spoczywa w rękach pp. Br. Świderskiego i Stefana Kisielewskiego.

Z ZAGRANICY

(z) **Porozumienie w sprawie niemieckich ceł agrarnych.** Obrady, jakie toczyły się między stronnictwami koalicyjnemi a rządem Rzeszy w sprawie ceł agrarnych, doprowadziły do porozumienia. Cła ruchome zostaną skreślone z przedłożenia rządowego, a na ich miejsce wstawiony będzie punkt, na podstawie którego właściwa cena stała dla pszenicy ma wynosić 260 mk, żyta 230 mk. Na wypadek, gdyby ceny przeciętne dla 4 miesięcy spadły poniżej tego wskaźnika, stawki celne będą wynosiły dla pszenicy 9,5 mk, dla żyta 9 mk. Stawki te mogą być zredukowane do 3½ mk. dla pszenicy i 3 mk. dla zboża, o ile ceny przeciętne dla 4 miesięcy przekraczają wskaźnik. Ostatecznie od 1 stycznia 1930 r. stawka dla pszenicy wynosić będzie 9½ mk, dla żyta 9 mk, dla jęczmienia 9 mk, dla owsa 7 mk.

TARGOWISKO MIEJSKIE

Urzędowe sprawozdanie targowe Komisji Notowania Cen.

Poznań, dnia 20. 12. 1929.

Spędzono wołów 6 buhajów 14, krów 40, bydła 60, świń 588 cieląt 526, owiec 57, kóz —, prosiąt —. Razem zwierząt 1021

Z powodu małego spędu notować nie przeprowadzono.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań dnia 20. 12 1929.

Warunki: Handel hurtowy parytet Poznań, ładunki wagorowo dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: a) żyta 696 gr. (118,5 f. w. h.), b) pszenicy 753 gr. (128,0 f. w h.), c) jęczmienia 673 gr. 11[illegible],1 f. w. h.), d) owsa 508 gr. 84,6 w h.).

„Ceny transakcyjne"

Żyto 15 tonn paryt. Poznań	26,00

„Ceny orjentacyjne" parytet Poznań

Żyto	25,50—26,25
Usposobienie spokojne.	
Pszenica	34.25—36,25
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień przemiałowy	23,75—24,75
Jęczmień browarowy	26,75—29.75
Usposobienie spokojne.	
Owies	20,00—22,00
Usposobienie spokojne.	
Mąka żytnia wł. work według urzędowo ustalonego typu (70%)	39,50
Usposobienie spokojne.	
Mąka pszenna 65% wł worka	55,00—59,00
Usposobienie spokojne.	
Otręby żytnie	15,75—16,75
Otręby pszenne	18,00—19 00
Rzepak	75,00—79.00
Groch polny	35,00—39.00
Groch Victoria	39,00—46.00
Groch Folgera	38,00—45.00
Ziemniaki fabryczne franco fabryka za kg % mączki	0,19

Ogólne usposobienie spokojne.

Uwagi: Ziemniaki jadalne bez handlu.

Stowarzyszenie Młodzieży Obywatelskiej
Poznań-Śródmieście
urządza dorocznym zwyczajem
w pierwsze święto Bożego Narodzenia
Tradycyjny Wieczór Kolendowy
połączony
z zabawą taneczną,
który odbędzie się **w salach Domu Królowej Jadwigi przy Al. Marcinkowskiego nr. 1.**
Program wielce urozmaicony. Początek o godz. 20-ej. Wszystkich życzliwych Stowarzyszeniu i sympatyków jaknajuprzejmiej zaprasza zw 2/822/3
Zarząd.

Zjazd przedstawicieli samorządów

Zjazd przedstawicieli samorządów miejskich i powiatowych zwołany przez p. wojewodę poznańskiego odbył się w dniu 19. bm. w sali rady miejskiej w Poznaniu. Zebranie było b. liczne. Poza przedstawicielami samorządu obecni byli pp. prezes Wielk. Izby Skarbowej, Naruszewicz, radca Rankowski jako przedstawiciel kuratorjum szkolnego w Poznaniu oraz p. starosta krajowy dr. Begale.

Zagaił Zjazd p. wojewoda Raczyński, podnosząc doniosłość samorządu w życiu państwowem. Nastąpiły referaty: 1) Samorząd a ustawodawstwo weterynaryjne — dr. Krygicz, radca wojewódzki; 2) Regulowanie ruchu kołowego na drogach publicznych — inż. Trampler, radca wojewódzki; 3) Zadanie samorządu w dziedzinie aprowizacji — p. Skalski, referendarz wojewódzki.

Następnie wicewojewoda dr. Typrowicz, nawiązując do budżetów opracowywanych na następny rok gospodarczy, zwracał w dłuższym wywodzie uwagę na zasady, któremi się należy kierować przy ich układaniu: oszczędności, ścisłe przewidywanie i obliczanie wydatków i nie powiększanie kosztów administracyjnych. Największą ostrożność zachować należy przy inwestycjach, nie podejmować ich bezkrytycznie i dobrze obliczać ich koszt, aby się nie przeliczyć. Zaciąganie długów krótkoterminowych należy unikać. Rozwój rolnictwa, handlu i przemysłu winny komuny mieć szczególnie na uwadze. Krzewić należy ducha oszczędności przez komunalne kasy oszczędności.

Przy końcu przedstawiciel Wielk. Izby Skarbowej poruszał pewne kwestje w poborze podatków państwowych przez samorządy i egzekucje tych podatków. W. D.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Pod radosnym znakiem „Gwiazdki"

Narodowa Organizacja Kobiet spieszy z pomocą biednym dzieciom — Piękna uroczystość, zorganizowana przez Stow. Pań Miłosierdzia parafji farnej

„Gwiazdka!" — ileż to radości i uciechy wywołuje ten wyraz na bladych twarzyczkach dziecięcych... Dzieci bogatych rodziców cieszą się, bo wiedzą, że są tacy, co o nich pamiętają i mogą sprawić radość. Inaczej jest wszakże z dziećmi biednemi; rodzice ich rzadko mają na to, aby zdobyć się chociaż nawet raz do roku na uradowanie ich i tym należy iść z pomocą.

Narodowa Organizacja Kobiet na Śródce uczyniła to właśnie i urządziła „Gwiazdkę" w czwartek. Dzięki wydatnej pomocy Banku Cukrownictwa i kilku zamożniejszych ludzi zakupiono podarki dla 300 biednych dzieci.

W obszernej sali śródeckiej szkoły powszechnej zgromadziło się setki dzieci w towarzystwie rodziców i opiekunów. Przy scenie ustawiono kilkanaście stołów, a na nich pełno było podarków: odzież, pierniki, cukier, mąka, strucle, mięso i t. d. W rogu sali ustawiono przepiękną dużą choinę, przybraną bogato w obrazki, gwiazdki, świece i t. d.

Krótko po godz. 17-ej przybyli ofiarodawcy i zaproszeni goście. M. i. zauważyliśmy ks. Rolewskiego, ks. prob. Kucharskiego, ks. Witaszyka, pp. Puzyniankę, Domagalską, radną Smoczyńską, Helenę Grossmanównę, rektora szkoły powsz. Trynkę, płk. Krzyżagórską, Plucińską, Zerbową, Orzewiecki, dyr. Banku Cukrownictwa Hebdę, i w. i. Zapalono choinkę, a wówczas wśród dzieci zapanowała wielka radość.

Gdy pierwsze wzruszenie minęło chór dzieci pod kierownictwem nauczycielki odśpiewał kilka kolend. Następnie zabrała głos p. Zerbowa, przewodnicząca Narod. Org. Kobiet oddziału śródeckiego, a po niej — przedstawicielka centrali Narod. Org. Kobiet p. Helena Grossmanówna. W dalszym ciągu b. piękne przemówienie do dzieci wygłosił ks. prob. Kucharski. Na zakończenie nastąpiły występy uczniów i uczennic. Śpiewano chórem kolendy, deklamowały dziewczynki i chłopcy. W imieniu dzieci szkolnych złożył serdeczne podziękowanie ofiarodawcom 13-letni uczeń 3-ej szkoły powszechnej na Śródce. Uroczystość zamknięto wspólnem odśpiewaniem kolendy „W żłobie leży", poczem nastąpiło rozdanie podarków. (tn)

* * *

Z inicjatywy Stow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo pod wezwaniem N. P. Marji przy farze odbyła się w sali OO. Jezuitów uroczystość gwiazdkowa. Sala była pięknie przybrana a na tle choinki zastawiono stoły z podarkami dla osób z parafji. Obdarzono ogółem 110 rodzin, które podejmowano kawą z ciastem, a następnie odbyło się rozdanie podarków. Szczególniejszych starań dołożono, by ubogim ofiarować ciepłą odzież i bieliznę. Fundusze na tegoroczną gwiazdkę w wysokości 1800 zł uzyskała konferencja na wencie, urządzonej w Szelągu w sierpniu rb.

Uroczystość zagaiła przewodnicząca konferencji p. Kostecka, witając gości p. i. obecnego ks. prał. Stychla, który w serdecznych słowach wspomniał o wielkiej uroczystości świąt Bożego Narodzenia oraz ich znaczeniu, a następnie podzielił się opłatkiem z zebranymi. Następnie deklamowało 5 członków Stow. Uczniów Handl. i jedna z dziewczynek z pośród ubogich. Przy śpiewie kolend upłynęła ta miła uroczystość, która trwała około 3 godziny. Należy podkreślić, że konferencja pań parafji farnej wyszukała również t. zw. ukrytą biedę, częściowo z pośród inteligencji, zasilając ją podarkami. Z wdzięcznością podkreślano w kołach obdarzonych niezwykłą obfitość gwiazdki. (k)

Znów podpalacze!

Należy energicznie przeciwdziałać tej pladze

W związku z pożarem w Trzeku w pow. średzkim w wyniku dochodzeń pod zarzutem podpalenia aresztowano właściciela młyna Kazimierza Brodowskiego i brata jego, 29-letniego Stanisława. Jak się okazało w przeprowadzonych natychmiast na miejscu dochodzeniach podpalił ten ostatni za wiedzą i zgodą brata. Przyznał się on do winy tłomacząc, że na przeróbkę młyna w bieżącym roku ojciec z jego części majątku wydzielił bratu Kazimierzowi Brodowskiemu 40 tys. zł pożyczki. Wobec trudnej sytuacji majątkowej, pragnąc uzyskać premję asekuracyjną, postanowił podpalić młyn, aby uzyskać tą drogą zwrot pożyczki udzielonej Kazimierzowi i ponadto odbudować przedsiębiorstwo na większą skalę. Wypada jeszcze nadmienić, że Stanisław Brodowski skłonił swego brata Kazimierza do podwyżki premji asekuracyjnej, co ten też uskutecznił w październiku br.

W Niedźwiedzinach w pow. wągrowieckim poszła z dymem stodoła ze zbożem, własność rolnika Gustawa Brauna. Straty wynoszą około 2.800 zł a spalony objekt ubezpieczony był na 15.000 zł. Jak stwierdzono, ogień podłożono. W tej sprawie prowadzi się jeszcze dochodzenia, gdyż jeden ze świadków zeznał, iż właściciel namawiał go przed dwoma dniami do podpalenia stodoły.

W sprawie pożaru również stodoły i stogu słomy w Radziczu w pow. wyrzyskim u Pawła Butzkego w dochodzeniach nasunęły się podejrzenia o podpalenie stogów przeciw 25-letniemu Erykowi Kolanderowi z Radzicza. Kolandera aresztowano i odstawiono do więzienia sądowego w Łobżenicy. (k)

KALENDARZYK

Piątek, 20 grudnia 1929

Słońce: wschód 8,00; — zachód 15,40; — długość dnia 7 godz. 40 min.

Księżyc: wschód 20,41; — zachód 11,28; — przed ost. kwadrą.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Piątek, godz. 7 rano: Temperatura powietrza niska — 5 st. C., pochmurno, wiatr wschodni, ciśnienie atmosferyczne wysokie 756 mm. W ubiegłej dobie temperatura najwyższa — 6 st. C., najniższa — 1 st. C.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych: + 0,71 m.

Kal. rzk.: Teofil M.; jutro Tomasz Ap.

Kal. słow.: Bogumiła; jutro Tomisław Bł.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka Sapieżyńska, plac Sapieżyński 1. — Apteka pod Eskulapem, pl. Wolności 13. — Apteka pod Złotym Lwem, St. Rynek 75. — Apteka Chwaliszewska, Chwaliszewo 76.

Jeżyce: Apteka pod Gwiazdą, ul. Kraszewskiego 12.

Łazarz: Apteka przy Parku Wilsona, ul. Marszałka Focha 98.

Wilda: Apteka „Fortuna", G. Wilda 96.

W innych dzielnicach apteki tam się znajdujące.

Pogotowie Ratunkowe Związku Lekarzy, ul. Pocztowa 30, dyżuruje we dnie i w nocy. — Telefon 55-55.

OSOBISTE

— * **Dyplom inżyniera chemji** uzyskał na politechnice lwowskiej p. Bogusław Nowicki z Poznania, syn radcy miejskiego p. Stanisława Nowickiego.

WYKŁADY

— * **Wykłady religijne dla młodzieży.** Czwarty z kolei a zarazem ostatni referat z cyklu „Wykładów religijnych", urządzanych przez Pozn. Okręg Stow. Młodzieży Polskiej odbędzie się w niedzielę, dnia 22 bm. o godz. 17 w sali Bibljoteki Uniwersyteckiej, ul. Fr. Ratajczaka. Wstęp bezpłatny. Przemawiać będzie p. red. Piestrzyński na temat: „Prądy nurtujące w katolickiej młodzieży Europy". Wszystką młodzież zorganizowaną jako też i niezorganizowaną gorąco zaprasza Poznański Okręg Stow. Młodzieży Polskiej.

WIECZORY, KONCERTY

— * **Stow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego parafji Zmartwychwstania Pańskiego** urządza w sali parafjalnej w niedzielę, 22 bm. o godz. 16 uroczyste rozdanie gwiazdki ubogim, połączone z urozmaiconym programem. Wszystkie członkinie stowarzyszenia oraz życzliwe osoby serdecznie zaprasza Zarząd.

— * **Tow. Przemysłowców Poznań-Jeżyce.** Gwiazdka dla dzieci nie odbędzie się 26 bm., jak w kalendarzu podano, lecz już 25 bm. o godz. 16 w sali p. Kasperkowej, ul. Kraszewskiego 16. Po gwiazdce nastąpi przedstawienie sztuki: „Na wymiarze" a następnie skromna zabawa taneczna.

— * **Z Tow. Młodych Przemysłowców.** Ze względu na bliskość świąt Bożego Narodzenia zebranie plenarne w poniedziałek, 23 bm nie odbędzie się. — Uroczyste rozdanie gwiazdki odbędzie się przy rzęsiście oświetlonem drzewku w niedzielę 22 bm. o godz. 19.30 w dużej sali p. Jarockiego, ul. Masztalarska 8.

ŻYCIE SOKOLE

— * **Żeńskie Tow. Gimn. „Sokół" w Gnieźnie** miało dnia 18 bm. zebranie plenarne. Obrady zagaiła druhna przewodnicząca Żórawska, witając prezesa okręgu druha dr. Trepińskiego, druha naczelnika oraz kilku druhów z zarządu. Referat na temat: „O charakterze narodowym" wygłosiła druhna prof. Kostrzewska z Poznania, członek Dzielnicowego Wydziału „Sokolic". Wywody prelegentki przyjęto z wielkiem uznaniem, zaznaczając, iż wszystkie głębokie myśli w nim zawarte należy wprowadzić w czyn. Następnie omawiano sprawy tyczące się urządzenia gwiazdki oraz zabawy tanecznej w karnawale.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * **Tramwaje w czasie świątecznym.** Dnia 24 bm za wyjątkiem linji 1-szej ruch ustaje o godz. 21; dnia 25 bm. (Boże Narodzenie) zaś ruch tramwajowy rozpoczyna się dopiero o godz. 14. Linja 1-sza kursuje normalnie oraz wszystkie linje autobusowe.

— * **Komisje egzaminacyjne dla egzaminów dojrzałości eksternów** oraz egzaminów dla eksternów z zakresu sześciu klas szkoły średniej ogólnokształcącej będą zorganizowane w terminie zimowym dla wszystkich kandydatów, zamieszkałych na terenie Okręgu Szkolnego Poznańskiego w Poznaniu. Podania o dopuszczenie do egzaminu należy kierować do Kuratorjum Okręgu Szkolnego w Poznaniu (ul. Towarowa 23) w terminie do 25 stycznia. W sprawie egzaminów dojrzałości obowiązuje regulamin z dnia 19 grudnia 1925 (Dz. Urz. Ministerstwa W. R. i O. P. z dn. 15 stycznia 1926 r. Nr. 2/264 poz. 8) ze zmianami względnie uzupełnieniami, wprowadzonemi rozp. z 10 lipca 1926 r. (Dz. Urz. Ministerstwa W. R. i O. P. z 15 sierpnia 1926 Nr. 11/173 poz. 130). Do podania o dopuszczenie do egzaminu dojrzałości należy dołączyć załączniki wymienione w par. 62 regulaminu gimnazjalnych egzaminów dojrzałości (fotografje formatu 5×7 cm). Taksa za pełny egzamin dojrzałości wynosi dla eksternów 60 zł, którą należy uiścić w gotówce w Komisji Egzaminacyjnej, a nie zapomocą kwitu Kasy Skarbowej, jak dotychczas. Podania niewypełnione ściśle według przepisów par. 62 regulaminu lub wniesione po terminie nie będą uwzględnione. W sprawie regulaminu egzaminów dla eksternów z sześciu klas szkoły średniej ogólnokształcącej obowiązuje rozporządzenie, ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z 1 lutego 1920 Nr. 2/28 poz. 16. Zakres wymagań przy tych egzaminach jest równy zakresowi sześciu (6) klas szkoły średniej ogólnokształcącej.

— * **Baczność inwalidzi i wdowy wojenne!** W niedzielę, dnia 22 bm. o godz. 9 odbędzie się msza żałobna za poległych i zmarłych członków Okręgowego Koła Poznań Związku Inwalidów Wojennych Rz. P. w kościele Salezjanów przy ul. Wronieckiej. O liczny udział prosi Zarząd.

— * **Tow. Powstańców i Wojaków, Jeżyce.** W dniu 26 bm. o godz. 13 odbędzie się uroczysta dekoracja dh. senjorów w lokalu przy ul. Kraszewskiego 16. Wszyscy druhowie winni się stawić. W dniu 29 bm. obchodzi Towarzystwo Gimn. „Sokół" Poznań II. Jeżyce 35 rocznicę założenia swego. W powyższej uroczystości bierze udział poczet sztandarowy. Zbiórka o godz. 7,30 rano w lokalu p. Kasperkowej. — Walne zebranie Tow. Powst. i Wojaków im. Gen. Hallera odbędzie się dnia 7 stycznia o godz. 20 w lokalu p. Kasperkowej przy ul. Kraszewskiego 16. Na porządku obrad m. in. wybór członków zarządu.

— * **Byli wychowańcy uniwersytetu i politechniki w Zurychu** proszeni są o nadesłanie swych adresów z okazji projektowanego w najbliższym czasie zjazdu i w celu zebrania życiorysów na jubileusz politechniki i uniwersytetu. Adres: prof. Tadeusz Wojno, Warszawa, Politechnika.

— * **Związek Towarzystw Kupieckich w nowej siedzibie.** Biura Związku Towarzystw Kupieckich znajdują się przy ul. Zwierzynieckiej 12. I. piętro w domu własnym, tj. w „Domu Kupiectwa Polskiego". Godziny urzędowe biura są od 9 do 18,30 bez przerwy. Prowizoryczny nr. telefonu brzmi 66-63.

— * **Biuro „Kredytu", organizacji Zw. Towarzystw Kupieckich,** znajduje się przy ul. Pocztowej 31 w lokalach, które zajmował dotychczas Związek Towarzystw Kupieckich.

KRONIKA MIEJSCOWA

— * **P. Henryk Priebe,** malarz-artysta i grafik w Poznaniu, ul. św. Marcin 27 prosi nas o zaznaczenie, że nie jest identyczny i nie ma nic wspólnego z handlarzem obrazów M. Jankowskim vel Priebe wymienionym w artykule „Nadużywanie dobrej wiary".

— * **Wynik zbiórek w szkołach Okręgu Poznańskiego** w czasie od 1 września 1929 do 30 czerwca 1929 na rzecz instytucyj ogólno-państwowych był następujący: Ogółem zebrano: 1) na rzecz Floty Narodowej 11 779,41 zł, 2) na rzecz Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej 17 841,70 zł, 3) na rzecz Polskiego Czerwonego Krzyża 6 384,68 zł. — Niektóre zakłady nie podały jeszcze kwot, jakie na te cele zebrano.

— * **W sprawie poczty w Głównej** dowiadujemy się, że dyrekcja poczt na skutek starań miejscowego obywatelstwa odstąpiła od zamiaru zlikwidowania. Wydzierżawiono jeszcze jedną ubikację, tak, że obecnie poczta ma do dyspozycji obszerny pokój i poczekalnię. Zmieniono też nazwę agentury na urząd pocztowy Poznań 10. Jednak sposób doręczania przesyłek pozostał według starego systemu. Z tego więc powodu mieszkańcy Głównej za naszem pośrednictwem zwracają się do dyrekcji poczt z prośbą, by zechciała przydzielić jeszcze jednego listonosza, a wtenczas możliwe będzie dwurazowe doręczanie poczty.

— * **Z targu.** Dnia 20. b. m. na pl. Sapieżyńskim płacono za nabiał: 1 kg. masła wiejskiego 6,00—6,40 zł; masła mleczarskiego 7,00—7,20 zł; twarogu 1,00—1,40 zł; mendel jaj 3,60—4,20 zł; litr śmietany 2,80—3,20 zł; litr mleka pełnego 40 groszy; za mięso: 1 kg. słoniny świeżej 3,60 do 3,80 zł; słoniny wędzonej 4,00—4,20 zł; wieprzowiny 3,20—4,40 zł; wołowiny 3,20—4,40 zł; cielęciny 3,20—4,80 zł; skopowiny 2,80—3,20 zł; koziny 2,00—2,20 zł; smalcu 4,00—4,20 zł; za drób: para kurcząt 6,00—7,00 zł; kura 4,00—5,00 zł; perlica 5,00—6,00 zł; kaczka 5,00—6,00 zł; 1 kg. tuczonej gęci 4 zł; para gołębi 2—3 zł; para kuropatew 6—7 zł; indyk 10—16 zł; królik 3—4 zł; zając 12—13 zł; za ryby: 1 kg. szczupaka 6 zł; karpia 5,00—5,20 zł; lina 5,00—6,00 zł; karasia 3,00—4,40 zł; leszcza 1,60—2,40 zł; okonia 2,60—3,60 zł; suma 4,00—5,00 zł; białych ryb 0,80 do 1,50 zł; za jarzyny: 1 kg. ziemniaków 8—10 groszy; 1 kg. marchwi 20 gr; buraków 10—15 gr; cebuli 20—40 gr; szpinaku 1,20 zł; jarmużu 40 gr; 1 kg. pietruszki 50 groszy; selery 1,00 zł; 1 kg. brukselki 1,40 zł; białej kapusty 25—40 groszy; modrej i włoskiej 40 do 60 groszy; 1 p. kalarepy 15 gr; 1 kalafjor 0,30—1,00 zł; 1 kg. melonu 30 gr; 1 kg. bobu 1,20 zł; 1 kg. borówek 2,80 zł; za owoc: 1 kg. jabłek 0,40—1,60 zł; za grzyby: 1 kg. zielonek 1,40 zł; 1 kg. szarych zielonek 0,80 zł; 1 kg. chleba 40 gr; 1 kg. śledzi zielonych 1,60—1,80 zł; olej jadalny lniany litr 2,40 zł; makowy 2,80 zł. — Targ bardzo ożywiony. Dowozy duże, szczególnie na targu drobiu. Ceny ryb nadal wygórowane. (hu.)

KRONIKA WYPADKÓW

— * **Wypadek samochodowy** wydarzył się dziś rano o godz. 8,15 na W. Garbarach narożnik ul. Wodnej. Z nieustalonych narazie przyczyn auto wpadło na chodnik, rozbiło latarnię i wjechało na p. Jana Waltera (ul. Chłapowskiego 26), który odniósł bardzo poważne okaleczenia. Nieszczęśliwą ofiarę odwieziono do szpitala miejskiego, gdzie stwierdzono skomplikowane złamanie lewego uda. Stan jego jest bardzo groźny. Samochód uciekł. Auto P. Z. nr. 11 708 należy do mistrza rzeźnickiego p. Waberskiego. Kierował niem uczeń rzeźnicki Tadeusz Chmielewski, nie posiadając prawa jazdy. Chłopak widząc tłum, który zajął wobec niego wrogie stanowisko, zbiegł zrazu, zgłosił się wszakże osobiście na komisarjacie i tam opowiedział całe wydarzenie, tłumacząc się, że stracił orjentację. Niewątpliwie wypadek byłby przybrał groźniejsze rozmiary, gdyby nie przytomność umysłu licznych przechodniów, którzy w ostatniej chwili uniknęli niebezpieczeństwa. (z.)

KRONIKA POLICYJNA

— * **Aresztowano handlarza koni** Romana Andrzejewskiego, zamieszkałego przy ul. Zwierzynieckiej 7, który należał do grona właścicieli, czy też organizatorów „Lunaparku" a w czasie P. W. K. figuro-

Jakto?!

Pan nie abonuje jeszcze „Wielkopolskiej Ilustracji"? To źle!

Niechaj Pan zaraz zażąda bezpłatnego egzemplarza okazowego od Administracji w Poznaniu, św. Marcin 70.

Dzisiaj w Kinie

Apollo: „Walka o Różę Marję".
Aurora: „Szakale stepów" z Tomem Mixem.
Bajka: „Szajka zgrozy".
Casino: „Walka z szatanem".
Colosseum: „Sportowiec z miłości".
Corso: „Kochanka oficera Ochrany".
Edison: „Złodziej w raju".
Kapitol: „Skazaniec z Stambułu".
Metropolis: „Grzechy ojców".
Odeon: „Z Raju Bolszewickiego" (męczeństwo miłości).
Renaissance: „Kapitan Chaplin".
Słońce: „Ostatni romans".
Stylowe: „Szantaż".
Wilsona: „Awantura arabska".

wał jako główny pośrednik przy pewnych widowiskach na „Wesołem Miasteczku". Do rzędu tych widowisk należała m. in. kolejka górska. Przy likwidacji „Wesołego Miasteczka" zaszły niedokładności podatkowe ze strony przedsiębiorców Niemców, wobec czego władze skarbowe obłożyły pewne urządzenia aresztem. W tych dniach zatrzymano np. kolejkę górską, załadowaną już na wywóz do Niemiec. — Transport cofnięto z Zbąszynia. (k.)

— * **Sprzeniewierzenie.** Robotnik firmy Wedel Henryk Deller, który otrzymał polecenie oddania w Banku Zw. Spółek Zarobkowych 3 200 zł, zbiegł z temi pieniędzmi. (z.)

— * **Ujęcie napastników.** P. Wrembłówna Walentyna została napadniętą na ul. Poznańskiej przez dwóch osobników; jeden uderzył ją w twarz, a drugi usiłował wydrzeć torebkę. Na jej wołanie o pomoc nadbiegło dwóch posterunkowych P. P., którzy złoczyńców ujęli (w osobach Szymańskiego Stanisława, zam. ul. św. Wawrzyńca 38 i Kaczmarka Walentego, zam. ul. Piotra Wawrzyniaka 20) (z)

— * **Kradzieże i włamania.** P. Michał Wiktorji z Soboty pow. Poznań skradł jakiś Piechowiak Wincenty, ul. Klasztorna nr. 9, torebkę ręczną, zawierającą 15 zł. — W firmie J. Czepczyński, St. Rynek 8, skradła jakaś Wunderlich Felicja, zam. ul. Małeckiego 3, karton mydeł. — P. Kałek Marji, Gen. Prądzyńskiego 54, skradziono w nocy na 19 bm. większą ilość bielizny, a Piotrowskiej Zofji, tamże, również kilka sztuk bielizny. — Do mieszkania p. Grześkiewicz Janiny, Al. Marcinkowskiego 28, włamali się złodzieje zapomocą podrobionego klucza i skradli różną odzież i bieliznę damską. — Z cmentarza archikatedralnego skradziono 15 metalowych wizerunków z nagrobków. Podejrzani są Hieronim Libek, lat 19, zamieszkały ul. Cybińska 10 i Mieczysław Jankowiak, zam. ul. Warszawska 4, którzy poprzednio skradli wizerunek Chrystusa z cmentarzowego krzyża. — P. Musiał Stanisławie, ul. Łazienna 2, skradziono 4 suknie damskie i różną inną odzież. — Zapomocą podrobionego klucza włamali się złodzieje do mieszkania p. Sroka Marji przy ul. Gąsiorowskich 5 a i skradli różną bieliznę. (z.)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— * **Napadnięto** na drodze między Gromadnem a Kowalczkiem w pow. szubińskim Jadwigę Wieczorkównę, której nieznany napastnik wyrwał torebkę z zawartością 12 zł i zbiegł do lasu. (k.)

— * **Kradzieży świń** dokonano w Myjomicach w pow. kępińskim, gdzie z zabudowań Franciszka Stasika, Piotra Żymołki i Agnieszki Baraniak zrabowano kilka sztuk nierogacizny. Złodzieje załadowali łup na wóz i odjechali w niewiadomym kierunku. (k.)

— * **Na szosie w pobliżu Chodzieży** najechała taksówka, kierowana przez szofera Franciszka Nowackiego z Poznania, p. Rudolfa Szwarca z Laskowa w pow. chodzieskim. Najechany odniósł pokaleczenia głowy, a przy wypadku spłoszył się koń przejeżdżającego wozu i pokaleczył Szwarca, łamiąc mu lewą nogę. Winę wypadku przypisuje się poszkodowanemu, który nie zważając na ostrzegawcze sygnały samochodu, zamierzał przejść przez drogę. Poranionego odwiózł kierowca do szpitala w Szamocinie. (k.)

— * **Świętokradztwa na Pomorzu.** W nocy na 18 bm. złodzieje włamali się do kościoła w Sarnowie pow. chełmińskiego i skradli dwie puszki, jedną z tabernakulum a drugą z zakrystji. Wartość puszek wynosi około 200 zł. Okradziono również kościół w wiosce Gorzędziej pow. tczewskiego. Niewykryci sprawcy wybili w murze do zakrystji otwór i skradli srebrny kielich, pozłacaną monstrancję i obrus z ołtarza. Tej samej nocy również w Gorzędzieju okradziono gospodarza Antoniego Czerwionka, któremu skradziono 25 kg. wędlin, 25 kg. jabłek i kalosze. O dokonanie tych dwóch kradzieży podejrzewa się znanego policji rzezimieszka Władysława Gnacka. (wd.)

Z WIELKOPOLSKI

— * **Kościan.** (Z Rady miejskiej.) W ubiegły wtorek odbyło się w ratuszu ostatnie posiedzenie obecnej Rady miejskiej. Po przyjęciu do wiadomości kilku protokółów uchwalono gratyfikację gwiazdkową i to urzędnikom miejskim w wysokości 75 procent poborów miesięcznych, a robotnikom 14-dniowy zarobek. Zatwierdzono również regulamin dla opiekunów społecznych, sprzedaż parceli miejskiej p. Janowi Kaczorowi z Kopaszewa oraz ryczałtowy podatek od kinematografów. Poza porządkiem obrad referował p. burm. Maćkowiak, że Kuratorjum Szkolne w Poznaniu wytoczyło miastu skargę o zaległe koszty utrzymania gimnazjum, które miasto z wielkim trudem wybudowało i ofiarowało na rzecz państwa. W rzeczonej sprawie wysłano odpowiedni memorjał, w którym powiedziano, że miasto wywiąże się z swych zobowiązań, skoro otrzyma od powiatu zwrot połowy kosztów budowy, które powiat zobowiązał się pokryć. Pod koniec posiedzenia przewodniczący, p. Stefan Soberski wygłosił przemówienie, w którem dziękował radnym, jak i członkom magistratu za 4-letnią harmonijną współpracę. Radny p. Wypych podziękował p. przewodniczącemu za bezstronne prowadzenie obrad, a p. burmistrz Maćkowiak, który urzęduje dopiero od 1 maja br., zaznaczył, że na podstawie akt stwierdził, iż ustępująca Rada miejska gorliwie spełniła swój obowiązek obywatelski.

— (Targi na świnie.) Dzięki wygaśnięciu chorób u świń, targi po przeszło dwuletniej przerwie będą się odtąd odbywały w pierwszy poniedziałek każdego tygodnia na placu przy rzeźni miejskiej. (hk)

— * **Mikstat.** (Dzień Matki.) Katolickie Stow. Polek urządziło dnia 15 bm. w sali p. Julji Fabrowskiej wieczornicę z okazji „Dnia Matki". Podniosłe przemówienie wygłosił miejscowy proboszcz, ks. Rosochowicz. — Następnie urozmaicono wieczór śpiewami, deklamacjami, odegraniem sztuki scenicznej i wesołym monologiem. Zebrane dzieci odmówiły chórem modlitwę za matki żyjące i zmarłe. Pieśnią „Serdeczna Matko" zakończono uroczystość.

— * **Mogilno.** (Z wyborów kościelnych.) W skład rady parafjalnej św. Jakóba na rok 1930 weszli pp.: Thiel Maksymiljan, Chojnacki Wincenty, Przybylski Jan i Seidler Bronisław; w parafji św. Jana zaś radca J. Trzciński, Głowacki, Nowak Franciszek i Jezierski Aleksander. Do reprezentacyj obu parafij weszli pp.: Lukomski Kazimierz, Giemza Wojciech, Bauza Teofil, Nowakowski Franciszek, Łukomski Stanisław, Błaszak Piotr, Urbański Czesław, Rosiński Jakób, Wojciechowski Franciszek, Nowakowski Franciszek, Jankowski Romuald i Radomski Władysław (mb.)

— * **Bydgoszcz.** (Z sądu.) W sądzie okręgowym, jako instancji odwoławczej, odbyła się rozprawa przeciwko pp. Romanowi Koźnalowi z Poznania i Józefowi Jagodzińskiemu z Żnina, oskarżonym o rzekomą zniewagę ministra Piłsudskiego. Wobec braku zaistnienia zniewagi sąd uwolnił oskarżonych.

Do wszystkich kolejowców okręgu poznańskiego

Na Zjeździe Delegatów „Zjednoczenia Kolejowców Polskich" dnia 15 grudnia 1929 r. w Poznaniu, dokonano wyboru nowego Prezesa Okręgowego w osobie kolegi Tadeusza Witkowskiego. Wybór ten w konsekwencji wywoła zmianę w dotychczasowej polityce organizacyjnej, która ściśle dostosowaną będzie do ideologji, jako organizacji apolitycznej, opartej na etyce chrześcijańskiej, zmierzającej do wielkiej idei scalenia całego ruchu zawodowego pod jednym sztandarem.

Przewodnia myśl „dobro Ojczyzny i ogółu Kolejowców Polskich", stworzyć musi granitową podstawę naszej działalności.

Nowowybrany Zarząd Okr. Zjedn. Kolejowców Polskich wystrzegać się będzie wszelkiej demagogji, która zasadniczo nie prowadzi do zwycięstwa. Uczciwa praca organizacyjna, lojalność w stosunku do innych organizacyj zawodowych, poszanowanie pracy tychże, — oto podstawy, które muszą znaleźć oddźwięk w szerokich zastępach Kolejowców Wielkopolskich dla dobra nas wszystkich.

Wobec olbrzymiej odpowiedzialności jaką nowy Zarząd Okręgowy Z. K. P. bierze na siebie, zamilknąć muszą wszelkie tarcia organizacyjne i ustąpić miejsca idei wyższej, właściwym celom naszego jestestwa „stania na straży dobra Ojczyzny, kolejnictwa i ogółu kolejowców". — Niech żyje Zjednoczenie Kolejowców Polskich!

(—) Witkowski, prezes.
(—) Ogrodowski, sekretarz.

Z pozn. Izby Rzemieślniczej

Z Izby Rzemieślniczej w Poznaniu, otrzymujemy poniższe komunikaty z prośbą o zamieszczenie:

I.

Izba Rzemieślnicza w Poznaniu podaje Cechom do wiadomości, że Ustawa Przemysłowa nie przewiduje „Wydziałów Cechowych" po miastach.

O ile Wydziały takie istnieją jeszcze, należy je rozwiązać, albowiem istnieją bezprawnie.

II.

Z chwilą ukonstytuowania się nowej Izby Rzemieślniczej, straciły swoją moc prawną legitymacje mężów zaufania po powiatach.

Dotychczasowi mężowie zaufania winni legitymacje te zwrócić Izbie Rzemieślniczej w Poznaniu.

(—) J. Staszak,
Prezydent Izby Rzemieślniczej.

SPORT

Warta mistrzem Ligi

Jak się odbyło decydujące zebranie.

Czwartkowe zebranie zarządu ligi, oraz delegatów klubów miało chwilami dość burzliwy przebieg. Reprezentowane były za wyjątkiem „Pogoni" „Ruchu" i „Cracovii" wszystkie kluby ligowe; nie stawili się

Poleca się łaskawej pamięci
Gazeta Bydgoska
w Bydgoszczy
ul. Jagiellońska 10

ponadto pp.: mjr. Piasecki przewodniczący wydziału gier i dyscypliny, którego zastępował p. Stanisław Derda, jednakże bez prawa głosu, oraz wiceprezes p. mjr Temski.

Przed otwarciem dyskusji złożył oświadczenie p. Broniarz wywodząc że wniesienie protestu przez „Wartę" spowodowane zostało li tylko fatalnem sędziowaniem tego meczu, oraz dążeniem niedopuszczenia do zakorzenienia się podobnych zwyczajów, — a nie, jak obecnie twierdzi, chęcią zdobycia mistrzostwa przy zielonym stoliku. Protest swój „Warta" wniosła już 30 września, gdy jeszcze nie było można przewidzieć kto zdobędzie tytuł mistrza.

Dyskusja dalej toczyła się jakżeśmy już donosili 2 i pół godziny. W końcu przedstawiciele „Turystów" przyznali się do tego, że zarząd klubu wiedział o udziale Żurkowskiego w tegorocznych mistrzostwach kl. B. w barwach „Ostrowji" i to oświadczenie położyło ich na obie łopatki. Pomimo wszystkiego żądali oni tajnego głosowania czemu się jednak „Warta" sprzeciwiła i głosowano jawnie. Za wnioskiem przyznającym w. o. opowiedzieli się dwaj członkowie zarządu pp. mjr. Izdebski i kpt. Wawrzykiewicz, oraz następujące kluby: „Czarni", „Legja", „ŁKS", „Polonja" „IFC", „Warszawianka" i „Warta"; przeciw głosowali: członek zarządu zarazem należący do „Turystów" p. Danziger, z klubów: „Wisła", „Garbarnia" i „Turyści".

Na zebraniu był również obecny delegat P. Z. P. N. p. mjr. Krajewski. Odwołanie się „Turystów przeciw wczorajszej uchwale do P. Z. P. N. jest możliwe i należy przypuszczać, że to uczynią. Lecz wobec opinji PZPN wydanej na prośbę zarządu ligi, oraz wczorajszego oświadczenia „Turystów" że świadomie nieprawnie wstawili Żurkowskiego — odwołanie to niema żadnych szans przejścia. Dalej za pewne można przyjąć że na walne zebranie ligi wpłynie wniosek o pozostawienie na przyszły rok również 13 klubów, co uratowałoby „Turystów" od spadku; z drugiej zaś strony wobec lansowania utworzenia ligi śląskiej niewątpliwie i „Ruch" w tym wypadku wstąpiłby do niej, co nawet bez przyjęcia wyżej wymienionego wniosku „Turystom" zapewniło miejsce w lidze.

Hokej na lodzie

Pierwszy start kanadyjskiej drużyny kombinowanej z Toronto w berlińskim „Sportpalast" zakończył się pewną wygraną gości, którzy pokonali „Berl. Schlittschuhclub" (zesp. międzynar.) 6:2 (1:1, 4:0, 1:1). (radjo)

Przystąpienie „AZS" do Związku Hokejowego. W czwartek wieczorem po kilkugodzinnych obradach zarząd AZS Warszawa postanowił ze względu na uchwałę swego walnego zebrania i zelecenie ZZ przystąpić do Pol. Zw. Hok. na Lodzie. W ten sposób został zlikwidowany przeszło pół roku trwający zatarg pomiędzy najlepszą hokejową drużyną Polski, a związkiem państwowym. (PAT)

Zaszczytny wynik osiągnęła „Pogoń" w Wiedniu w drugim meczu tym razem z „Wiener Eislaufverein"Ib, uzyskując 2:2 (2:0, 0:0, 0:2). „Pogoń" w ostatniej ćwiartce wyrównała przez Sokołowskiego i Sabińskiego. Goście grali o klasę lepiej, niż na meczu z „Poetzleindorfem". Dzienniki wiedeńskie, stwierdzają znaczny postęp „Pogoni" od czasu poprzedniejszego jej występu. Remisowy wynik nazywa prasa wielkim sukcesem Polaków. Pisma zgodnie wymieniają jako najlepszych graczy Sokołowskiego, Sabińskiego i Maurera. (PAT)

Pięściarstwo

Spotkanie międzymiastowe Budapeszt — Augsburg zakończyło się wysokim zwycięstwem Węgrów w stosunku 14:2. (radjo)

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Zarząd i Komisja Rewizyjna Tow. św. Władysława, Poznań-Wilda** zwołuje nadzwyczajne walne zebranie członków towarzystwa na piątek, 20 bm. o godz. 19 do lokalu p. Grotowskiego, Dolna Wilda nr. 71. Wstęp za legitymacjami książeczek lub odznak względnie za powołaniem się na członka zarządu.

— **Oddział poznański Zw. Zaw. Automobilistów Rz. P.** Zebranie plenarne odbędzie się dnia 21 bm. o godz. 20 w lokalu p. Kasperkowej przy ul. Kraszewskiego 16. Na porządku obrad sprawa regulaminu i taryfy.

— **Komenda Pozn. Drużyny Błękitnej** za staraniem Koła Pań przy Chorągwi Wielkopolskiej Związku Hallerczyków urządza tradycyjny opłatek wigilijny, który się odbędzie dnia 21 bm. w sobotę o godzinie 19 w sali aramantowej P. K. E., ul. Słowackiego 19. Na powyższy opłatek wszystkich drużyniaków wzywamy, a ich rodziny jak najuprzejmiej zapraszamy.

— **Katolickie Tow. Rzemieślników Polskich.** Uroczyste rozdanie gwiazdki dzieciom po zmarłych członkach odbędzie się w niedzielę, 22 bm. o godz. 16 w salce Domu Królowej Jadwigi.

— **Tow. Cechowej Czeladzi Stolarskiej.** Plenarne zebranie odbędzie się w niedzielę, dnia 22 bm. o godz. 1. w salce OO. Franciszkanów.

— **Tow. Przemysł. „Jedność".** Dnia 22 bm. o godz. 17 urządza tow. rozdanie gwiazdki dla dzieci i wdów po zmarłych członkach w lokalu posiedzeń p. Ograbowicza przy ul. Ślusarskiej 6.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Marja Michalakówna, uczennica szkolna [illegible] lat. Franciszek Zimny, 6 lat. Józef [illegible]rinżanka, uczennica szkolna 11 l. [illegible]ornalikówna, 16 dni. Helena Zbier[illegible]ennica fryzjerska, 16 l. Wiesława [illegible]spychała 4 mies. 4 dni.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: N. N. 8,85 zł. — N. N. 5 zł. — Radca Juljan Piechowski zamiast wieńca na trumnę śp. Antoniego Krokowskiego 15 zł. — Zwierzycka, Inowrocław, 20 zł. — Mazalon, Janówiec, 5 zł. — Razem z poprzednio pokwitowaniemi 1 005,30 zł.

Na biedne dzieci: B., F. P. na gwiazdkę 35 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanemi 43,50 zł.

TEATRY

— * **Z Teatru Wielkiego.** Dziś, w piątek „Hrabina Marica". W sobotę, 21 bm. po raz drugi operetka „Krysia Leśniczanka", która dzięki pięknej muzyce, wesołej treści i pierwszorzędnemu wykonaniu zyskała olbrzymi sukces na premjerze. — Udział biorą pp. Fontanówna, Karska, Nochowicz, Bratkiewicz, Folański, Gruszczyński, Sendecki i Wiśniewski; kapelmistrz p. Eichstaedt. W niedzielę po raz 25 „Hrabina Marica" z pp. Fontanówną, Grabowską, Bratkiewiczem, Raczkowskim i Wiśniewskim, kapelmistrz p. Leszczyński. W poniedziałek „Casanova" z pp. Bojar-Przemieniecką, Fedyczkowską, Fontanówną, Kisielewską, Drabikiem, Majem i in.; kapelmistrz dyr. Wojciechowski. We wtorek, 24 bm., teatr zamknięty.

— * **Z Teatru Polskiego.** Dziś, w piątek arcykomiczna lekka komedja M. Hennequin'a i R. Coolus'a „Królowa Biarritz", która stale zapełnia teatr po brzegi.

W niedzielę, dnia 22-go b. m. premjera cudnej bajki dla dzieci Walewskiego p. t. „Kopciuszek" w bogatej nowej wystawie p. Jarockiego. Reżyserja p. Młodziejowskiej. Obsadę stanowią pp. Bracka, Czerniakowa, Królikowska (tytułowa), Liebekówna, Wierzejska, Czajkowski, Kondradt, Kwaskowski, Łuczak, Noskowski (Goździk), Piotrowski (Król), Rodziewicz i Tosik. Udział przyjmuje cała Szkoła Dramatyczna oraz liczni statyści. Tańce układu baletmistrza p. M. Statkiewicza. Ilustracja muzyczna p. J. Leszczyńskiego.

— * **Z Teatru Nowego.** Dziś, w piątek teatr nieczynny z powodu generalnej próby sobotniej premjery.

Jutro, w sobotę, dnia 21 bm. Teatr Nowy wystąpi z premjerą głośnej sztuki amerykańskiej znakomitej spółki autorskiej Anderson'a i Stallings'a p. t. „Rywale". Akcja sztuki toczy się w czasie wielkiej wojny światowej. Na tle morderczych walk rywalizuje o serce kobiety dwóch wojskowych. Mimo poważnych sytuacyj, sztuka obfituje w przekomiczne sytuacje. „Rywali" tłumaczył autor słynnej noweli „Zielona kadra" — Jerzy Kossowski. W roli Charmen wystąpi po dłuższej przerwie znakomita nasza artystka p. Halina Cieszkowska. Reżyserja p. dyr. Rudkowskiego. Dekoracje przygotowuje p. Al. Kobryń.

Teatr Wielki

DZIŚ — „Hrabina Marica" — operetka Kalmana.
Sobota, 21. 12. „Krysia Leśniczanka", operetka J. Jarno.
Niedziela, 22. 12. „Hrabina Marica", operetka Kalmana.
Poniedziałek, 23. 12. „Casanova", opera Różyckiego.
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Po rozpoczęciu przedstawienia nikt na salę wpuszczony nie będzie.
Bilety poprzednio do nabycia w kasie teatralnej (Teatr Polski, ul. 27 Grudnia).

Teatr Polski

DZIŚ — „Królowa Biarritz".
Sobota, 21. 12. „Królowa Biarritz".
Niedziela, 22. 12. „Kopciuszek". Premjera.
Poniedziałek, 23. 12. „Miłość czy pięść".
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety wcześniej do nabycia w kasie Teatru Polskiego, ul. 27 Grudnia.

Teatr Nowy

DZIŚ — Teatr nieczynny z powodu próby generalnej „Rywali".
Sobota, 21. 12. „Rywale". (Premjera).
Niedziela, 22. 12. „Rywale".
Poniedziałek, 23. 12. „Rywale".
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarłowskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

Z PRACOWNI NAUKOWEJ

JAK TO CAR PIOTR W POLSCE SIĘ RZĄDZIŁ

Przemoc Rosji nad Polską, która tak fatalnie zaciążyła nad nią w dobie Stanisławowskiej, po raz pierwszy zawisła nad państwem naszem w epoce Saskiej po zwycięstwie cara Piotra pod Połtawą w 1709. Zmieniły się wówczas zasadniczo losy całej wschodniej Europy. Dawna Moskowja przeobraża się na mocarstwo, które niejednokrotnie zaważy na dziejach europejskich a przedewszystkiem Polski. Car wkracza do Rzeczypospolitej, witany jako zbawca, a zaczyna traktować Rzplitę, jako „karczmę zajezdną". Wojska rosyjskie swobodnie gospodarowały sobie w Polsce. Jako sojusznik, car „miał dać tylko 12 000 piechoty swojej umundurowanej do Polski, i to swoim kosztem i sumptem". Wbrew temu żołnierze rosyjscy „pieniężne nieznośne wybierali kontrybucje i nieporachowane wyciskali sumy". Nie dość na tem wojska rosyjskie dopuszczały się licznych rabunków w kościołach, klasztorach, zamkach, miastach, miasteczkach, dworach tak pańskich, jak i szlacheckich. Województwa białoruskie, jako to potockie, witebskie, mścisławskie... „wszerz i wzdłuż na mil kilkadziesiąt wypalone do ostatniej przyszły ruiny, gdy im wszystka żywność zabrana, bydło i konie zagranicę wypędzone". W ziemiach ruskich i pokuckich ludzie głodem wymorzeni uciekali zagranicę. Wojska koronne, a szczególnie litewskie przez armję cara zostały ze swych noclegów wyrugowane. Tak według ówczesnych relacyj zachowywał się w Polsce — car sprzymierzeniec.

Ale nie dość na tem. Poseł Dołhomkij postępować chciał ze szlachtą na sejmie, jak z ludem podbitym, chcąc bezwzględnie narzucać Polsce swoją wolę. Rozdawał on r. 1710 wśród senatorów i posłów „propozycje", które między innemi zawierały żądania następujące:

1) aby partyzanci szwedzcy byli usunięci z sejmu; 2) aby jako zbrodniarzy sądzić tych, którzy zbrojni występowali przeciw carowi; 3) aby zwinąć wszystkie chorągwie walczące przeciwko Rosji; 4) aby wojska polskiego nie powiększać. Jednakże te punkty wzburzyły niezmiernie senatorów, powstał wielki rozruch, tak, że poseł usunął swe żądanie i przedstawił je w łagodniejszej formie.

Taka była sytuacja, kiedy w r. 1710 zebrała się Wielka Rada Warszawska, na której ostatecznie przywrócono i umocniono rządy Augusta. Przebieg tej Rady, tak charakterystyczny dla ówczesnego nastroju społeczeństwa, nie był dostatecznie znany. Najobszerniej stosunkowo omówił tę sprawę Szujski w IV. t. „Dziejów Polski". Znał on jednak treść obrad tylko z relacyj pisarzów cudzoziemskich. Obecnie Radę Koronną Warszawską możemy poznać z diarjusza, wydanego przez III. Wydz. Towarz. Przyj. Nauk w Wilnie. Dokonał tego dr. Ryszard Mienicki*). Publikacja ta została wykonana podług najnowszych zasad sztuki edytorskiej. Wydawca starannie zgromadził wszystkie rękopisy, jeden z nich, najpoprawniejszy, wziął za podstawę tekstu, warjanty umieścił w przypiskach. Dr. Mienicki wzorował się głównie na diarjuszach sejmowych XVIII. w. tak świetnie opracowanych przez prof. Wł. Konopczyńskiego. W wydaniu „Rady" widać umiejętne zastosowanie metod krytycznych bez zbytecznej pedanterji, która często zamiast wyjaśnienia jedynie gmatwa tekst. Prócz treści obrad wydawca zamieścił w dodatkach akty, bezpośrednio z niemi związane: uniwersały, instrukcje województw, niektóre mowy, wreszcie bardzo ciekawy dla ilustracji ówczesnego stanowiska Rosji do Polski „Rozgowor" rady z posłem cara. Wydawnictwo to jest poważnym dorobkiem naukowym i pomnaża znakomicie, tak szczupły niestety, jeszcze u nas zasób źródeł do dziejów sejmowania w Polsce.

Dr. K. Chodynicki.

Poznań.

*) Diarjusz Walnej Rady Warszawskiej z r. 1710 wydał Ryszard Mienicki, Wilno 1928

ŻYCIE KULTURALNE

NAUKA

Nowi członkowie Warszawskiego Tow. Naukowego. Z Warszawy piszą nam: Ogólne zebranie Warsz. Tow. Naukowego powołało na członków T-wa szereg wybitnych uczonych polskich i zagranicznych. Na wydziale I (językoznawstwa literatury i sztuki) na członków zwyczajnych miejscowych powołani zostali pp.: Tytus Benni, Zygmunt Łempicki i Tadeusz Zieliński, na członka korespondenta — p. Andrzej Tretiak. Na wydziale II (nauk historycznych, społecznych i filozoficznych) na członków zwyczajnych miejscowych — pp.: Tadeusz Kotarbiński i Józef Siemieński; na członka korespondenta — p. Oskar Sosnowski. Na wydziale III (nauk matematyczno - fizycznych) na członka zwyczajnego miejscowego: p. Jan Łukasiewicz; na członków zwyczajnych zamiejscowych pp.: Bogumił Bydzowski (Praga), Michał Petrovitsch (Białogród) i Cyryl Popoff (Sofja); na członków korespondentów pp.: Kazimierz Kuratowski i Godofredo Garcia (Lima). (np)

Niedostatki slawistyki w Polsce. W lwowskim znakomicie redagowanym „Ruchu słowiańskim" znajdujemy uwagi Józefa Gołąbka o stanie slawistyki w Polsce. Pole badań nad literaturami słowiańskiemi leży jeszcze u nas odłogiem. Zdziechowski, Brückner, Tretiak, wreszcie Tadeusz Stanisław Grabowski należą właściwie do przeszłości. A przecież slawista polski ma przed sobą ważne zadanie Dobry początek dali Brückner i Spławiński swym zarysem dziejów literatur i języków literackich słowiańskich, ale brak nam znajomości etnografji słowiańskiej, a i zbadanie stosunku literatury polskiej do innych słowiańskich zasługuje na pracownika. Wyprzedzają nas na tem polu inni Słowianie, u nas zaś chociaż mamy tyle uniwersytetów nie robi się nic lub prawie nic. (T. Gr.)

LITERATURA

„Życie prywatne pięknej Heleny". Słynna książka Erskina, która wyszła w przekładzie polskim nakładem Roju, jest oryginalnym eksperymentem. Iliadę, Odyseję i krwawe dzieje Atrydów oglądamy zawsze przez oczy Homera i Ajschylosa jaok epopeję i tragedję. U Erskina robi się z nich, powieść obyczajowa, w której o losach Heleny, Ifigenji, Klitajmestry, Agamemnona i Orestesa mówi się mniejwięcej takim samym tonem, jak o kłopotach rodziny Polanieckich. Przypomina to trochę pozycję Anatola France'a wobec Thais i jej współczesników. Z drugiej strony psychika Heleny godzi się trochę z ujęciem Meilhaca i Halevyego w librecie do arcydzieła Offenbacha. I tu i tam jest Helena „niewinną grzesznicą',; miłość i namiętność budzi w mężczyznach przez „siłę fatalną" jaką w nią wlały bogi — a i sama, dla miłości stworzona, musi przechodzić z miłości w miłość Prowadzi ją „głos fatalności" o którym w „Pięknej Helenie" tak zabawnie się śpiewa. Z całego swego otoczenia jest też Helena jedynym właściwie człowiekiem życiowo mądrym. Umie przewidywać, zna świat i ludzi, a to doświadczenie kobiety starej wraz z wieczystą, zda się, młodością i pięknością ciała, podnosi ją w tym greckim świecie prawie do sfery półbogów. (ln)

Nowele Mereżkowskiego wyszły w przekładzie nakładem „Roju". Jest ich cztery: „Michał Anioł", „Nauka Miłości", „Miłość silniejsza niż śmierć", „Żelazna obrączka". Są to urywki historyczne, udane mniej lub więcej, przeważnie mniej. Najciekawiej czyta się pierwszą, chociaż nic nowego do charakterystyki Michała Anioła nie przynosi. Reszta to anegdoty, nawet niezbyt ciekawe, i znakomitego pisarza trudnoby z nich poznać. (zn)

KRAJOZNAWSTWO

Wędrówka po Tatrach Zachodnich. Pierwszy w zimowym sezonie odczyt w Poznańskim Oddziale Towarzystwa Tatrzańskiego wygłosił p. Dedio, profesor gimn. K. Marcinkowskiego. Na wstępie prelegent scharakteryzował tegoroczny, ubogi w pogodę letni sezon taternicki i w krótkich słowach uczcił pamięć tragicznie zmarłych taterników: dr. M. Świerza i Skotnicówien. Po ogólnej charakterystyce krajobrazowej pasma Zachodnich Tatr zademonstrował prelegent kilkadziesiąt przeźroczy, wykonanych z własnych zdjęć, dzięki czemu słuchacze odbyli parę wycieczek po Tatrach. Podniósł prelegent, że Tatry Zachodnie są mało znane a nieznośny gwar wycieczkowy jeszcze do nich na szczęście nie dotarł. Wprawdzie brak na ich obszarze wygodnych schronisk turystycznych, lecz za to jest wiele szałasów pasterskich, w których nocować można doskonale. Tatry Zachodnie nie mają tego alpejskiego charakteru co Wysokie, są jednak inaczej piękne przez swój spokój i ciche życie pasterskie. Dwie rozległe w nich doliny: Kościeliska i Chochołowska należą do Poznańskiego Oddziału Tow. Tatrzańskiego, który wykonuje w nich pracę znaczenia i utrzymywania dróg i ścieżek turystycznych. Barwny odczyt wielce się licznym słuchaczom podobał. (J. Mł.)

VARIA

„Dodatek nadzwyczajny". Podobnie jak „Boczna Antena" w której tak się rozczytywał swego czasu Grzymała Siedlecki, tak i obecna książeczka Brunona Winawera jest zbiorem feljetonów popularnonaukowych, które przynoszą mnóstwo wielkich sensacyj, w dodatku prawdziwych. Podane są pod sensacyjnemi tytułami à la prasa brukowa — t. j. w przystroju koniecznym dzisiaj jeżeli się ma zainteresować wielkomiejskiego szofera albo szlifibruka. Osobny feljetonik „Dzieje ludzkości w prasie codziennej" jest też poświęcony tej tytułomanji z kilku trafnie dobranemi przykładami Np. depesza o odkryciu Ameryki, wyglądałaby dzisiaj w prasie czerwonej lub zielonej tak: „Madryt. Żeglarz Krzysztof Kolumb, który wyruszył na Zachód, w nadziei, że odnajdzie drogę do Indyj Wschodnich trafił po dziesięciotygodniowej podróży na nowy, nieznany ląd" Tytuł do tego: „Czego się pchasz na afisz, skoro nie wiesz gdzie trafisz?" Albo: „Agencja Stefaniego donosi z Rzymu, że zamordowano Juljusza Cezara". Nagłówek: „O rany, Julek, zepsuli ci półkoszulek". Kto czytuje pewną prasę, wie, że niewiele w tem przesady. (zn)

ZBIOROWA WYSTAWA KRZESZA

Odbywa się ta wystawa w Związku Wielkopolskich Artystów Plastyków a gromadzi prawie wszystkie najwybitniejsze dzieła Krzesza, dając możność dokładnego zapoznania się z twórczością tego poważnego i wybitnego artysty, znanego chlubnie nietylko w kraju, lecz i zagranicą. Dla bliższego zapoznania się z jego sztuką przytaczam kilka szczegółów z jego artystycznego „curriculum". Urodzony w Krakowie w r. 1860, po ukończeniu szkół średnich w 18 r. życia wstępuje do krakowskiej Szkoły Sztuk Pięknych kierowanej przez Matejkę, który po 4 latach studjów bieże go do t. zw. majsterszuli. Pod kierunkiem mistrza maluje Krzesz liczne obrazy historyczne jak: „Bitwa pod Orszą", „Wjazd Sobieskiego do Wiednia" i inne. Zyskały one mu stypendjum ówczesnego Wydziału Krajowego we Lwowie na wyjazd zagranicę. Jedzie więc do Paryża, gdzie studjuje pod kierunkiem Jean Paul Laurensa Henri Martina i innych.

Prawdopodobnie pod wpływem paryskiej atmosfery przerzuca się z malarstwa historycznego na rodzajowe i portretowe. Wystawia w Salonach Paryskich („Zaloty przy studni", portret Chojeckiego — ten ostatni znajduje się w Muzeum Mielżyńskich, jako dar artysty), zyskuje sobie uznanie i odznaczenia. W Paryżu też zajmuje się ilustracją, wiele rysunków wykonał do „Figaro Illustré", do wydawnictw Hachette'a itd. Po latach 10 powraca do Krakowa i pracuje nad cyklem p t. „Ojcze nasz". W 7 obrazach (znajdujących się na obecnej wystawie) interpretuje artysta słowa Modlitwy Pańskiej w kilku epizodach, z których najsilniejszą jest scena w celi skazańca, w której ksiądz przygotowuje na śmierć skazańca („I odpuść nam nasze winy..."). Ciekawy problem malarski rozwiązuje tu artysta w zestawieniu światła świecy z zimnemi promieniami brzasku wpadającego przez okno. Najlepszym zapewne obrazem religijnym Krzesza jest „Sen dzieciny Jezus" — symboliczna wizja krzyża nad śpiącym w „lichej" stajence Zbawicielem. Malowany z dużym umiarem i prostotą, spokojny i piękny w nastroju, w kolorycie i oświetleniu dyskretnie stonowany. Do zakresu utworów religijnych należy również cykl „Matka", wystawiony obecnie a wykonany narazie w szkicach akwarelowych.

Obok tematów religijnych pociągają artystę również silnie zagadnienia etyczne, najbardziej zaś plaga alkoholizmu W dwóch dużych kompozycjach figuralnych pełnych wstrząsającego realizmu daje artysta wyraz swoim zapatrywaniom. Jedna z nich, to „Alkoholicy w szpitalu św. Anny w Paryżu", druga „Przekleństwo" to zgiełkliwa scena w nocnej spelunce, w której wódka, karty i nierząd świecą swój triumf Trzeba dodać, że Krzesz ma w swojem życiu okres działalności społecznej i humanitarnej. W czasie wojny, w Pradze i we Wiedniu współdziała razem ze swoją żoną w zakładach tanich kuchen dla żołnierzy Polaków i dla uchodźców z zajętych przez wojnę terenów — a w Krakowie przyczynia się wydatnie do wystawienia ochronki dla ubogich dzieci na Dębnikach. Ma więc artysta w naturze swej podkład psychiczny do zajmowania się dolą i niedolą ludzką, który też silnie odbija się na jego twórczości.

Wracając do obecnej wystawy, — należy jeszcze zwrócić uwagę na portrety, przedewszystkiem zaś na dwa, z epoki dawniejszej pochodzące, t. j. „Autoportret" i „Niewidoma a dobroczynna". Pierwszy przedstawia artystę z paletą w ręce, w pozycji stojącej na tle wnętrza pracowni, drugi przedstawia kobietę z przymkniętemi oczami w ruchu spokojnym, na tle równie spokojnie stonowanej ściany. O dużych walorach malarskich „Autoportretu" świadczy to, że został on nagrodzony złotym medalem w „Künstlerhauzie" we Wiedniu.

Poznań. J. Mrosiński.

KSIĄŻKI POD CHOINKĘ

DLA DOROSŁYCH I DLA DZIECI

Wiadomo, że książka jest najtańszym podarunkiem gwiazdkowym nawet wtedy, gdy jest droga. Kosztuje wówczas coś około 25 złotych, czyli sumę, za którą szanującej się damie nie można kupić nawet torebki, o garsonce nawet nie mówiąc, ani nawet o pulloverze. Może przed gwiazdką zastanowią się nad tą głęboką prawdą pp. małżonkowie i bracia, względnie żony i siostry, zatroskane o piękny podarunek. Parę chwil spędzonych przed oknami księgarni opłaci się sowicie.

Aby uzupełnić nasze poprzednie przeglądy, zanotujmy Ossendowskiego „Lenina". Wydany wprzód w kilkunastu przekładach niż w oryginale, ukazał się ogromny tom z krwawemi kopułami cerkwi Wasilja Błażennawo na okładce, jako z tłem, na którem widnieje w oratorskiej pozie „czerwony car", twórca czerwonej dynastji. Wydawnictwo Polskie R. Wegnera nie poszczędziło mu staranności graficznej, gwiazdy pięcioramiennej u góry i sierpa z młotem na dole kartki tytułowej, fotografij i rycin. Oczywiście przyjdzie do tej sensacji powrócić obszerniej. Przy przerzucaniu wygląda „Lenin" na pewien typ „biographie romancée" czyli ma formę dzisiaj poczytną i rozciekawiającą.

W inne i daleko wyższe regjony przechodzimy z „Tańcem Zbójnickim" Jana Kasprowicza, ilustrowanym przez Skoczylasa. Wspaniały wielki druk, ciężki papier i wyszukana grafika charakteryzują ten przysmak bibljofilski. Jest on tem cenniejszym, że tym razem nikt nie może mieć nic do zarzucenia stosunkowi między przepyszną formą, a treścią. Książka ta jest dziełem sztuki sama w sobie, ale jej treść jest dziełem jeszcze wyższem. Jest to Kasprowicz wichrowy i piorunowy — żywioł. Skoczylas urodził się, jak wiadomo, jakby umyślnie po to, aby takiego Kasprowicza zilustrować. Jego zbójnicy są monumentalni. Warszawskie Towarzystwo Wydawnicze (Jakób Mortkowicz) bogato pomnożyło „Tańcem Zbójnickim" cykl swych graficznych popisów.

W chwili, gdy imponujące narodziny Gdyni są na ustach wszystkich, ma taka książka jak „Gdynia i morze polskie" bezpośrednią aktualność. Wyszła znów nakładem Towarzystwa Wydawniczego jako wielkie podłużne album o sino-niebieskiej okładce, złożone z ośmiu kompozycyj Wacława Zaboklickiego w barwnych reprodukcjach. Na obrazach mamy morze, Puck, Gdynię, jej port i okolicę. Każdą świetnie wykonaną planszę poprzedza kilka wierszy urywku z Żeromskiego „Międzymorza" i „Wiatru od morza". Długie okresy kołyszą się jak fala pod naciskiem wiatru. Krótkie zdania kontrastują delikatnie. Razem jest to muzyka słów grzmiąca i patetyczna, godna tego żywiołu, który opiewa. Można dojrzeć pewną dysproporcję między szkicującym impresjonizmem obrazów, a skalistą mocą Żeromskiego, który ma tym razem coś z Beethovena w strukturze i w rozpięciu łuków. Niemniej wydawnictwo „Gdynia i morze polskie" będzie na miejscu między najwytworniejszemi tego typu. Druk piękny, plansze barwne odbił Anczyc tak, jak on to potrafi.

Do długiego spisu już wymienianych podarków dla dzieci i młodzieży dorzuciła księgarnia św. Wojciecha jeszcze w ostatniej chwili dwa nowe: Przyborowskiego „Lelum polelum", opowiadanie historyczne z X. wieku, oraz przełożone z włoskiego przez Zuzannę Rabską opowiadanie Józefa Fancu Fancu Fanciullego „Jasminek" – historję o małym artyście muzyku z pod wiejskiej strzechy. Obie książki są oczywiście ilustrowane i mają obrazkowe okładki: jeszcze jeden powód, aby były pożądane dla swoich czytelników miłe i pożądane. (rk)

KSIĄŻKI NADESŁANE

Skander: „Okupione szczęście" Powieść z życia miljarderów Jarosław Nakładem autora Skład Główny Dom Książki Polskiej. Warszawa

Prokurator Januszkiewicz: „Tragedje małżeńskie" Warszawa „Rój"

Robert Hichens: „Ogród Allaha" Powieść Przełożył z angielskiego Józef Jankowski. Warszawa 1929. Wydawnictwo „Rój".

John Erskine: „Życie prywatne pięknej Heleny" Przekład autoryzowany Stanisławy Kuszelewskiej. Tow. Wyd. „Rój", Warszawa 1930.

„Poeta", który dobrze zarabia

Laicy, znający tylko bardzo powierzchownie stan współczesnej literatury — są głęboko przekonani, że poezja jest dzisiaj bardzo kiepskim zawodem zarobkowym i że niema dziś właściwie poety - liryka, któryby dobrze zarabiał swoją sztuką.

Jednakże tak nie jest!

Wprawdzie nazwisk takich poetów nie można znaleźć w żadnych dodatkach ani pismach literackich — za to ukazują się one conajmniej 2 do 3 razy tygodniowo w każdem większem codziennem piśmie zagranicą. Należy przewertować artykuł wstępny i feljeton, wiadomości polityczne, nowiny dnia itp., aby pod sam koniec, w dziale „różne", odczytać nazwiska i adresy tych poetów, którym się dzisiaj dobrze powodzi. — Znajdujemy tu szereg ogłoszeń mniej więcej tej treści: „Wiersze na wszelkie okazje, wesołe i smutne, nigdzie nie drukowane (oryginalność gwarantowana), dowolnej długości, ceny umiarkowane", albo „Wiersze na wszelkie uroczystości, także wiersze miłosne", a obok: adres odnośnego poety.

Pewien berliński dziennikarz — zdjęty ciekawością, udał się pewnego razu do takiego „okolicznościowego" poety. Piękny dom z windą, marmurowe schody, eleganckie wejście — oto przybytek nowoczesnych muz. Elegancka pokojówka prowadzi go do salonu. Za chwilę ukazuje się sam poeta. Wysoki, binokle w rogowej oprawie, włosy zaczesane w tył, przyjazny uśmiech na twarzy. — Zapewne potrzebuje pan wierszy miłosnych? — mówi z swobodną miną doświadczonego, znającego się na ludziach, detektywa.

Gdy się dowiedział, że idzie o wywiad dziennikarski, zmieszał się nagle, niemal zbladł — i odmówił wszelkich wyjaśnień. Żadne argumenty nie pomogły. „Nie lubię rozgłosu" — krótko oświadczył dziennikarzowi. Dopiero gdy ten go zapewnił uroczyście, że nazwisko jego nie będzie podane do publicznej wiadomości, zmiękł i raczył podać kilka szczegółów o sobie i o swym interesującym zawodzie.

Zawód „prywatnego" poety — oświadcza wysoki pan w okularach — wymaga przedewszystkiem wielkiej znajomości ludzi. Należy umieć szybko ocenić klijenta i od każdego zażądać... odpowiedniej ceny za wiersze, które pod względem treści nie wiele różnią się między sobą. Wymagania dyrektorów i zwykłych rzemieślników są pod tym względem dziwnie podobne; rzeczą najważniejszą jest zawsze... długość wiersza.

Smak klijentów — ku wielkiemu żalowi poety — ulega ostatnio zmianom — zwłaszcza po wojnie. Rymy „częstochowskie" (w które się tak dobrze był wprawił) już im nie wystarczają — niektórzy żądają nawet... sonetów. Są to przeważnie młodzi ludzie i proszą najczęściej o wiersze miłosne. Trudno nieraz dogodzić ich szczegółowym poleceniom i warunkom, aby określoną osobę lub daną (często drastyczną) sytuację czy reminiscencję wpleść w tekst miłosnego lub zaręczynowego wiersza. Wszyscy bowiem pragną, aby wiersz uchodził za ich własny i oryginalny twór.

Jednakże zarobki „prywatnych" poetów byłyby bardzo szczupłe i niewystarczające — gdyby nie.. abonenci. Cóż to za abonenci? — pyta zdumiony dziennikarz, czy ludzie abonują u pana wiersze... zaręczynowe?

Okazuje się, iż abonentami są wędrowni muzycy, zbierający jałmużnę po podwórzach. Jakiś wzruszający wierszyk lub piosenkę śpiewa się w Berlinie przez dwa tygodnie, a następnie sprzedaje się dalej... na prowincję — żebrakom prowincjonalnym. Każdy berliński żebrak zmienia swój repertuar przynajmniej raz (do dwóch razy) na miesiąc. Za wiersze te płaci się — zależnie od długości — 2 do 3 marek za sztukę. W Niemczech istnieją tysiące żebraków, więc „abonament" opłaca się „poetom" bardzo dobrze.

Wiersze i piosenki ludowe — kończy swój interwiew nasz poeta — już po miastach nie mają wzięcia, chyba gdzieś po wioskach i zapadłych dziurach. Ludność miejska żąda czegoś nowego, czegoś z motywów rosyjskich lub z rytmów foxtrott'ów. A taką pracę może wykonać jedynie zawodowy poeta „okolicznościowy", który potrafi się w każdym wypadku nagiąć i przystosować do potrzeb i wymagań klijentów i chwili. T. zw. prawdziwi poeci — tego uczynić nie potrafią. K.

Były krwawy prezydent Meksyku pod zarzutem morderstwa?

(KAP) Były prezydent Meksyku, generał Calles, przybywszy w dniu 13 b. m. do Nowego Jorku na statku „Bremen" z podróży do Europy, dowiedział się, że władze w Laredo w północno-amerykańskim stanie Texas wydały polecenie aresztowania go za udział w morderstwie, dokonanem na dwóch oficerach armji meksykańskiej.

Miasto Laredo leży na drodze, prowadzącej do Meksyku. Na mocy wspomnianego rozporządzenia Calles winienby być aresztowanym w czasie przejazdu przez owe miasto. Polecenie aresztowania wydane zostało w związku z zamordowaniem generała Blanke i pułkownika Martinez'a, których trupy ze skrępowanemi rękami znaleziono w 1922 r. niedaleko Laredo, w rzece Rio Grande, będącej granicą między Meksykiem i Stanami Zjednoczonemi. W łączności z tą sprawą komunikują z Waszyngtonu, że Calles posiada paszport dyplomatyczny, który wykluczy wszelką możliwość aresztowania go na terytorjum amerykańskiem.

Najśw. Panna Loretańska Patronką lotnictwa włoskiego

(KAP) Najświętsza Panna z Loreto ogłoszona została Patronką lotnictwa włoskiego. Według legendy z XIII wieku, aniołowie przenieśli do Loreto „święty dom" (dom Matki Boskiej z Nazaret), nad którym potem zbudowana została wspaniała świątynia loretańska.

Dnia 8-go września rb. w święto Narodzenia Najśw. Marji Panny odbyło się uroczyste poświęcenie samolotów. W chwili, gdy arcybiskup z Loreto, stojąc na placu przed kościołem, dokonywał aktu błogosławieństwa, eskadra aeroplanów przyleciała do świątyni i szybowała dokoła niej.

Sowiecki „pogrzeb religji"

Sowieccy fanatycy antyreligijni wpadli na nowy pomysł. W czasie świąt Boże o Narodzenia urządzą oni na ulicach Moskwy specjalny „antyreligijny karnawał". Jedną z głównych atrakcyj tego osobliwego „karnawału" będzie alegoryczny pochód ulicami miasta, który nazywać się będzie „pogrzebem religji". Bezbożnicy sowieccy sądzą, iż drogą ośmieszania religji uda im się ściągnąć wierzących na tory ateizmu.

Rok w Bolszewji ma mieć 72 tygodnie

Komisja moskiewska, której powierzono misję przeprowadzenia reformy kalendarza, zakończyła w tych dniach swe prace, przedkładając miarodajnym czynnikom do zatwierdzenia projekt, przewidujący zaprowadzenie w Rosji z dniem 1 stycznia 1930 nowego podziału roku na 72 tygodnie. Według projektu tego każdy tydzień składałby się z pięciu dni, a ponadto byłyby jeszcze w roku 5 dni „pozakalendarzowych", które były wolne od pracy (święta rewolucyjne).

Konkurencja dla książki drukowanej

W Londynie powstało Towarzystwo, mające na celu eksploatowanie wynalazku niemieckiego uczonego, Ottona Stillego. Wynalazek ten polega na utrwaleniu głosu ludzkiego na stalowej taśmie, grubości struny, połączonej z mikrofonem i przepuszczającej prąd elektryczny podczas dyktowania. Wystarczy następnie zastąpić mikrofon głośnikiem, by otrzymać dokładną reprodukcję słów, zapisanych na taśmie.

Otóż londyńskie Towarzystwo zamierza zastosować wynalazek Stillego do zredagowania czytelnictwa i dać publiczności zamiast książki drukowanej tekst żywy, odtworzony z całym artyzmem przez dobrego lektora. Czyli czytelnik zamieniłby się w słuchacza.

Pierwszą książką w ten sposób zredagowaną będzie Biblja. Zamiast na 600 stronicach będzie ona spisana na 1524 metrach taśmy. Na lektora jej tekstu upatrzony został słynny aktor angielski Henry Ainley.

Dalszym etapem rozwoju „czytanej książki" będzie prawdopodobnie Shakespeare.

Upały na Krymie.

W pierwszym tygodniu miesiąca grudnia temperatura na Krymie dochodziła do 20° ponad zerem. W słońcu temperatura była jeszcze wyższa. Takich upałów w miesiącach zimowych nie pamiętają najstarsi nawet mieszkańcy Krymu.

Z różnych stron Polski

Pożar pałacu w Kozicach

W pałacu Tchórznickich w Kozicach pod Lwowem powstał pożar. W płomieniach stanęło skrzydło, w którem mieszkał profesor uniwersytetu Arctowski. Ze względu na brak wody pożar szerzył się gwałtownie. Straży pożarnej nie udało się całkowicie opanować sytuacji. Pastwą płomieni padły wszystkie urządzenia pokojów w skrzydle pałacu. Straty obliczają na około 200.000 zł.

Delegat Ligi Narodów w Zagłębiu Dąbrowskiem

Onegdaj przybył do Zagłębia Dąbrowskiego komisarz zdrowia przy Lidze Narodów dr. Mac Canzie, Anglik, który w towarzystwie delegata min. spraw zewnętrznych dr. Tubiasza i lekarza powiatowego dr. Pietraszewskiego zwiedził szczegółowo ośrodki zdrowia w Zagłębiu Dąbrowskiem a następnie kopalnię „Czeladź". Delegat Ligi Narodów wyraził się bardzo pochlebnie o urządzeniach zdrowotnych powiatu będzińskiego, a przy zwiedzaniu kopalni zaznaczył, że nawet w Anglji nie spotkał tak nowoczesnych urządzeń w przemyśle węglowym.

Nosorożec z epoki dyluwjalnej

W ostatnich czasach wykopano w Małopolsce Wschodniej, w Staruni, rzadki okaz nosorożca z epoki dyluwjalnej, wyjątkowo dobrze zakonserwowany. Okaz ten ze względu na dobre zakonserwowanie jest jedynym tego rodzaju okazem na kontyngencie Muzea w Petersburgu i w Moskwie posiadają wprawdzie nosorożca, lecz tylko częściowo zachowanego. W gmachu Akademji Umiejętności w Krakowie przygotowano specjalną salę z preperatami, gdzie zostanie nosorożec zanurzony w basenie. Basen napełniony będzie specjalnym roztworem chemicznym, celem oczyszczenia okazu i zdjęcia skóry, która następnie zostanie wypchana. Szkielet będzie odpowiednio spreparowany i wystawiony oddzielnie. W związku z tem po zakończeniu prac, spodziewany jest przyjazd uczonych z całego świata.

Jak wiadomo, w okolicy Staruni znaleziono już raz przed kilkoma laty szczątki zwierząt z czasów przedhistorycznych.

RADJO

Programy radjofoniczne

Niedziela, dnia 22. grudnia 1929 r.

Poznań (335 m) godz. **10.15** transmisja z Bazyliki wileńskiej; godz. **12.00** sygnał czasu, godz. **12.05** odczyt rolniczy p. t. „O pokazowem żywieniu krów" (wygł. inż. Stefan Hozer); godz. **12.25** odczyt rolniczy p. t. „Budowa gnojowni i przechowanie obornika" (wygł. dr. Kazimierz Celichowski); godz. **12.45** wykład dla gospodyń p. t. „Wieczerza wigilijna" (wygł. p. Marja Madurowiczówna); godz. **17.00** koncert gramofonowy; godz. **17.45** audycja dla dzieci w wyk. p. W. Trojanowskiej art. Teatru Nowego; g. **18.15** biuletyn Stow. Młodzieży polskiej; godz. **18.30** nadprogram; godz. **18.50** koncert muzyki polskiej. Wykonawcy Emma Matouskowa (sopran), prof. Stanisław Pawlak (skrzypce), prof. Franciszek Łukasiewicz (akomp.); godz. **19.40** „Silva rerum" (p. B. Busiakiewicza); godz. **20.00** kwadrans literacki. (Transmisja z Warszawy); godz. **20.15** koncert wieczorny. (Transmisja z Krakowa); godz. **21.45** słuchowisko pogodne z Katowic; godz. **22.15** sygnał czasu; godz. **22.30** rodjografja; godz. **23.00** muzyka taneczna z kawiarni „Esplanada".

Niema dobrego odbioru bez lamp radjowych PHILIPS „MINIWATT"

Katowice (409 m) godz. **10.15** transmisja z Katedry Wileńskiej; godz. **12.10** poranek symfoniczny z Filharmonji Warszawskiej; godz. **15.00—15.20** transmisja z Warszawy; godz. **15.20** ks. dr. B. Rosiński: Z cyklu wykładów religijnych: „Nasze pochodzenie"; godz. **15.40** inż. Jan Gawlikowski: „O osuszaniu i nawadnianiu gruntów ornych, łąk i pastwisk"; godz. **16.00** koncert popularny; godz. **17.15** A. Moszkowski: „Na szachownicy"; godz. **17.40** koncert z Warszawy; godz. **19.30** „Bery i bojki śląskie"; godzina **20.00** kwadrans literacki z Warszawy; godz. **20.15** koncert wieczorny z Krakowa; godz. **21.45** słuchowisko pogodne; godz. **22.15** komunikaty; godz. **23.00** muzyka taneczna z Warszawy.

Warszawa (1412 m) godz. **10.15** nabożeństwo z Katedry Wileńskiej; godz. **12.10** poranek symfoniczny z Filharmonji Warszawskiej. Wykonawcy: Orkiestra filharmoniczna, dyr. Józef Ozimiński (dyrekcja), prof. Jan Dworakowski (skrzypce) i prof. Ludwik Urstein (fortepian). W programie utwory Edwarda Griega. I. 1. Suita Sigurd Jorsalfar. 2. Dwie melodje („Rany serca" i „Ostatnia wiosna"). 3. Suita „Peer Gynt" II. 4. Tańce symfoniczne. 5. Sonata na skrzypce i fortepian; godz. **14.00** „Jak gospodarować bez kredytów" — wygł. inż. Wojciech Chmielecki; godz. **14.20** muzyka; godz. **14.30** „Jakie i dlaczarnie należy zakładać" — p. Michał Czerny; godz. **14.50** muzyka; godz. **15.00** „Co słychać, o czem wiedzieć trzeba" — wygł. dyr. Szczepan Mędrzecki; godz. **15.20** muzyka; godz. **16.00** O swym pobycie w „Jaskini wichrów" — opowie prof. Aleksander Janowski; godz. **16.20** i **16.55** muzyka gramofonowa; godz. **17.15** „Z dziejów filareckiej przyjaźni" — (prof. Henryk Mościcki); godz. **17.40** koncert Orkiestry Reprezentacyjnej Policji Państwowej m. st. Warszawy pod dyr. Al. Sielskiego; godz. **19.25** feljeton p. t. „Majestaty w szlafroku" — wygł. J. St. Mar; godz. **20.00** kwadrans literacki. Marja Dąbrowska: Boże Narodzenie (nowela); godzina **20.30** koncert popularny. Wykonawcy: Orkiestra P. R. pod dyr. Bronisława Wolfstala, Irena Dubiska (skrzypce) i prof. Ludwik Urstein (akomp.); godz. **21.45** słuchowisko z Katowic; godz. **22.15** komunikaty; godz. **22.25** „Ostatnia fala" — wygł. red. Jan Piotrowski; godz. **22.35** komunikaty; godz. **23.00** muzyka taneczna z „Oazy".

Ku uwadze naszych czytelników!

„Ilustracja Poznańska" stanowi tygodniowy bezpłatny dodatek do pisma naszego. Osobno abonować ją nie można. Wszyscy abonenci otrzymują ten ładny, 8 stronnicowy dodatek bezpłatnie.

SKRZYNKA DO LISTÓW

Krysia Leśniczanka. Ford Motor Company, Detroit, Mich., U. S. of. America. Henry Ford. Highland Park Plant Detroit, Mich. U. S. of America.

Gwiazdka dla pięknych pań.

Modne perfumy, kosmetyki, pudry, kremy, pomadki do ust i ołówki do brwi. Nadeszło dużo nowości na podarki.

Najlepsze wody kolońskie i kwiatowe oraz mydła toaletowe. Ceny na Gwiazdkę znacznie zniżone.

Perfumerja Paryska, Gwarna 10. nw 2088

Dziennie świeżo palona KAWA nr. 21

„Świąteczna"

Prawnie zastrzeż. znak. towar. nr. 18851

1/2 kg zł 7.00

Specjalna reklamowa mieszanka doborowych gatunków kawy ziarnistej o wybornym smaku i wielkiej wydajności

WIELKA PALARNIA KAWY St. Wiachowski POZNAŃ

ul. Ft. Katajczaka 40 (narożnik ul. 27 Grudnia 1)

nw 7997-51.42

S. p.

Walerja Chludzińska

córka **Adama i Brygidy z Pawickich**

urodzona 14 kwietnia 1863 roku, zmarła dnia 15 grudnia 1929 w Warszawie i tamże pochowaną została na cmentarzu Powązkowskim, o czem zawiadamia

pogrążony w głębokim smutku

wychowaniec.

nw 6183

Dziś o godz. 9 wieczorem zasnął w Bogu, opatrzony kilkakrotnie Sakramentami św., w 46 roku życia, po ciężkiej operacji, najukochańszy nasz brat, ś. p.

Wilhelm Beyer

rektor we Werdohl w Westfalji.

Pogrzeb odbędzie się w Wagrowcu w poniedziałek o godzinie 10, o czem donosi

w imieniu stroskanej rodziny

ks. kanonik Beyer
proboszcz poklasztorny.

dw 3664

Wągrowiec, dnia 19 grudnia 1929 roku.

---

†

Dnia 18 b. m., zmarł członek Towarzystwa naszego, ś. p. zw 20 827/8

Marja Lambryczakowa

Pogrzeb odbędzie się w sobotę, dnia 21. 12 1929, o godz 3 po poł., z domu żałoby ul. Ślusarska 2, na cmentarz Farny.

O liczny udział w pogrzebie prosi

Tow. Pielgrzym pod wezw. Matki Bożej w Poznaniu.

Wypadek 134.

WYDATEK, nad którym nie trzeba zastanawiać się!

Jeśli pragnie Pani kupić

PODAREK GWIAZDKOWY, któryby ułatwił Pani wychowanie swych dzieci, — to jest

tylko jedna rzecz

a mianowicie domowy kinoaparat

Pathé-Baby

Można w sposób łatwy i bezpieczny wyświetlać nim filmy o treści sportowej podróżniczej, historycznej, naukowej, przyrodniczej, — dla dzieci są bajki, komedje i dramaty z udziałem prawdziwych artystów ekranu (Chaplin, Fairbanks, Pola Negri, Svanson). Aparat „Pathe-Baby" kosztuje 270 zł, a wypożyczenie filmu,

tylko kilka złotych!

3000 filmów do wypożyczenia ma na składzie największa tego rodzaju firma w Polsce

KAZIMIERZ GREGER

Poznań ul. 27 Grudnia nr. 20.

Pw 8062-61 07

KTO

tylko nosi się z zamiarem kupna radjoodbiornika najnowszych udoskon konstrukcji, gramofonu eufonu aparatu fotograficznego, maszyny do szycia (syst Singera) powinien bezzwłocznie **zażądać od nas bezpłatnego ilustrowanego cennika**, który odwrotnie wysyłamy bezpłatnie Sumienne wykonanie zleceń zamiejscowych Obsługa fachowa Ceny konkurencyjne Warunki spłaty długoterminowe, podług możności płatniczej poszczególnego klijenta. P 7823-72.11

Dom Towarowy „Uniwersal", Lwów, Kołłątaja 3
Telefon 74-80.

„ONA" ma dla Ciebie podarek gwiazdkowy

a **TY? ???**

Nie namyślaj się długo i kup coś z biżuterji w firmie:

W. MAYER
wł. L. Nalaskowski
ulica Nowa 11.
Kw 1582

Na „naszej" choince łakoci tysiące,

Złocone orzechy i świeczki jarzące,
Pierniki, cukierki i najlepsze z tego,
Bo kupione w „Owocarni" Kosickiego.

M. KOSICKI
Owocarnia, Gwarna 10.
pw 6151

DRUKI
wszelkiego rodzaju szybko, gustownie i tanio.
PILNE
już w kilku godzinach
Drukarnia Pospieszna
św. Marcin 77. — Tel 56-39
pw 13

5-pokojowe

zdrowe, wielkopańskie mieszkanie natychmiast za zgodą gospodarza do oddania. Dzierżawa miesięcznie 200 zł. Do objecia z meblami potrzeba 7 500 zł gotówki. Oferty tylko poważnych reflektantów pod zw 20 802

Specjalne ceny gwiazdkowe!

J. Sisiecki S.P. AKC.
Dom Konfekcyjny
POZNAŃ — Stary Rynek 98-100.

W niedzielę, dnia 22. b. m. magazyny nasze otwarte od godziny 1 do 6 po południu.

NAJWIĘKSZĄ RADOSC

sprawisz dziecku **NA GWIAZDKĘ** — darując zabawkę z firmy

„Aquila"

PL. WOLNOSCI 9. Największy wybór!

SW MARCIN 61 Najniższe ceny

Dział I. ZABAWKI!

Lalki pięknie ubrane, **Główki, Korpusy, Peruczki**
Wózki dla lalek, **Samochody, Samojazdy, Rowerki**
Konie na biegunach, **Budownictwo, Fortece,**
Koleje, Auta mech., **Żołnierze** i tysiące innych zabawek
Olbrzymi wybór GIER TOWARZYSKICH, pouczających i kwartetów

Dział II. Papier, Galanterja, Przybory Piśmienne

Największą radość sprawisz Rodzinie i Znajomym darując z firmy

„Aquila"

Wieczne złote pióra - najlepsze fabrykaty,
Teki do pisania, Papier w ozdobnych pudełkach
Karty do gry, **Garnitury** marmurowe,
Albumy do pocztówek i fotografji,
Rzeźby zakopiańskie i t. d.

Hurtownie! Rok założ. 1880. Detalicznie!

Pw 7837 18.12

Najlepszy
PREZENT GWIAZDKOWY
to modne
Artykuły-Męskie
z firmy
The Gentleman
właśc. Stefan Schaefer
POZNAŃ
TELEFON 31-69.
ul. Nowa 1. ul. 27. Grudnia 4.
Magazyny otwarte w niedzielę, dnia 22 grudnia od godziny 1—6.
Kw 1356

RADJOSŁUCHACZE!
W sobotę, dnia 21 grudnia rb. o godzinie 20³⁰ do 22 odbędzie się
KONCERT
f-my F. Lisiecki, Dom Konfekcyjny
Sp. Akc. w Poznaniu, St. Rynek 98/100.
W programie muzyka lekka w wykonaniu mistrzowskiej orkiestry 58 p. p.
Produkcje wokalne wykona p. Kajetan Kopczyński.
Pw 8059-51,202

MEBLE
NAJTANIEJ w WIELKIM WYBORZE
IGNACY LINKE
PIEKARY 22-23.
Pw 8084-51,195
DOGODNE WARUNKI. WYKONANIE PIERWSZORZĘDNE.

Pamiętajcie,
że wieczne pióro Watermana
jest najmilszym
podarkiem gwiazdkowym
Waterman

jest zawsze chętnie widzianym upominkiem.
Tw 827

Wielka
zniżka cen
na wszelkie
Delikatesy - Wina
Koniaki — Wódki
i Likiery.
A. Cechmann
Poznań,
ul. Gwarna nr. 18
Telefon 26-82.
nw

to jest imię
„PLUCIŃSKI" to nazwisko! Znana z taniości i solidności firma na Starym Rynku 37 w domu Czerwonej Apteki polecająca artykuły męskie, a więc kapelusze, pullowery, koszule, rękawiczki, getry i t. d.
Kw 1387

SAMOCHODY
używane, w doskonałym stanie, gotowe do jazdy na sprzedaż

Austro-Daimler	10/40 K. M. 6-cyl. 6-osob.	Coupé
Austro-Daimler	10/40 K. M. 6-cyl. 6-osob.	Torpedo
Fiat 505	9/31 K. M. 4-cyl. 6-osob.	Coupé
Minerva	10/30 K. M. 6-cyl. 4-osob.	Limuzyna
Chrysler	12/55 K. M. 6-cyl. 4-osob.	Limuzyna
Citroen	6/25 K. M. 4-cyl. 4-osob.	Limuzyna
Om	6/25 K. M. 4-cyl. 6-osob.	Torpedo
Praga	12/50 K. M. 4-cyl. 6-osob.	Torpedo

Bardzo dogodne warunki spłaty.
Towarzystwo Budowy i Sprzedaży Samochodów S. A.
dawn. „AUSTRO-DAIMLER"
Oddział w Poznaniu — ul. Dąbrowskiego nr. 7.
Telefon 75-58 - 76-65.
Pw 7994-51,62
Własne warsztaty i garaże

Motor rolny
Deutz 16 KM. korzystnie na sprzedaż
„Rozmach"
Pomorze, Sądowa 21.
zw 20856

Na Gwiazdkę oddaję po własnych cenach
płaszcze, kurtki, ubrania i wszelkie artykuły męskie jak: koszule wierzchnie i nocne, kalesony, kołnierzyki, krawaty, pulowery, szale, kapelusze, rękawiczki, szelki i skarpetki etc.
zw 20820
„KONFEKCJA"
Poznań, ul. Pocztowa 31 — naprzeciw Głównej Poczty
Wydaję towar na asygnaty „KREDYTU".

Poszukiwany żonaty
stangret-szofer
do 1 kwietnia ewtl. wcześniej. Zgłoszenia z odpisem świadectw, podan. referencji oraz żądań płatnych do Kurjera Poznańskiego pod zw 20829

Potrzebny zdolny
EKONOMISTA
na stanowisko w poważnej instytucji. Oferty wraz z życiorysem, odpisami świadectw i podaniem referencyj skierować do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 20728

ZĘBY NIE ROSNĄ
LECZ KONSERWUJE SIĘ TAKOWE I CZYŚCI
UŻYWAJĄC STALE
„AXELA"
PASTY DO ZĘBÓW
W TUBACH po 0.90 zł i 1.50 zł
W DROGERJACH APTEKACH I PERFUMERJACH
LUB WPROST W FIRMIE
J. GADEBUSCH
POZNAŃ, UL. NOWA 7.
(BAZAR)

WIELKA SPRZEDAŻ GWIAZDKOWA!

I.
Kasetki Elida 25.—, 20.—, 19.—, 11.60, 8.50
Ręcz. kasetki z perf. 32.—, 20.-, 15.-, 10.-, 5.-, 4.-. 3.—
Rozpylacze do perf. 12.50, 6.50, 5.50, 4.50
Pierwszorzędny perfum wszelk. zap. 6.—, 4.50, 3.40, 1.95
Woda kolońska 7.—, 5.—, 3.50, 2.—, 1.25
Pierwszorzędne mydła, kart. 3 szt. 7.50, 5.95, 2.75, 1.95
Woda kol. kwiat. 12.—, 8.50, 6.50, 5.50, 2.50

II.
Manicure . . . . . 35.—, 29.50, 17.50, 12.50
Garnitury z szczotkami . . . 34.50, 25.—, 17.50, 12.50
Garnitur do golenia 34.50, 26.50, 16.50, 12.50, 8.—
Aparaty do golenia 12.—, 6.25, 4.25, 2.50
Pendzle do golenia Ia jak. 9.—, 6.—, 4.50, 2.50
Ręczne lusterka celuloidowe 14.—, 9.50, 4.75, 3.60
Lusterka stojące 14.—, 11.50, 8.50, 4.50

III.
Eleganckie Manicure damskie 40.—, 25.—, 9.—, 2.5
Skórzane pudełko z przyborami do szycia . . 17.50, 13.50
Manicure kieszonkowe 17.50, 12.50, 19.
Pachnące nóżki damskie 1.95
Rozpylacze kryształowe 22.50, 17.50, 12.—, 9.—, 7.50
Stojaki do szczotek do zębów . . . 4.50, 3.50, 2.95, 2.—
Szczotki do włosów 9.—, 6.—, 4.50, 3.50

IV.
Kulki szklane kart. 1 tuz. 6.15, 4.50, 2.80, 1.70
Czubki na choinki . . 3.—, 2.50, 2.35, 1.45, 0.75
Świeczki na choinkę kart. 1.30, 0.90, 0.45
Włos anielski kart. 0.40, 3 kartony 1.15
Świeczki iskr. kart. 0.45, 3 kartony 1.2.
Łańcuszki Lametta . . 0.90, 0.75, 0.50
Sigelle Mopo do fraterowania . . . . 13.—, 9.—, 3.80

w Drogerji Warszawskiej, Poznań, ul. 27. Grudnia 11 Tel. 20-74.

W pierwszych 10-ciu latach

winna każda matka dziecko swe myć i kąpać tylko za użyciem czystego łagodnego

MYDŁA DLA DZIECI **NIVEA**

Dziecko będzie jej za to wdzięczne, gdyż zaoszczędzi sobie w przyszłości wiele kłopotów o zachowanie dobrej cery. Mydło Nivea jest wyrabiane według przepisów lekarskich specjalnie dla wrażliwej skóry dziecka.

Cena: Zł. 1.50

KREM NIVEA

stosować można zarówno we dnie, jak w nocy

Podczas dnia ochrania on skórę przed szkodliwemi wpływami słoty. W przeciwieństwie do tłuszczących Gold-Kremów wnika całkowicie w skórę, nie pozostawiając połysku. Nadaje się przytem doskonale jako podkład pod puder, zapobiegając zatkaniu porów skóry, utrzymując jednak puder i umożliwiając późniejsze łatwe usunięcie tegoż. W nocy działa zawarty wyłącznie w Kremie Nivea Euceryt odżywczo, zarazem wzmacniając i odmładzając skórę i wygładza fałdy i zmarszczki.

Cena za opakowania w pudełkach: gr. 40 i 75. zł. 1.40 i 2.60 w tubach czysto cynowych zł. 1.35 i 2.25

Wyrób krajowy firmy PEBECO, sp. z o. odp. w Katowicach

PORCELANA

w wielkim wyborze

Piękny serwis obiadowy

do kawy lub mokki

jest praktycznym Pw 8060-51,202

podarkiem gwiazdkowym

Ceny na gwiazdkę zniżyłem

Skład mój otwarty w niedzielę, dnia 22-go od godziny 13-tej

Feliks Staszewski

Porcelana, kryształy, platery

Poznań, ul. 27 Grudnia 5.

Wobec plagi szczurów i myszy polnych!

Radykalne tępienie myszy i szczurów gazami

FUMID

Prosimy żądać prospektów.

Drogerja Universum

Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 38.

Pw 7672-49,209

ZAKŁADY MECHANICZNE

„URSUS"

Spółka Akcyjna

Centrala: **Warszawa, Skierniewicka 27/29**

Telefon 11-84 **Telefon 11-84**

poleca: Tw 473

SILNIKI SPALINOWE

od 3-ch do 600 K/M.

!!! MAXIMUM WYDAJNOSCI !!!

przy minimalnych kosztach eksploatacji

ODLEWY z żeliwa i metali półszlachetnych

ARMATURĘ do pary, wody, gazu oraz specjalną do cukrowni.

Przedstawicielstwo na Woj. Poznańskie i Pomorskie:

Zakł. Mechanicz. „URSUS"

Oddział w Poznaniu, ul. 27 Grudnia 16.

Drabiny domowe

sprzęty kuchenne

etażerki

tablety

prężniki do firan

poleca fabryka

A. Koszewski

Poznań

Stary Rynek 61.

Pw 7817-49,196

Kilku zdolnych

linotypistów

przyjmie

Pomorska Drukarnia Rolnicza Sp. Akc.

w Toruniu. dw 8860

Renomowany zakład Przemysłowy w Poznaniu istniejący od kilkudziesięciu lat, poszukuje

DYREKTORA

który przejmie pod samodzielne kierownictwo na rachunek własny odnośne przedsiębiorstwo z dniem 1 stycznia 1930 r. Do objęcia potrzeba 60—100 000,— zł w gotówce. Spieszne zgłoszenia zainteresowanych uprasza się do Kurjera Pozn. pod zw 20 829

Najwyborniejsza HERBATA

Oryginalna paczka zawartości 100 gr. zł **2.60**

IMPORT HERBATY

St. Milachowski

POZNAŃ

ul. Fr. Ratajczaka 40.

Pw 7480-49,81

Dom w Ostrowie

przy ul. Kolejowej, z dużem wolnem mieszkaniem (15 pokoi) i salą, nadający się na hotel, pensjonat lub inne przedsiębiorstwo bez lokatorów

natychmiast do sprzedania.

Oferty pod adresem.

Ostrów (Wlkp.), Skrzynka pocztowa 26.

Pw 8048-65,30

Rutynowana

książkowa

zaraz **potrzebna.** Zgłoszenia z odpisami świadectw i podaniem warunków do **„PAR", Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 51.196** Pw 8047-51,196

Stenotypistka

stenografująca, władająca językami polskim i niemieckim i dobrze obeznana z korespondencją handlową **potrzebna** do większego przedsiębiorstwa na prowincji. Oferty pod nw 6071 do ekspedycji Kurjera Poznańskiego.

Poważne przedsiębiorstwo branży rowerowej

(Spółdzielnia) poszukuje

CZŁONKA ZARZĄDU

zdolnego fachowca i rutynowanego kupca w średnim wieku z kaucją. Zgłoszenia z odpisami świadectw, referencjami i życiorysem do eksp. Kurjera pod **zw 20821**

Lokalu

większego przy placu Wolności wzgl. ulicy 27 Grudnia **poszukuje** zaraz lub później. Zgłoszenia do **„Par"**, Aleje Marcinkowskiego 11 pod **nr. 51,213** Pw 8066-51,213

Przemysłowiec-Ziemianin

lat 31 ciemno-blondyn. wysoki, posiadający 40 tysięcy majątku, poszukuje z powodu braku znajomości pań. od lat 21—32. posiadających kamienice w Poznaniu lub większem mieście ze składem lub bez ewentualnie posiadające mniejszy folwark w Poznańskiem lub na Pomorzu Wdowy młode, bezdzietne nie wykluczone. Cel matrymonjalny. Oferty z fotografją, którą się pod słowem honoru zwraca, uprasza się do Kurjera Poznańskiego pod zw 20 686

STOSOWNE PODARKI GWIAZDKOWE!

Kasetki z mydłem	od 2^{00} zł	Perfumy	od 0^{60} zł
Aparaty do golenia	od 3^{50} zł	Rozpylacze	od 2^{50} zł
Woda kolońska	od 1^{00} zł	Łańcuszki na choinkę	0^{30} zł

nw 6164

DROGERJA MONOPOL, POZNAŃ, Szkolna 6 (naprzeciw Szpitala Miejskiego).

ULICA WIELKA 20

TANIA SPRZEDAŻ GWIAZDKOWA

Maszynki do chleba
„ „ mięsa
młynki do kawy
żelazka do prasowania
wagi stołowe
„ osobowe
tace niklowane

scyzoryki
brzytwy
nożyczki
nożyce do drobiu
dziadki do orzechów
naczynia aluminiowe
emaljowane i żelazne

i t. d. Pw 8051/52-51, 199/200

poleca po cenach zniżonych

JAN BORYS (dawn. Hempel)

skład żelaza i narzędzi

ul. Wielka nr. 20. Telefon 31-05.

OBUWIE

damskie — męskie — dziecięce.
Śniegowce — Kalosze — Obuwie zimowe
w dobrym solidnym wykonaniu.
Za darmo ani na raty nie daję, za to sprzedaję po cenach bardzo niskich. Pw 7808/4-50,-21
Proszę przyjść i przekonać się:

TELESFOR SZUBARGA

Poznań, Stary Rynek 35, wejście z ul. Ratuszowej.

Poszukujemy samodzielnego

Kierownika Elektrowni Miejskiej.

Wynagrodzenie według umowy. Poza tem wolne mieszkanie, opał i światło. Wymagane są kwalifikacje elektrotechnika z dłuższą pracą w tym zawodzie oraz dokładna znajomość zakładania instalacji. Oferty z odpisami świadectw należy nadesłać do 27 b. m., do eksp. Kurjera Poznańskiego pod dw 3659

W miły wieczór wigilijny

wprowadzi do każdego zacisza rodzinnego
wiele szczęścia i zadowolenia
podarek w postaci

ślicznej pyjamy
eleganckiej bonżurki
lub ciepłego szlafroka

Pozatem polecamy na porę gwiazdkową

Wykwintną odzież

Płaszcze męskie
Kurtki welur i skórz.
Futra spacer. i sport.
Płaszczyki chłopięce

Materjały

najlepszej jakości na
Palta, raglany, ulstry
Ubrania wiecz. i sport.
i Kostjumy damskie.

Wobec dobrze usortowanych składnic łatwy wybór.

Ceny najniższe.

Oddział miarowy
pod kierownictwem
wybitnych sił fachowych.

Pw 8058/1-51,197

W. Lewandowski i Ska

Mech. fabryka i magazyny wykwintnej odzieży męskiej, sukna i podszewek
Stary Rynek 55 — Poznań — ulica Wielka 11.

Skład nasz przy Starym Rynku 55 otwarty do dnia 23 grudnia 1929 do godziny 9 wieczór w niedzielę od godziny 1—6.

WIELKA DOROCZNA SPRZEDAŻ

GWIAZDKOWA

w magazynach firmy

EDMUND RYCHTER, POZNAŃ

PALTA UBRANIA FUTRA

Po uskutecznieniu kupna, powiada jeden drugiemu: a widzisz, kupiłem za pół ceny!

Pomimo tego, że ceny są do minimum zniżone, dostarczamy li tylko pierwszorzędne towary własnego wyrobu a nie Łódzko-Brzezińską tandetę. Wybór w wszystkich oddziałach olbrzymi.

Na KARNAWAŁ 1930
UBRANIA WIZYTOWE BALOWE
160 — 200 — 250 i 300 złotych
gotowe i na miarę
Ul. Fr. Ratajczaka 2, tel. 26-07.

Mundury i Liberje
gotowe i na miarę
Kożuchy i Kurtki
Kamizelki futrzane i jelonkowe z rękawami
Ul. Fr. Ratajczaka 2.
Ul. Wrocławska 14 - Ul. Wrocławska 15.

Na UBRANIA 5000
metrów najlepszych kamgarnów po cenach wyjątkowo NISKICH w dowolnej ilości metrów, powyższa ilość jest na składzie przy ul. Wrocławskiej 14, tel. 21-71.

EDMUND RYCHTER

Magazyny nasze otwarte tylko do godz. 6,30, w niedzielę przedświąteczną od 1—6

Z własnych Bezpośrednio Dlatego Polecamy

Zakładów fabrycznych odzieży męskiej i chłopięcej istniejących od blisko 10 lat i zatrudniających zgórą kilkadziesiąt wykwalifikowanych mistrzów oraz warsztatów krawieckich sprzedajemy

Konsumentom t. j. każdemu klijentowi, który potrzebuje odzież męską lub chłopięcą dla własnego użytku i chce takową nabyć niżej zwykłych cen rynkowych, po ściśle cenach hurtowych

firma nasza jest znana jako najkorzystniejsze źródło zakupu. — Tysiące odbiorców swe zapotrzebowania u nas uskutecznia i dlatego są nasze składy stale przepełnione kupującymi

Ulstry, Płaszcze, Paltoty, Raglany, Ubiory granatowe, Smokingi, Ubiory kolorowe, Burki kożuchowe, Odzież chłopięca i dziecięca.

Do gwiazdki udzielamy specjalnego rabatu od 10 do 20%

„CENTRALA ODZIEŻY" B-cia Tilgner, Poznań, Wodna 27

Mech. fabryka Konfekcji przy Starym Rynku.

Na Wilję polecamy!

Zywe karpie, liny, szczupaki, sandacze, węgorze wędzone, łososie świeże i wędzone oraz wszelkie konserwy rybne

POZNAŃSKA CENTRALA RYB

Poznań, Aleje Marcinkowskiego 5

HURT! Telefon 25-71 DETAL!

Pw 8037-51,190

Brzytwy w najlep. gat.
Aparaty i ostrza do gol.
Scyzoryki,
Nożyczki wszelk. rodzaju,
Nożyce do drobiu,
Noże i widelce,
Noże kuchenne,
Nożyki do owocu,
Łyżki i łyżeczki alpak.
poleca bardzo korzystnie w wielkim wyborze

ED. KARGE

Poznań, ulica Nowa 7.
Istnieje lat 50. Tel. 50-18.

Pw 7198-47,11

Na Raty!

20 zł miesięcznie

E. KROMCZYNSKI,
Poznań,
Aleje Marcinkowskiego 5.

Agenci do sprzedaży maszyn do szycia potrzebni.

pw 1148-1

Karpie

królewskie

bez łuski po zł 4,50

za 1 kg. poleca

J. Kontrowicz

Poznań, Nowa 7

Telefon 53-58.

zw 20 833

Książkowy - bilansista

wład. językiem polskim i niemieckim, piszący na maszynie **poszukuje posady.** Zgłoszenia do Kurjera Pozn. **zw 20819**

Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych w Poznaniu ogłasza konkurs **na przedsiębiorstwo dowozowe** w stacji Luboń. dw 3662

Reflektanci zechcą wnosić podania ostemplowane pod adresem Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych, Wydział VI w Poznaniu, do dnia 1 stycznia 1930 r.

Wydział Handlowo - Taryfowy.

NA GWIAZDKĘ

Perfumy — Mydła — Wody Kolońskie — Rozpylacze — Puder-nice — Lustra — Grzebienie — Szczotki — Przybory do golenia.

Wybór olbrzymi! Towar najlepszy! Ceny niskie!

Perfumerja **J. DOMICZ,** *Poznań, plac Wolności 7.*

Pw 7888-50,204

OSTRZEZENIE:
Chcąc nabyć proszki naszego wyrobu, należy przy kupnie akcentować i wyraźnie żądać oryginalnych proszków z „Kogutkiem" Gąseckiego, znanych od lat trzydziestu. Zwracajcie uwagę i odrzucajcie uporczywie polecane naśladownictwa w podobnem do naszego opakowania. nw 5180

Pomocnik

fryzjerski na stałe i uczeń mogą się zgłosić Danielczak. Stasicza 23 zd 83 726

Patenty

wzory, znaki towarowe w Polsce i zagranicą
inż. dypl. F. WINNICKI,
rzecznik patentowy
Poznań, ul. Konopnickiej 7.
Telefon 7222

Kw 3[illegible]

BUCHALTERYJNE

Współczesne Wykłady" Palliera gwarantują wielodziedzinową samodzielność. **Warszawa Nowogrodzka 42 c.** Zamiejscowi listownie.

Posługaczka

potrzebna. Adres Kurjer zdw 83 572

3. N. 3/29.

UCHWAŁA

Postępowanie upadłościowe wdrożone do majątku kupca **Władysława Pawelczaka** właściciela firmy **„Hurtownia Bławatów" w Lesznie, znosi się,** albowiem ugoda przymusowa, zawarta dnia 21 sierpnia 1929, została prawomocną uchwałą tutejszego Sądu z dnia 21 sierpnia 1929 zatwierdzona (§ 190 ust. konk.). Zarządcy konkursowemu przyznano tytułem wynagrodzenia kwotę 2 000 (dwa tysiące) złotych oraz sumę 300,— złotych (trzysta) tytułem faktycznych wydatków.

Termin do odebrania od zarządcy konkursowego sprawozdania końcowego (§ 86/162 ust. konk.) wyznacza się na dzień **11 stycznia 1930, godzina 10 przed poł.,** w niżej oznaczonym Sądzie. nw 5854

Leszno, dnia 12 grudnia 1929 r.

Sąd Grodzki.

Nowe siły dla mężczyzny

przy używaniu YOPUHAMIN najlepszego środka wzmacniającego — 50 porcyj zł 12,—

Dr. GEBHARD i S-ka — GDANSK. Nr. 108

P w 6985 46,27

Wynik konkursu na plakat

przedsiębiorstwa „POLMIN" Państwowej Fabryki Olejów Mineralnych

Dnia 13 grudnia 1929 r. „Jury" złożone z p. prof. Cieśli Henryka i p. prof. inż. arch. Wiktora Bronisława, jakoteż z członków Dyrekcji „Polminu" — rozpatrzyło 255 nadesłanych prac konkursowych i przyznało:

I-szą nagrodę w kwocie zł 1 000,— pracy opatrzonej godłem „To";

II-gą nagrodę w kwocie zł 500,— pracy opatrzonej godłem „Srebrny murzyn";

III-cią nagrodę w kwocie zł 300,— pracy opatrzonej godłem „Happy end". nw 6166

Po otwarciu kopert okazało się, że autorami prac są:

ad I. pp. Jerzy Hryniewiecki i Andrzej Stypiński z Warszawy,

ad II. pp. Jerzy Hryniewiecki i Andrzej Stypiński z Warszawy,

ad III. pp. Władysław Lewandowski i Bolesław Przyłuski z Warszawy.

Ponadto zamierza Dyrekcja zakupić około 15 prac.

Prosimy autorów prac nienagrodzonych o podanie adresów, pod jakimi mają być zwracane prace oznaczone odnośnem godłem, gdyż ze względu na dyskrecję nie będziemy otwierać nadesłanych kopert.

„POLMIN"
Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych
Dyrekcja.

Magistrat powiatowego miasta Żnina ogłasza **konkurs** na stanowisko

księgowego dla kasy miejskiej.

Posada zaraz do objęcia. Do stanowiska tego przywiązane są pobory grupy XI. płac funkcjonarjuszy państwowych i 15% dodatku komunalnego. Wymagana dokładna znajomość rachunkowości komunalnej. dw 3663

Zgłoszenia przyjmuje się do 31 grudnia 1929 r.

Magistrat miasta Żnina.

Wydział Powiatowy Sejmiku Wieluńskiego ogłasza konkurs na stanowisko

architekta komunalnego

z uposażeniem w/g grupy VII. płac pracowników państwowych z 15% dodatkiem komunalnym.

Od kandydata wymagane jest wyższe wykształcenie fachowe, zakończone przepisanemi egzaminami.

Podania z odpisami świadectw, poświadczeniem obywatelstwa polskiego, świadectwami poprzedniej służby i własnoręcznie napisanym życiorysem należy nadsyłać do Wydziału Powiatowego do dnia 10 stycznia 1930 r. nw 5851

Stanowisko jest zaraz do objęcia.

Podania nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego
Starosta Powiatowy.

4 N 6a/29.

UCHWAŁA

Na wniosek kupca Józefa Malczewskiego w Ostrowie (Pozn.), Rynek 16/17, **o odroczenie wypłat** — 4 N 6a/29 — wyznacza się celem rozpoznania sprawy termin na 3 stycznia 1930 r., g. 10,30, sala podpisanego sądu nr. 24. nw 5855

Wierzyciele mogą przybyć na rozprawę celem udzielenia sądowi wyjaśnień.

Ostrów (Pozn.), dnia 16 grudnia 1929 r.

Sąd Grodzki.

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-łamowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1 790 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10

1 SPRZEDAŻE

Płaszcze
damskie, podlotkowe nowe sprzedam tanio. Stanek. Górna Wilda 65. zdw 83 563

Sprzedam
klubowy garnitur 320 łóżko żelazne, materac 60 ścianę do garderoby 40. Grobla 19. front. II. piętro, lewo. zdw 83 952

Parcelę
budowlaną lub miejsce do wyrobów cementowych, żwir w miejscu, z pewnych powodów sprzedam. Luboń nad szosą. Ratajczak Puszczykówko. zdw 83 950

Lampa
elektr. mosiężna kloszem tanio. Poplińskich 4. III. prawo. zdw 83 948

Lisa białego
sprzedam albo zamienię na niebieskiego, tamże siodło damskie i męskie i nowy rower. Matejki 53. I. prawo. zdw 83 946

Używane
2 łóżka, lustro, umywalkę z marmurową płytą sprzedam. Krejczy, Stroma 23. zdw 83 941

Choinki jodłowe
2—8 mtr nadające dla salek, kin, kościołów. Zwierzyniecka 14. zdw 83 934

Sprzedam
piec do emaljowania rowerów do 5 sztuk. Cena 300 zł Fabryka Rowerów, Śmigiel. zdw 83 926

Brylanty okazyjne
Najkorzystniejsze źródło zakupu znane niskie ceny. Zygmunt Kutzner, św. Marcin 50 (narożnikowy dom ul. Kantaka). zdw 83 856

Maszynę
do pisania „Grosse Adler" dobrze utrzymaną sprzedam. Zgłoszenia Kurjer zdw 83 955

Fortepian
półskrzydło, czarne, dobrze utrzymane sprzedam za 1.000 zł. Dominiak. Górna Wilda 81 a. zdw 83 956

Do
nabycia samochód „Steyr", bardzo mało używany w dobrym stanie. Proszę zgłaszać się u portjera dziennego Hotelu Continental. zdw 83 966

Elektrolux
patefon, szafa do stojącego zegara i lodownia korzystnie na sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer zdw 83 965

Futro
męskie tanio Tyrakowska, Mielżyńskiego 22. 4 wejście, I. zdw 83 987

Pianino
krzyżowe tanio sprzeda. św. Marcin 47. III., prawo. zdw 83 646

Sprzedam
okazyjnie kompl. urządzenie fabryki czekolady i cukrów z surowcem. Dogodne warunki. Zgłoszenia Kurjer zdw 83 983

Brylanty
najkorzystniej w firmie W. Kruk, jubiler, Poznań, ul. 27. Grudnia Nr. 6. Kw 1 381

Piekarnię
sprzedam. Dobrze zaprowadzona, wypieka dziennie 200—300 chlebów, oraz dużo białego pieczywa, mieszkanie dość duże, piec patentowy, wszystko w najlepszym stanie zaraz do objęcia. Zgłoszenia do agentury gazet M. Kujawski, Śrem. nw 6 173

Biurko
nowoczesne, całe mahoniowe, bardzo tanio sprzeda, ewentualnie cały pokój. Czechowska, Wielkie Garbary 8. zdw 84 082

Motory
elektryczne od 1 do 8 koni, akumulatory samochodów Ford i Chevrolet, tanio 80 zł Franpol, Grobla 27. zdw 84 101

Koncesję
na pełen wyszynk oddam. Oferty Kurjer zdw 84 103

Futro
okazyjnie na sprzedaż spód piżmowce, kołnierz wydra, dobrze utrzymane, na tęgą figurę. Długa 5, III. p., lewo. rw 8 115

Składy
Strumykowej, Chwaliszewie Polnej, Żabikowie, odstąpię. Adres Kurjer zdw 84 106

Sprzedam
futro sealowe. Św. Wojciech 8, podwórze, lewo. III. Radzimski. zdw 84 093

Pokoik
roboczy, silny, 9 letni wałach, na sprzedaż 250 zł. Zgłoszenia Lange, koszary Reduta Przemysława (Grollmann), ul. Wały Jagiellończyka. zdw 84 095

Pianino
nowe okazyjnie sprzedam. Śródka. Warownia Reformatów, Gościniak zdw 84 067

Grysik granitowy
do robót betonowych o rozmiarach 0-7 i 7-30 m/m., poleca Wincenty Basiński i S-ka. Wydział Handlowy. Kamieniołomy, Poznań, Woźna 14b, tel. 1445. rw 8 114

2 łóżka
drzewo, materacami po 60 złotych. Sławna 6. godz. 11—12. podwórze. zdw 84 102

Kanarka
kłosa, synogarlicę sprzedam. Balcerzak. Kraszewskiego 30 parter. jw 3 172

Futer
i skór ceny na gwiazdkę tak obniżyłem, że kupić każdy powinien tylko w słynącym z taniości składzie futer Dobrowolski. Marcina nr. 1. zdw 83 971

Garnitur frakowy
korzystnie sprzedam. Dobrogowski (krawiec), Wroniecka 15. zdw 83 902

125 mórg
osada anulacyjna z inwentarzem martwym i zapasami jest do odstąpienia. Do objęcia potrzeba 35 000. Oferty do „Par", Bydgoszcz, Dworcowa 72 pod „Pomorze". Pw 8 034 63.1168

Fortepiany
Pierwszorzędne krajowe i zagraniczne fabrykaty. Na raty do 24 miesięcy Witalis Maik. Poznań św Marcin 43. nw 6008

Płaszcz
surdutowy, uster bronzowy na szczupłe figury sprzedam. Stachowski. W. Garbary 38. zdw 84 083

Na
sprzedaż stół do gry kart oraz lustro z stolikiem. Maleckiego 23, podw., prawo, II. ptr., lewo. zdw 84 081

Na raty!
Za gotówkę taniej meble suche w centralnie ogrzewanych magazynach Stanikowskiego, ulica Woźna 12 (Butelska). bpw 1 159/60

Klubowy
garnitur (gobelin) kanapa łóżkowa, szafa żelazna, stół ze szkłami próbnemi tanio na sprzedaż. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 84 078

Pokój
umeblowany, elektrycznością, inteligentnemu panu wynajmę. — Kraszewskiego 8, I., prawo. zdw 83 990

Pianiono
sprzedam. Dolna Wilda 60, skład. zdw 84 080

Fotograficzny
aparat 13×18 sprzeda tanio. Koralewski. Strumykowa 38. zdw 84 000

Rower
nowy damski i męski okazyjnie tanio sprzedam. „Torero" Skład rowerów, Poznań, Kraszewskiego 8. zdw 84 016

Fortepian
czarny, dobrze utrzymany tanio sprzedam. Ul. św. Czesława 17a, IV. ptr., prawo, Wilda. zdw 84 024

Sprzedam
okazyjnie urządzenie restauracyjne całkowite lub częściowo, bufet niklowy, bilard i t. d. Spieszne zgłoszenia Menczyński, Międzychód, Kościelna 1. zdw 84 033

Kino
wędrowne mniejsze, komplet, filmy, dynamo, okazyjnie sprzedam. Dziasek, Borek Wlkp. zdw 84 031

Futro
damskie tanio sprzedam. Maleckiego 15, III., lewo. zdw 84 054

Salon
Biedermeyer, bardzo piękny oraz świecznik Empire, korzystnie sprzedam. Obejrzeć można sobotę 11—1 lub 4—5. Mickiewicza 34, I. prawa. Handlarze wykluczeni. zdw 84 053

Zegar
szafkowy, półkredensy, witrynka, masywny dąb, sypialnia dameka biała ze złoceniami, obrazy akwarele olejne od 20. Ul. Słowackiego 47, od 11—8 wiecz., niedziela włącznie. zdw 84 052

Parcela
budowlana za wpłatą 400 złotych do sprzedania. Białkowski. Wroniecka 18. rw 8 118-9

Magiel
sprzedam. Strzelecka 15. Orzeł, wchód Wały Jagiełły. zdw 82 521

Meble
po cenach zniżonych gotówką specjalny rabat, w niedzielę 22. otwarte. Marcin Żytkowiak, tylko Chwaliszewo 5. zdw 83 929/30

Obrazy olejne
dobrych malarzy okazyjnie sprzedam. Oferty Kurjer zdw 83 743

Skład
kolonjalny, pokój i kuchnia, Łazarz sprzedam. Adres Kurjer zdw 84 002

Singera
maszynę damską i krawiecką sprzeda warsztat, Szamarzewskiego 31. zdw 84 036/7

Mleko
oddam pp. kupcom w Poznaniu i odstawiam dziennie samochodem Wolski. Kostrzyn. zdw 84 107-8

Dom
nowo wybudowany o 8 ubikacjach na sprzedaż. Poznań, Górczyn. Bosa 33a. zdw 84 104-5

Wielki zapas rodli (sanki)
w różnych wielkościach po cenach bardzo niskich odda firma Basiński i Owsian. Poznań, ul. Strzelecka 15. zdw 83 714/5

Prasa hydrauliczna
system Laurence 150 atm pod gwarancją dobrze funkcjonująca, nadająca się do różnych prac sztancowanych okazyjnie na sprzedaż Hempowicz-Automobile Poznań, Patrona Jackowskiego 49, telefon 6515. bpw 1 164

Samochód
okazyjny, marki Peugeot, 10/30 K. M. 4-cylindrowy, jak nowy, karetka na 4 osoby, doskonale się prezentujący bardzo korzystnie na sprzedaż. Hempowicz-Automobile. Fabryka Karoseryj, Poznań, Patr. Jackowskiego 49, telefon 6515. bpw 1 166

Dorożka samochodowa
karetka 9/28 K. M. 6 osobowa, dobrze utrzymana, z stałą koncesją i wszelkiemi dodatkami, za każdą możliwą cenę na sprzedaż. Hempowicz Automobile, Poznań, Patr. Jackowskiego 49 tel. 6515. bpw 1 167

Samochód ciężarowy
marki Peugeot. 11/35 K. H., jak nowy z pełną fabryczną gwarancją, nośność 1 300—1 500 tonn, ekonomiczny w użyciu paliwa, bardzo tanio na sprzedaż. Hempowicz Automobile. Poznań Patrona Jackowskiego 49, tel. 6515. dpw 1 168

Pianino
zagraniczne, jak nowe. Półwiejska 11, podwórze, lewo. III., prawo. zdw 84 063

Cebulę
większą ilość tanio sprzedam. Dolna Wilda 62. parter. zdw 84 058

Garnitur
klubowy, jak nowy tanio sprzedam. Kwiatowa 3. parter, lewo. zdw 84 026

Baranki
strzyżone, szal wieczorowy, palma lustro kryształowe (tremo) fotele kanapka, szafy, półki, stoły, krzesła, drobiazgi pozostałe po likwidacji mieszkania korzystnie do nabycia. Ul. Słowackiego 47, willa, parter, godz. 11—8 w. niedziela włącznie. zdw 84 051

Polowczyk
w drugiem polu bardzo dobry na sprzedaż (Michel Haar). Bręczewski, św. Marcin 5. zdw 84 040

Oliwa pyłochłonna
Universum na podłogi surowe chroni płuca i desinfekuje! Zapach balsamiczny! kg. 1.20. Drogerja Universum, Poznań, ulica Fr. Ratajczaka 38. Pw 7343-46,196

Futro
męskie, barany białe z kołnierzem opos., lis szary tanio sprzedam. Ratajczaka 28, I. piętro, front. zdw 84 039

Radjoaparat
5 lampkowy nowoczesny sprzedam. Skład artykułów męskich, Pocztowa 16. zdw 84 048

Pianino
orzechowe jak nowe sprzeda gotówką. Św. Marcin 47, III., prawo. zdw 84 046

Serce
wybranego uraduje się na gwiazdkę pięknym pierścieniem, kolczykiem, zegarkiem. Pierścienie i zegarki od 20 do 100 zł oraz duży wybór stosownych podarków gwiazdkowych poleca Chwilkowski, św. Marcin 40. zdw 84 050

Antyki!
wielki wybór. Pocztowa 22. Pw 7 457-57,74

Kanapy
leżanki kluby materace, najtaniej za gotówkę, raty. Strzelecka 31. (Niedzielę otwarte). zdw 83 995/6

Folwark
500 mórg z gorzelnią, majątek wielkopański, dwór 20 pokoi, z żywym i martwym inwentarzem, cena 400 000, wpłaty 160 000, reszta po 6% na długie lata. Kościan, Brońszewski Aleje Kościuszki 36. nw 6 179

Agregat benzynowy
motor z dynamo 800—1 500 watt dla oświetlenia gospodarstw, zakładów itp., w doskonałym stanie korzystnie Indukcja Poznań. Wielkie Garbary 14, tel. 59-49. Pw 8 050-57.202

Lokal fabryczny
150 m² w centrum Poznania, światło, siła na jakiekolwiekbądź warsztaty lub magazyn zaraz do przejęcia. Wiadomość Indukcja, Poznań Wielkie Garbary 14, tel. 59-49. Pw 8 046-57.200

Płaszcze damskie, dziecięce
gotowe, miarowe wybór wielki ceny hurtowe Stary Rynek 76 I zdw 82 630-1

Bronzy — marmury
Aleka Thomas Alabastry kryształy. Przybory artystyczne Pw 6 034-43.7

Obrączki
ślubne zegarki najtaniej Matysiak św Marcin 9 bpw 1159

Fortepian
450.— sprzedam. Mylna 11. I., prawa. jw 3 169

Łóżko
z materacem na sprzedaż. Gen. Prądzyńskiego 29, parter lewo. zd 83 968

Młynek
najnowszej techniki sprzedam. Miele wszystko co się da, szkło, farbę, cukier, korzenie, drzewo, słomę, kości, klej, zboże i t. p. Staniszewski. Krotoszyn, Zdunowska 31. dp 3 651

Filmy
szmelc dla fabryk wyrobów celuloidowych sprzedam kilka centnarów. Hepkowski. Kino Colosseum. zdw 83 778

Zakład fryzjerski
dla pań i panów z wolnem mieszkaniem, dobrze zaprowadzony na prowincji, godzinę od Poznania, od 1 stycznia 1930 z powodu choroby do sprzedania. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 83 811

Wózki
dziecięce, dla lalek i rowerki tanio „Gumy". 27 Grudnia 15, podwórze. zdw 83 183

Meble
po znacznie zniżonych cenach poleca Pluciński. Wodna 7. zdw 82 807

Pierniki - Gwiazdorki
ozdoby choinkowe, bombonierki czekolady, cukry poleca na gwiazdkę J. Kostecka St. Rynek 55. zdw 82 761

Choinki
najlepszej jakości w wielkim wyborze po każdej możliwej cenie poleca Jan Przybylski, sprzedaż przy Alejach Marcinkowskiego 8 w ogrodzie Warszawianki. zdw 81 591

Meble
solidnie wykonane z dobrego materjału na dogodnych warunkach spłaty, na prowincję dostawa samochodem. Magazyn Mebli, Andrzejewski, Marsz. Focha 38, przy Parku Wilsona. zdw 83 585

Kinematogr. aparaty
marki Krupp-Ernemann oraz części zapasowe poleca „Filma", 27 Grudnia 19, telefon 20-22. zdw 83 120

Na gwiazdkę futra
źrebakowe śliczne od 600 złotych Pracownia kuśnierska. Wyspiańskiego 19. zdw 83 529

Pianino
Gołębia 1. Organista farny. zdw 83 797

Filmy
starsze dla kin wędrownych lub użytku prywatnego sprzeda okazyjnie Hejkowski. Kino Colosseum, św. Marcin 65. zdw 83 789

Futra
polecam po cenie gwiazdkowej. Futra różnego rodzaju, karakułowe, źrebaki, francuskie, nutrja, sealowe, piżmowe, kretowe oraz lisy, wydry i blamy. A. Łajewski. Poznań, ul. Fredry 1. Kw 1 379

Dla Pani
Z powodu wyjazdu sprzedam dobrze prosperujące przedsiębiorstwo, gotówka potrzebna do objęcia 3—5 000 zł. Oferty piśmienne do „Par". 27 Grudnia 18 pod 59.116. Pw 7 972-59.116

Pianino
krzyżowe orzechowe. Cena 2 000. Wskaże Kurjer zdw 83 828

Pianino
krzyżowe tanio. Chwaliszewo 49-62, p. Otte. zdw 83 586

300 zł
kosztuje serwis obiadowy, 128 części, czysta porcelana, w najlepszem luksusowem wykonaniu, lecz tylko w Hurtowni Porcelany, Wroniecka 24, w podwórzu. (Śliczny prezent gwiazdkowy.) zdw 83 825

Zbiór znaczków
europejskich — 2 tomy — około 8 600 sztuk, wart. kat. gwar. przeszło 15.000 zł., wart. staroniem. i kol. samych przeszło 3500 zł., każdy znaczek I a sprzedam za 4 200 zł. Dalej mam do oddania około 40 000 sztuk polskich, niem. i gdańskich. — Fr. Malinowski, Bydgoszcz, ul. Gdańska 71. zdw 82 956

Darmo
dodaje piękną laleczkę przy kupnie kapelusza „Janina". Górna Wilda 13 zdw 83 490

5 KUPNA

„Rehpintscher"
młodą suczkę kupię. Cena Kurjer zdw 83 486

Płaszcz
męski, średnia figura tanio kupię Oferty Kurjer zdw 83 937

Poszukuję
autogenicznego aparatu oraz flaschencug. Włodek Prądzyńskiego 27. zdw 83 954

Pianino
zaraz kupię. Cena Kurjer zdw 83 972

Głośnik
Philipsa 2016 kupię. Oferty telefonicznie 12-38 zdw 83 985

Skład
kolonjalny kupię lub wydzierżawię. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego St. Rynek rw 8 122

Psa
rasowego, czujnego tresowanego kupię. Zgłoszenia piśmienne do Kurjera Poznańskiego dw 3 661

Domek
z ogrodem w Poznaniu kupię za gotówkę. Oferty Kurjer zdw 84 059

6 KAMIENICE

Korzystna kamienica
I. ptr. w handl. mieście na prowincji pierwsz. dobrze prosperujący skład kolonj. del. i galanterja z wolnem czteropokojowem mieszkaniem włącznie z ogrodem natychmiast do objęcia, powód wyjazd Gotówki potrzeba ca. 22 tys., reszta 8 lat hipoteka 4 proc. rocznie. Oferty Kurjer zdw 83 799

Kamienica
z 4 składami w najlepszem położeniu w Wągrowcu, przynosząca dzierżawy 5 400 zł rocznie. Cena 45 000 zł, wpłaty 35 000. Zgłoszenia Agentura Kurjera Poznańskiego, Wągrowiec. nw 6 156

7 PIENIĄDZ

3 000 złotych
nagrody za wystaranie się o 50 do 60 tys. pożyczki za zabezpieczeniem hipotecznem wzgl. wekslowem. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 049

100 zł
poszukuje panienka do 1 lutego. Procent zapewniam. Zgłoszenia Kurjer zdw 82 922

100 000 zł
po 15% dam na pewną hipotekę kamienicy. Oferty Kurjer zdw 83 571

Wspólnika
z gotówką 10—15.000 zł przyjmę do mojego przedsiębiorstwa handlowego. Współpraca i znajomość książkowości konieczna. Wysoki zysk zapewniony. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 83 935

10—12.000 zł
wypożyczę na I. hipotekę kamienicy w Poznaniu po 15 proc. — Oferty Kurjer zdw 83 931

Inwalida wojsk polskich
kapitalizujący swą rentę inwalidzką, który ma otrzymać do czterech tysięcy złotych, poszukuje pożyczki pod weksel celem dotrwania chwili otrzymania renty. Posiadając absolutorjum lekarskie, przyjmie posadę w Poznaniu. Oferty dla J. Rybickiego Poste restante, Poczta Główna, Poznań, B. Pilne. zdw 83 928

Wspólnika
do przejęcia pierwszorzędnego przedsiębiorstwa poszukuje spiesznie. Potrzeba 15.000 zł. Oferty Kurjer zdw 83 927

500 zł
poszukuję. Dam procent. Ofetry do Kurjera zdw 83 921

Wspólnika
z kapitałem 10—20 000 zł do fabryki rowerów, przyjmę. Zgłoszenia pisemne pod 57.193 do „Par", Poznań, Al. Marcinkowskiego 11. Pw 8 035-57.193

Pożyczki
6 000 zł na I. hipotekę, dłuższy czas szukam. Oferty Kurjer zdw 84 089

Poszukuję
35 000 zł na II hipotekę 3 piętrowej kamienicy w Gdyni Zgłoszenia Norbecka, Gdynia Szosa Gdańska zdw 81 077

Pożyczę
20—30 tysięcy zł na I. hipotekę z dogodnym procentem, za wynajęcie mi 4—5 pokojowego mieszkania. Warunek wysoki parter lub I. piętro, blisko centrum, najchętniej kaloryfery. Czynsz zapłacę zgóry. Pertraktuję tylko z właścicielem. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 092

8 DO WYNAJĘCIA

Bezpłatnie
uprasza zgłaszać pokoje mieszkania wszelkie ubikacje, także poleca się takowe „Fragut" Ratajczaka 15. Pasaż. zdw 81 707

Trzy
pokoje kuchnia zaraz do wynajęcia. Adres wskaże Kurjer zdw 83 949

Mieszkanie
3 pokoje kuchnia na Jeżycach, 3 pokoje, kuchnia na Górczynie, spiesznie wynajmie „Pawilon", Marszałka Focha 15. zdw 84 061

Komfortowe
5 pokojowe mieszkanie Jeżyce zaraz wolne. „Osadopol", Rzeczypospolitej 9. zdw 84 045

3 pokoje
do wydzierżawienia. Dzierżawa za trzy lata, dom nowy. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 060

Mieszkanie
4 pokoje komfort 5 000 rok dzierżawy 2 pokoje kuchnia 2 letnia dzierżawa zaraz wolne poleca Poznańska Informacja. Fredry 1. II. zdw 84 069

9 SZUKA MIESZK.

Mieszkania
2 lub 3 pokojowego z kuchnią poszukuję wprost od gospodarza, czynsz 2 lata zgóry. Oferty Orędownik zd 79 693

Poszukuje
się pokoju z kuchnią wprost od gospodarza. Warunki Kurjer zdw 83 248

Kupiec
poszukuje 2—4 pokoje kuchnia warunki obojętne. Oferty Kurjer zdw 84 070

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamiana
3 pokojowe mieszkanie na pokój i kuchnię zamienię za zgodą gospodarza. Kurjer Poznański Stary Rynek rw 8098

Zamiana
Za 4 pokojowe komfortowe mieszkanie oddam 3 pokojowe komfortowe z dopłatą 2 tys. zł. pożądana również niska dzierżawa. Oferty Kurjer zdw 83 249

11 POKOJE UMEBL.

Elegancki
słoneczny pokój panu centrum, ewentualnie utrzymaniem Adres Kurjer zdw 83 581

Miesięczne
pokoje wynajmuje Hotel Francuski. zdw 83 454

Pokój
frontowy do wynajęcia 1. 1. 30. Wrocławska 19 I lewo. zdw 83 945

Przejściowy
pokój panom wynajmę. Marszałka Focha 61. front. III., Nowicki zdw 83 943

Pokój
umeblowany z balkonem, elektr. oświetleniem i centralnem ogrzewaniem do wynajęcia. Wierzbięcice 5. III. lewo. zdw 83 983

Pokój
dla 2 panów do wynajęcia. Rynek Jeżycki 3. III., lewo. jw 3 171

Plac Nowomiejski 5
dom ogrodowy III. wchód parter prawo od 1. I. 30 pokój do wynajęcia inteligentnemu panu lub pani. zdw 84 006

Pokój
zaraz dla jednego lub dwóch lepszych panów. Ratajczaka 11a, 7 wejście, III. p., lewo. zdw 84 042

Pokój
umeblowany inteligentnemu panu wynajmę od 1 stycznia Mickiewicza 7. III., lewo. zdw 84 001

Pokój
dwuosobowy wynajmę zaraz. — Górna Wilda 17 I., lewo. zdw 84 005

Pokój
ładnie umeblowany na 2 osoby wynajmę. Marszałka Focha 70, front, II., prawo. bpw 1 163

Przyjezdnemu panu
elegancki pokój z elektrycznem światłem wynajmę Adres wskaże Kurjer zdw 83 998

Pokój
wspólny dwom panom wynajmę. Plac Bernardyński 1, I., prawo. zdw 84 014

Centrum
pokój wynajmę panu zaraz lub 1. I. Adres Kurjer zdw 84 008

Pokoik
mały wynajmę. Majchrowicz, Składowa 11. zdw 84 090

Pokój
umeblowany dla bezdzietnego małżeństwa. Adres wskaże Kurjer zdw 84 035

„Informator" poleca pokoje umeblowane
dla panów, pań małżeństw. Ratajczaka 15. zdw 84 041

Elegancki
pokój umeblowany dla pana do wynajęcia. Św. Marcin 47, III., prawo. zdw 84 047

Tanio
ładny pokój śródmieście dwom intel., utrzymanie, wskaże Kurjer zdw 84 088

Pokoje
eleganckie. Zielona 3, I., prawo. zdw 84 075

Pokój
umeblowany dla dwóch osób wynajmę. Śniadeckich 17, III., lewo. zdw 83 867

Pokój
wynajmę. Matejki 65, w ogrodzie II., lewo. zdw 83 999

12 SZUKA POKOJU

Studentka
poszukuje pokoju od 1 stycznia w śródmieściu, światło elektryczne z używaniem łazienki. Zgłoszenia z ceną Kurjer zdw 83 947

Pani
poszukuje pokoju w śródmieściu 1. 1. Oferty z ceną Kurjer zdw 83 940

Małżeństwo
poszukuje skromnego pokoju zaraz lub 1. 1. Oferty z ceną Kurjer zdw 83 939

Małżeństwo
wiejskie poszukuje pokoju taniego. Oferty Kurjer zdw 83 925

Małżeństwo
poszukuje skromnego i ciepłego pokoju zaraz Zgłoszenia Kurjer zdw 83 973

Pani
poszukuje skromnie umeblowanego pokoju dwuosobowego, używaniem kuchni. Oferty Kurjer zdw 83 969

Pan
poszukuje pokoju z obiadami na Łazarzu zaraz lub od 1 stycznia. Oferty Kurjer zdw 83 978

Próżnego
pokoju za 50.— zł poszukuje urzędnik. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 003

Pokoju
umeblowanego lub próżnego poszukuje małżeństwo z dwojgiem dzieci lat 7 i 9 zaraz z używaniem kuchni, z własną pościelą. Spieszne zgłoszenia do Kurejra zdw 84 090

Próżnego
pokoju wprost z klatki schodowej poszukuję. Oferty Kurjer zdw 84 074

1—2 pokoi
nie wyżej I. piętra, próżnych lub umeblowanych poszukuje pan na biuro i dla siebie na mieszkanie. Pośrednicy wykluczeni. Zgłoszenia z podaniem ceny i warunków Kurjer zdw 84 076

13 LOKALE

Lokal
jeden pokój na biuro pl. Wolności oddam. Oferty Kurjer zdw 84 068

2 pokojowe
biuro z telefonem bardzo korzystnie do oddania. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 84 079

14 DZIERŻAWY

Garaże
bardzo obszerne, korzystnie położone, nowocześnie urządzone, po cenie przystępnej do wynajęcia. Hempowicz-Automobile, Poznań, Patr. Jackowskiego 49, tel. 6515. bpw 1 165

Magazyn
zbożowy i wymiana mąki jest zaraz do wynajęcia, który nadaje się na każde przedsiębiorstwo wielkiej wsi kościelnej, szkoła, poczta, stacja autobusowa w miejscu. Adres wskaże Kurjer zdw 83 944

Wolny skład
wydzierżawię przy ul. Wyspiańskiego 15, do objęcia potrzeba 4 000 zł za urządzenie i dzierżawę za rok. lokal nadaje się na fryzjernię, drogerję, artykuły piśmienne lub inną branżę. Zgłosz. Feliks Staszewski, Porcelana, kryształy, platery, Poznań, 27. Grudnia 5. zdw 84 064

Piekarnia
skład oraz dwa pokoje i kuchnia do wydzierżawienia. Oferty „Par", Aleje Marcinkowskiego 11 pod 57.188 Pw 8 018 57.188

Ubikacyj
suterenowych (piwnic) 2 lub 1 większej centrum miasta poszukuje się od 1 I. 30 r. Zgłoszenia Kurjer dw 3 636

15 UZDROWISKA

Krynica
pensjonat „Flora" Marji Kiepura poleca pokoje komfortowo urządzone, otwarty cały rok. — Wigilja. Drzewko. dw 3 549

Zakopane
pensjonat „Halka", ul. Zamojskiego 18, tel. 484, ślicznie położony pod fachowym zarządem Wielkopolanki poleca ładne i słoneczne pokoje z wykwintnem i obfitem utrzymaniem. zdw 84 020

Zegarki
do naprawy przyjmuję M. Rakowski, św Marcin 68. Pw 6950-48.123

Kuśnierz
reparuje, fasonuje damskie, męskie, dziecięce futra. Lesiewicz, Kanałowa 17. zdw 84 017

Osoby
szlachetnej i litościwego serca, prosi rodzina będąca w skrajnej nędzy o pomoc. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 83 981/2

Zadowolona
będzie łaskawa pani przy zakupie wyrobów świątecznych firmy Confiserie, Aleksy Golisz, Wrocławska 32. zdw 84 025

23 OŻENKI

Mrówka
Piotr, Ostrów (Wlkp.), Kościuszki 2, poważne partje w Wielkopolsce Pomorzu. zdw 83 984

Szofer - ogrodnik
z praktyką dobremi świadectwami poszukuje posady od 1 1 — Oferty Kurjer zdw 83 741/2

Dziewczyna
sumienna z dobremi poleceniami poszukuje posady od 1. I 1930. Zgłoszenia Kurjer Stary Rynek rw 8 120

Początkująca
stenotypistka poszukuje posady. Oferty do Kurjera rw 8 121

Karmelkarz
konfekciarz znający wszelkie wyroby poszukuje posady zaraz lub później. Oferty Kurjer zdw 83 716

Panna
starszym wieku, dobrej rodziny kupieckiej, sumienna, znająca wszelką prace domową, jak gotowanie, robótki, poszukuje posady jako wyręczycielka do samotnej lub dwojga osób z dzieckiem od 15. 1. lub 1. 2 Zgłoszenia Kurjer zdw 83 912

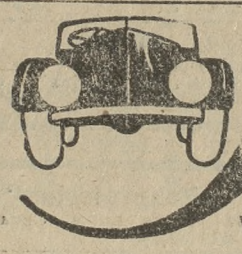

Samochód

Zagadnienia nowoczesnej komunikacji
Technika — Praktyka — Kronika
Wydawnictwo: Drukarnia Polska S. A w Poznaniu, św. Marcin 70
Nr. 13 — 1929 — Egzemplarz tylko 30 groszy — 16 stron

Drogi współpracy kolei i samochodu

z ilustracjami

16 OSOBISTE

Unieważniam
tekst mego ogłoszenia w nr. 542 z dnia 22 listopada 1929 następującej treści: Za wszelkie długi mej żony Wandy z domu Brodnickiej nie odpowiadam, Antoni Stypiński, Poznań. zdw 84 056

21 ZGUBY

W środę
rano zginął pies owczarek koloru jasno bronzowego, wabi się Wilk Oddać za wynagrodzeniem. — Adres wskaże Kurjer zdpw 83 961

Zaginął
szpic biały, suczka. Zgłoszenia za wysokim wynagrodzeniem św. Marcin 3, Matuszewski. zdw 84 055

22 ROZMAITE

Agentów
do zbierania fotografij angażuje firma Diana Rynek Łazarski 9. Wypłaca gotówkę zgóry. zdw 82 101

Wszelkie
reparacje zegarków oraz naprawy wszelkiej biżuterji wykonuje sumiennie tanio firma F. Tarkowska, plac Wolności 11 (pod filarami) Pw 4 941

Zakład kąpielowy
ul. Woźna 18, przy Starym Rynku poleca kąpiele wanienkowe, parowe i t. d. zdw 83 154

Ubranie
frakowe nie noszone na mniejszą figurę oraz ubranie marynarkowe zupełnie nowe okazyjnie na sprzedaż. Glanc, Dąbrowskiego 36. zdw 84 077

Czystopis
przepisywanie, powielanie, tłumaczenia. Wjazdowa 10, od Skośnej. zdw 82 895

Obraz z firmy Witold Leworski
Wrocławska 36 jest najodpowiedniejszym podarkiem gwiazdkowym. bpw 1 093

W zakładach fryzjerskich

dla Pań i Panów N. Muszyńskiego przy ul. 27 Grudnia nr. 4 i przy ul. 3 Maja nr. 3 wykonuje się wszelkie zabiegi fryzjerskie, jak farbowanie włosów trwałą i wodną ondulację manicure, masaże opakowania parafinowe i błotne i t. p. najstaranniej przez pierwszorzędne siły. zdw 83 936

Głuchota
uleczalna. Wynalazek „Eufonja" zademonstrowany specjalistom. Usuwa przytępiony słuch, szum, cieknięcie uszów. Liczne podziękowania. Żądajcie bezpłatnej pouczającej broszury. Adres „Eufonja", Liszki, Kraków. Pw 8 038/9-51.161/2

Czapki sportowe
męskie i dla chłopców wszelkiego rodzaju powierzonego materjału wykonuje szybko i tanio. Sulicki, Chwaliszewo 72, II. piętro. zdw 84 028

Dla
wdowca bezdzietnego pannę lub wdowę nie niżej lat 25, z posagiem lub bez, jednakowoż przynajmniej z wyprawą. Oferty ściśle dyskretne. Fotografje, którą się zwraca wraz zgłoszeniem do Kurjera Poznańskiego zdw 83 953 Cel matrymonjalny.

Męża
na poważnem stanowisku, dla panny przystojnej, poważnej. — Oferty Kurjer zdw 84 021

Dla
mej szwagierki, wdowy lat 34, posiadającej warsztat blacharsko instalacyjny, poszukuje zawodowca. Panowie fachowcy w starszym wieku raczą złożyć oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 84 072. Cel matrymonjalny.

24 NAUKA

Szkoła tańców Stelli Kledeckiej
Pocztowa 29 telefon 35-29. Pw 7405-48.201

Kursy stenografji
pisania na maszynach Kantaka 1. II. piętro zdw 81 472

Tani kurs tańców
półtoramiesięczny 20 zł. Opaliński, Mielżyńskiego 1, II., 6.30—9. zdw83 243

Komplety baletowe
Przyspieszony kurs. Układy tańców wszystkich stylów epok narodów. Gimnastyka, Rytmoplastyka dla dzieci. Kierownictwo Artystów Baletu, św. Marcin 18, III., lewo. bpw 1104

Tańczyć modnie
uczy w kursach i oddzielnie oraz w kompletach prywatnych. Ola Antoszewska, Zielona 3. Pw 7 721-51.194

Szkoła

tańców A. Szykego. Od 1. stycznia rozpoczną się nowe kursy. Pojedyńcze lekcje o każdym czasie. Zapisy Kwiatowa 4, parter. zdw 84 112

Pedagogiczna szkoła tańców
Baletmistrza Szczurka wyucza bez względu zdolności z gwarancją. Plac Wolności 14 a, III. ptr., 4—9. zdw 83 679

Sześć-ósmych
najnowszy taniec sezonu udziela Vala Jennings, Ratajczaka 29, III., lewo. dw 3593

25 MUZYKA

Orkiestry
nowoczesne na bale, zabawy dostarcza Guziński, Aleje Marcinkowskiego 28, telefon 3927. Najpoważniejsze referencje. bpw 1 158

27 SZUŁA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Książkowa
pragnie zmienić posadę z dniem 1. 2. 30. na stanowisko samodzielne. Oferty Kurjer zdw 83 415

Służąca
poszukuje miejsca do wszystkiego z dobrem gotowaniem od 1. 1. Oferty Kurjer zdw 84 013

Książkowa
samodzielna poszukuje posady od 1. 2. lub 1. 3. 30 r. Oferty Kurjer zdw 83 414

Starsza
zaufana osoba szuka posady do pielęgnowania chorych. Oferty Kurjer zdw 83 951

Panienka
lat 18, znająca obsługę i pracę bufetową poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 83 938

Kucharka
3 i 5 letniemi świadectwami poszukuje miejsca od 1 stycznia, znająca się na całem gospodarstwie domowem. Łaskawe oferty z podaniem warunków Kurjer Poznański zdw 83 923

Posługaczka
szuka przed lub po południu sprzątania lub na cały dzień, z gotowaniem od 1 stycznia. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 83 922

Pomocnik
handlowy z branży kolonjalnej — spożywczej, sierota poszukuje zaraz posady. Zgłoszenia Agencja K. P. Gniezno 562. nw 6151

Osoba
inteligentna zajmie się zarządem domu u samotnej osoby, zna się dobrze na gospodarstwie, szyciu, prasowaniu i książkowości. Oferty Kurjer zdw 83 957

Gospodyni
samodzielna z dobremi świadectwami, dobrem poleceniem poszukuje posady w majątku od 1. 1. Oferty Kurjer zdw 83 960

Młodsza książkowa
z praktyką biurową, znająca żurnal amerykański przyjmie posadę Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 83 959

Kucharka
do wszystkiego poszukuje posady z długoletniemi świadectwami od 1. 1. Oferty Kurjer zdw 83 976

Sierota
z dobremi świadectwami szuka posady do dzieci lub składu. — Oferty Kurjer zdw 83 977

Początkująca
stenotypistka biegła poszukuje posady zaraz. Zgłoszenia do Kurjera zdw 83 970

Przyjmę
posługę z praniem na Wildzie zaraz lub 1 stycznia. Oferty Kurjer zdw 83 980

Gospodyni
poszukuje posady od 1 stycznia. Oferty Kurjer zdw 84 007

Prośba!
Panienka z lepszej rodziny wychowana obecnie w krytycznem położeniu, prosi o jakąkolwiekbądź posadę. Zna także szycie, gospodarstwo domowe, podwórzowe, kocha dzieci. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 019

Panienka
inteligentna, sumienna, która ukończyła 5 klas gimnazjalnych, i kurs handlowy, poszukuje posady początkującej biuralistki lub ekspedjentki, najchętniej z wolnem utrzymaniem za minimalnem wynagrodzeniem. Oferty Kurjer zdw 84 018

Pomocnik ogrodniczy
poszukuje posady od 1. 1. lub 1. 2. 30 r. Łaskawe oferty skierować do Kurjera Poznańskiego pod zdw 84 032

Szukam
posady zaraz jako palacz i maszynista o ile możności z mieszkaniem. Oferty do Kurjera zdw 84 038

Ogrodnik
kawaler z dobremi świadectwami poszukuje pracy. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 84 045

Inteligentna
i sumienna panienka poszukuje posady do składu rzeźnickiego lub piekarskiego. Oferty Kurjer zdw 84 098

Panienka
z zamiłowaniem do dzieci znająca szycie i cerowanie, poszukuje posady zaraz lub od 1 stycznia w Poznaniu. Oferty Kurjer zdw 84 071

Szofer - monter
z dobremi świadectwami poszukuje posady zaraz względnie później Oferty Kurjer Stary Rynek rw 8 116

2c WOLNE MIEJSCA

Elewki
bezpłatnej przy wolnem utrzymaniu poszukuje się od 1. 1. 30 r. na wieś do biura. Warunek ładny charakter pisma i biegłość w liczeniu. Zgłoszenia przyjmuje Kasa Niechłód, poczta Zbarzewo, pow. Leszno. dw 3 657

Zastępcy losowi!
Płacimy wam przeszło 3 raty prowizji, koszta podróży patent Ze względu na nowość dotychczas nieznaną zapewnione kolosalne zyski! Początkujących pouczamy Oferty składać: Lwów Skrytka Pocztowa 165 nw 6069

1 500 — 3 000
złotych miesięcznie zarabia zdolni zastępcy i subzastępcy przy sprzedaży ratalnej obligacyj — najnowszym systemem na rachunek poważnego Banku. Najwyższa prowizja, zdolnym pensja, patent, kolej, djety. Uwaga! — Ułatwiona sprzedaż — najniższe ceny! Skrupulatne obliczenia prowizyjne. Początkujących pouczamy. Oferty Lwów, skrytka pocztowa 206. nw 5304

Służąca
zgrabna potrzebna zaraz do wszystkiego. Św. Wojciech 14/15. Kawka. zdw 83 464

Mistrza
ślusarskiego poszukuje się, tylko pierwszorzędne siły będą uwzględnione. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 83 740

Poszukuje
się zaraz administratora z kaucją 50—60.000 zł do majątku 2.700 mórg w Poznańskiem. Zgłoszenia Kurjer zdw 83 738

Emerytowany
inteligent, znający rachunkowość otrzyma posadę odpowiednią o ile wypożyczy 10.000 zł. Szczegółowe zgłoszenia upraszam do Kurjera Poznańskiego zdw 83 745

Agentów
jeszcze kilka potrzebuję. Śniadeckich 30, II., 4—7. Kw 1 374

Potrzebna
służąca uczciwa samodzielna zaraz. Romana Szymańskiego 9, I. lewo. zdw 83 986

Służąca
z gotowaniem od 1. Nowakowska, Ogrodowa 19. zdw 84 085

Fryzjerka
i fryzjer mogą się zgłosić. Aleje Marcinkowskiego 15. zdw 84 084

Pomocnik fryzjerski
może się zaraz zgłosić. J. Wesołowski, Półwiejska 6. zdw 84 062

Służąca
od 1. I. potrzebna. Rybaki 29, I., lewo. zdw 84 097

Pomocnik
fryzjerski na stałe względnie wypomóżki. Św Marcin 64. zdw 84 065

Chłopiec
do posyłek 15 18 lat potrzebny zaraz Woźniak i Kosicki, Dom Delikatesów Aleje Marcinkowskiego 7 Pp 51 191

Ucznia
kowalskiego, silnego przyjmie od 1 stycznia. Wilhelm Storch, — miatrz kowalski Tarnowo Podgórne. zdw 83 963

Pomocnika
i fryzjerki poszukuję Plac Działowy 11. zdw 83 920

Fryzjerski
młodszy pomocnik potrzebny od 30. 12. Kerber, Kórnik. nw 6 175/6

Dzielny podróżujący
na miasto Poznań, na nowość patentowaną bardzo pokupną zaraz potrzebny. Kaucja za wzory 100 zł wymagana. Zgłoszenia osobiste w biurze „PeŻeKa" Podgórna 2, III., w czasie 11—1 3—6 zdw 83 979

Fryzjerski
pomocnik zaraz potrzebny. Kanałowa 3 zdw 83 994

Dziewczyna
potrzebna. Stachowiakowa, Focha 41. zdw 83 998

Kwiaciarka
samodzielna od 1. I. 30 potrzebna „Dalja", Górna Wilda 41. zdw 84 011

Pomocnik
fryzjerski potrzebny Wielka 17. zdw 84 012

Pomocnik
fryzjerski potrzebny na wypomóżkę. Strzelecka 7. zdw 83 997

Instytucja bankowa
poszukuje możliwie zaraz stenotypistki władającej biegle językami francuskim i angielskim. — Oferty należy skierować do Kurjera Poznańskiego pod nw 6 174

Dziewczę
czyste 15—16 letnie potrzebne zaraz do pracy lakierniczej. Wytwórnia wyrobów blaszanych, ul. Wrocławska 15, w podwórzu, od 4—6 po poł. zdw 84 086-7

Pomocnik
piekarski, dobry fachowiec, który musi piec samodzielnie może się zaraz zgłosić. Piec drzewny. Jan Kiona, Miały, pow. Czarnków. rw 8 117

Dziewczyna
do wszystkiego może się natychmiast zgłosić od 8—9. Krockerowa, ul. Matejki 2, parter. zdw 84 027

Księgowa
potrzebna ze znajomością księgowości rolnej do majątku Chełmica, Włocławek, sk. 40. nw 6 178

Poszukuję
samodzielnej ekspedjentki z kaucją 500—1 000 zł. Oferty Kurjer zdw 84 057

Fryzjerka
na wypomóżkę może się zgłosić. Kościelna 11. zdw 84 100

Kamieniarzy
i robotników do wyrabiania materjałów brukowych zaraz poszukujemy. Wincenty Basiński i S-ka, Wydział Handlowy, Kamieniołomy, Poznań, Woźna 14b. rw 8 113

Fryzjerka
na soboty potrzebna. Ziółkiewicz, Wielka 15 zdw 83 831

Dziewczę
młodsze, porządne, do lekkich prac domowych potrzebne od 1. I. 30. Adres wskaże Kurjer zdw 83 875

POLA NEGRI
KRÓLOWA EKRANU
UŻYWA STALE
ŚNIEG TATRZAŃSKI

Humor zagraniczny

— Proszę pani... dłużej służyć u pani nie mogę. Niepodoba mi się narzeczony naszej panienki.
— A cóż on ciebie obchodzi?
— Nie chciałabym, aby sąsiedzi pomyśleli, że taki niedołęga stara się o mnie. (Judge N. Jork) S. F.

Przedpłata na styczeń 1930 r. za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilustr. Jlustracja Poznańska i Nowiny Sportowe w Poznaniu w eksped zł 4.00 w agencjach w mieście zł 4.50 z odnoszeniem do domu w Poznaniu z. 4.70 z odnoszeniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4.94 kwartalnie zł 14.80, pod opaską w Polsce zł 9.00 pod opaską w innych krajach zł 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą przeszkód w zakładzie strajków i t. p., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6 (amowej) 30 gr na stronie 4 (amowej) przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr na stronie czwartej 120 gr na stronie drugiej 150 gr przed wiadomościami potocznemi 240 gr od 1 (amowego milim. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz 18.30 w nagłych wypadkach do godz 22 u stróża do wydania wieczornego do godz 10 w dn przedświąt do godz 9 przed południem. Drobne ogłoszenia słowo napisowe (tłuste) 30 gr każde dalsze słowo 20 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada.

Telefony do Redakcji i administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 4072, 2305, w niedziele, święta i nocą tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznań, nr. 200 149